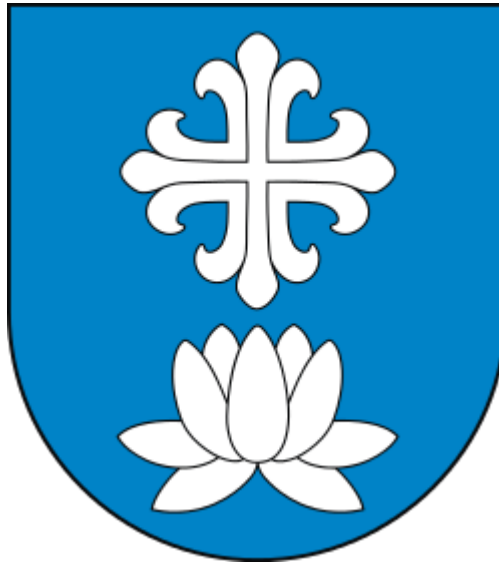

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

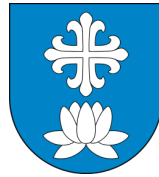

PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU EŁCKIEGO NA LATA 2021-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2029

Opracowanie wykonane na zlecenie:

Powiatu Ełckiego

Starostwo Powiatowe w Ełku
ul. Marszałka J. Piłsudskiego 4
19-300 Ełk

Wykonawca:

Instytut Zrównoważonego Rozwoju Sp. z o.o.

ul. Elewatorska 17 lok. 1
15-620 Białystok
tel. 85 744 54 99, fax 85 744 54 98
e-mail: srodowisko@izr.pl, www.isr.pl

Autor:

mgr inż. Barbara Wacław

22.05.2021 r.

Barbara Wacław

Spis treści

1.	WPROWADZENIE	5
1.1	Podstawa formalno-prawna opracowania prognozy	5
1.2	Cel i zakres prognozy	5
2.	INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.....	6
3.	INFORMACJA O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	8
4.	POWIĄZANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU Z INNYMI DOKUMENTAMI ORAZ CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	10
5.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	57
5.1	Położenie i klimat powiatu	57
5.2	Krajobraz, rzeźba terenu i budowa geologiczna	58
5.3	Gleby.....	59
5.4	Zasoby naturalne	60
5.5	Wody	60
5.6	Rośliny, zwierzęta, lasy i różnorodność biologiczna.....	73
5.7	Obszary chronione, w tym obszary Natura 2000 i powiązania przyrodnicze.....	75
5.8	Powietrze atmosferyczne	85
5.9	Hałas	86
5.10	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	86
5.11	Gospodarka wodno ściekowa.....	86
5.12	Wyjściowy stan środowiska.....	88
6.	CHARAKTERYSTYKA POTENCJALNYCH ZMIAN ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	90
7.	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	92
8.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. o OCHRONIE PRZYRODY	93
9.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA.....	95

10.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW.....	111
11.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH.....	118
12.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	118
13.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO ...	119
14.	NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	119
15.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	119
16.	KRÓTKIE REKOMENDACJE.....	120
17.	LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	120

1. WPROWADZENIE

1.1 PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA OPRACOWANIA PROGNOZY

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla *Programu Ochrony Środowiska Powiatu Ełckiego na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2029* wynika z art. 46 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 247 ze zm.).

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Powiatu Ełckiego na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2029 (dalej *Prognoza*) została opracowana zgodnie z ustaleniami umowy zawartej pomiędzy Powiatem a Wykonawcą.

Podstawą do opracowania *Prognozy* jest art. 46 ust. 1 i art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 247 ze zm.).

1.2 CEL I ZAKRES PROGNOZY

W *Prognozie* analizie poddano potencjalne skutki środowiskowe realizacji *Programu* oraz zawarto informacje czy założenia określone zostały w sposób optymalny dla środowiska. Niniejszy dokument określa, czy korzyści społeczno-gospodarcze, wynikające z realizacji zamierzeń, rekompensują straty w środowisku, a także jak można zminimalizować ewentualne negatywne oddziaływanie.

Prognoza wykonana została zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 pkt 1, 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 247 ze zm.). Opracowanie zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycję dotyczącą przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- oświadczenie autora, o którym mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora,
- ocenę istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- analizę stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
- analizę i ocenę istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2020, poz. 55 ze zm.);
- analizę i ocenę celów ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu;

- analizę i ocenę przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych, oraz pozytywnych i negatywnych, na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów, a także środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonywania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

Ponadto *Prognoza* została opracowana także z uwzględnieniem art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 247 ze zm.), tj.:

- zawiera informacje stosownie do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem;
- uwzględnia informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Z jednej strony *Program Ochrony Środowiska* wyznacza przede wszystkim cele i kierunki działań jakie będzie podejmować gmina w ramach poprawy jakości życia mieszkańców w wielu różnych wymiarach, obejmujących zarówno warunki mieszkaniowe, przestrzenie publiczne, półpubliczne jak również warunki środowiskowe. W niektórych przypadkach dokument nie identyfikuje żadnych konkretnych zamierzeń, nie umiejscawia ich w konkretnych lokalizacjach. Jak stwierdza Kistowski (2002)¹, im większa jest ogólnikowość działań zapisanych w dokumencie, tym większy jest subiektywizm ich wpływu na środowisko i tym bardziej rzeczywisty wpływ może różnić się od teoretycznej oceny. Problem ten potęgowany jest przez możliwość wielokierunkowej interpretacji ustaleń dokumentów strategicznych.

Z drugiej strony dokument *Programu Ochrony Środowiska* uzupełniony jest także o konkretne przedsięwzięcia podstawowe mające za zadanie realizację ujętych w dokumencie celów szczegółowych.

2. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zostały

¹ Kistowski M., Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze, „Człowiek i środowisko” 26 (3-4) 2002, s. 55-72.

opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny. Dostosowane były także do zawartości i stopnia szczegółowości analizowanego dokumentu oraz jego miejsca w hierarchii, jaką zajmuje w stosunku do dokumentów lokalnych, wojewódzkich i krajowych. Dlatego też pierwszym etapem przy sporządzaniu *Prognozy* było określenie stopnia szczegółowości prowadzonych ocen, tak aby odpowiadały zawartości i stopniowi szczegółowości *Programu*.

Program został podzielony na następujące poziomy: obszary interwencji, cele, kierunki interwencji i zadania. Najbardziej szczegółowy poziom wskazują zadania w ramach kierunków interwencji. Dlatego też badane oddziaływanie skutków realizacji *Programu* odniesiono właśnie do nich.

Zasadniczej oceny wpływu zadań zaproponowanych w *Programie* dokonano metodą desk research, w ramach której poddano analizie ogólnodostępne źródła wiedzy dotyczące badanych zjawisk: raporty i badania realizowane przez instytucje rządowe, samorządowe lub inne wiarygodne jednostki organizacyjne, dokumenty o charakterze strategicznym i programowym na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Jedną z metodą analitycznych wykorzystywanych w opracowywaniu *Prognozy* była metoda macierzowa. Metoda polega na sporządzeniu macierzy, w których umieszcza się dwie grupy list elementów i określa się powiązanie pomiędzy każdym elementem jednej grupy i wszystkimi elementami drugiej grupy. Rodzaj i intensywność powiązania zależy od przyjętych rozwiązań.

W *Prognozie* zastosowano następujące rodzaje matryc: matrycę wpływu realizacji kierunków przedsięwzięć podstawowych *Programu* na komponenty środowiska oraz matrycę wzajemnych powiązań celów polityk strategicznych szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego z celami operacyjnymi *Programu*.

Przewidywane oddziaływanie na środowisko poszczególnych celów oceniono, według odpowiedniej wagi:

(+) – oddziaływanie pozytywne, podejmowane w ramach nich działania ukierunkowane są na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć nie ma potencjalnie negatywnego oddziaływania na środowisko;

(-) – oddziaływanie negatywne, podejmowane w ramach nich działania nie są ukierunkowane na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć może istotnie potencjalnie negatywnie oddziaływać na pewne komponenty środowiska;

(0) – oddziaływanie neutralne, w przypadku działań infrastrukturalnych w zależności od podjętych konkretnych inwestycji, mogą potencjalnie zmienić się w pozytywne albo negatywne, jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Przy sporządzeniu matrycy wzajemnych powiązań celów polityk zastosowano następującą metodykę oceny:

- cele *Programu* uznano za zbieżne z celami innych dokumentów strategicznych, jeśli wystąpiły bezpośrednie i istotne powiązania zaplanowanych działań pomiędzy dokumentami (w tabeli zaprezentowano to jako znak „+”),
- cele *Programu* uznano za niezbieżne z celami innych dokumentów strategicznych, jeśli wystąpiły bezpośrednie i istotne sprzeczności celów pomiędzy dokumentami (w tabeli zaprezentowano to jako znak „-”),
- cele *Programu* uznano za częściowo zbieżne z celami innych dokumentów strategicznych (w tabeli zaprezentowano to jako znak „+/-”),
- brak istotnych powiązań zaprezentowano w tabeli jako puste pole.

Wykorzystanie metody macierzowej dla oceny wpływu realizacji celów strategicznych *Programu Ochrony Środowiska* na komponenty środowiska wymagało oceny stanu środowiska dzisiaj i w przyszłości. W związku z tym do oceny tego stanu, wykorzystano metodę wnioskowania heurystycznego, polegającą na eksperckiej ocenie przebiegu dotychczasowych procesów w środowisku oraz potencjalnych zmian w wyniku realizacji działań w poszczególnych obszarach interwencji.

Metoda macierzowa wskazana jest w literaturze fachowej jako jeden z najskuteczniejszych sposobów oceny wpływu ustaleń dokumentu na poszczególne elementy środowiska².

3. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU *PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA*

Program ochrony środowiska jest dokumentem, zgodnie z którym powiat ełcki ma realizować politykę ochrony środowiska. Obowiązek opracowania programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.).

Struktura i zawartość dokumentu jest zgodna z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 r.*, opublikowanymi przez Ministerstwo Środowiska, a zaktualizowanych w 2020 r. przez Ministra Klimatu (zwanymi dalej *Wytycznymi*).

Zgodnie z założeniami polityki ochrony środowiska przedmiotowy dokument opracowano w oparciu o zapisy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 ze zm.).

Treść *Programu Ochrony Środowiska* ujęto w następujących rozdziałach:

WSTĘP

STRESZCZENIE

PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE

POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

BUDOWA GEOLOGICZNA KRAJOBRAZ

LUDNOŚĆ I STRUKTURA OSADNICZA

GOSPODARKA I RYNEK PRACY

OCENA STANU ŚRODOWISKA

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

ZAGROŻENIE HAŁASEM

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

GOSPODAROWANIE WODAMI

GOSPODARKA WODNO ŚCIEKOWO

ZASOBY GEOLOGICZNE

GLEBY

² Kistowski M., *Wybrane aspekty metodyczne...*, op. cit., s. 55-72.

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

ZASOBY PRZYRODNICZE

ZAGROŻENIA POWIĄZANYMI AWARIAMI

CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

SPIS TABEL

SPIS MAP

SPIS RYCIN

SPIS LITERATURY I MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

W ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczano cele oraz kierunki interwencji przedstawione poniżej.

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
1.	Ochrona klimatu i jakość powietrza	Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Zarządzanie jakością powietrza w powiecie
			Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z produkcji ciepła
			Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego
			Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energii zawodowej oraz produkcji ciepła
2.	Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego	Zarządzanie jakością klimatu akustycznego
			Poprawa standardów klimatu akustycznego
			Ograniczanie hałasu przemysłowego
3.	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych
4.	Gospodarowanie wodami	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Poprawa jakości wód powierzchniowych
			Ochrona zasobów i jakości wód podziemnych
		Ochrona przed niedoborami wody i powodzią poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Przeciwdziałanie suszy
			Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej
			Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych
6.	Zasoby geologiczne	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin
			Ochrona i zrównoważona eksploatacja kopalin

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
7.	Gleby	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb
			Rekultywacja oraz remediacja gleb
			Ochrona przed osuwiskami oraz monitoring
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój	Gospodarka odpadami zawierającymi azbest
			Zapobieganie powstawaniu odpadów
			Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami
9.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu
			Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków
			Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych
			Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów wiejskich
			Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych
		Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych
10.	Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	Zwiększenie lesistości
			Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
			Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

4. POWIĄZANIA PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU EŁCKIEGO NA LATA 2021-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2029 Z INNYMI DOKUMENTAMI ORAZ CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Analizę spójności i powiązania Programu Ochrony Środowiska z innymi dokumentami strategicznymi przeprowadzono w kontekście polityk i strategii wyższego lub tego samego rzędu. Tym samym przeanalizowano i oceniono cele ochrony środowiska ustanowione w dokumentach szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego oraz wojewódzkiego, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. Analiza zgodności Programu Ochrony Środowiska z innymi dokumentami strategicznymi dotyczy zasad ochrony środowiska, w tym przede wszystkim zgodności z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Analizie poddano następujące dokumenty strategiczne opracowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym i wojewódzkim: *Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, *Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej*, *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030 – KSRR 2030 (Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony)*, *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*, *Strategia innowacyjności i efektywności „Dynamiczna Polska 2020”*, *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*, *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku*, *Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku*, *Krajowa Polityka Miejska 2023*, *Krajowy plan gospodarki odpadami 2022*, *Krajowy program ochrony powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)*, *Krajowy program ograniczania zanieczyszczeń powietrza*, *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (aktualizacja)*, *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły*, *Aktualizacja programu wodno – środowiskowego kraju*, *Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych 2017*, *Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015-2020*, *Strategia działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2021-2024*, *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020*, *Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami LDWN i LN - w zakresie dróg krajowych” (aktualizacja 2019)*, *Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego (2018)*, *Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych (2020)*, *Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022 (wraz z aktualizacjami 2019)*, *Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego do roku 2030*, *Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2030*, *Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2014-2020*, *Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do 2020*, *Zintegrowana Strategia Rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025*.

Zgodność założeń *Programu Ochrony Środowiska* z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania będą harmonizowały z kierunkami rozwoju ustalonymi na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Oznacza to, że planowane działania nie będą przypadkowe oraz że przyczynią się do realizacji celów o charakterze globalnym i długoterminowym.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (SOR) jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju tj. *Strategii Rozwoju Kraju 2020 z perspektywą do 2030*. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio i długofalowej polityki gospodarczej. Uwzględniono w niej min. następujące kierunki do realizacji:

- Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód;
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego;
- Ochrona gleb przed degradacją;
- Zarządzanie zasobami geologicznymi;

- Gospodarka odpadami;
- Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych;

Kierunki działań i zadania realizujące powyższe cele, a zwarte w dokumencie Programu ochrony środowiska powiatu ełckiego uwzględniono m.in. obszarach interwencji: Ochrona Klimatu i jakości powietrza, Gospodarowanie wodami, Gleby, Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, Hałas, Pole elektromagnetyczne, Zasoby przyrodnicze.

Wszelkie podjęte w ramach nich konkretne działania inwestycyjne i zadania przyczynią się m.in. do realizacji ww. celi strategii, tym samym można uznać że są one ze sobą zbieżne. Powiązania pomiędzy celami Programu a kierunkami wyznaczonymi przez Strategię wykazano w tabeli poniżej.

Polityka ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Polityka, będąca w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju strategią, ma za zadanie zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR. Cel główny Polityki czyli rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców przeniesiono wprost z SOR. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Polityka będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021-2027.

Ponadto uchyla ona Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

Cele szczegółowe będą realizowane przez następujące kierunki interwencji:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej;
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;
- wspieranie wdrażania eko-innowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych);
- przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych;
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji;

- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Szczególny nacisk został położony na działania mające na celu poprawę jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji. Jednocześnie na znaczeniu zyskują również działania związane z adaptacją do zmian klimatu, a ich celem jest przeciwdziałanie występowania miejskich wysp ciepła oraz rozbudowa terenów zieleni i powszechniejsze retencjonowanie wody na terenach miast i wsi.

Wskazane powyżej kierunki interwencji są zgodne z założeniami Programu ochrony środowiska dla powiatu ełckiego.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030 – KSRR 2030 (Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony)

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. KSRR 2030 kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich.

W tym zakresie działań służących ochronie środowiska wspierane będą cele związane działaniami w zakresie:

- realizacja przedsięwzięć dot. usług w zakresie zaopatrzenia w wodę, z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z potrzeb adaptacji do zmian klimatu,
- oczyszczanie ścieków i gospodarowanie odpadami, zgodne z zasadami GOZ, która dąży do maksymalizacji wykorzystania odpadów jako surowców,
- realizacja niskoemisyjnych strategii miejskich i związanych z poprawą jakości powietrza oraz adaptacją do zmian klimatu obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami dotyczącymi wykorzystania OZE i ochroną środowiska naturalnego,
- dynamizacja przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych,
- stopniowa wymiana taboru wykorzystywanego do świadczenia usług transportu miejskiego na ekologiczny, niskoemisyjny i przystosowany dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,
- opracowywanie i wdrażanie przez miasta planów zrównoważonej mobilności miejskiej (Sustainable Urban Mobility Plan), w szczególności promowanie ruchu pieszego i rowerowego.

Należy zauważyć, że w Programie ochrony środowiska dla powiatu ustalono cele, kierunki i zadania, szczególnie w obszarze interwencji: Ochrona Klimatu i jakości powietrza, Zagrożenie hałasem, Gospodarka wodno – ściekowa oraz Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów związane m.in. z wymianą przestarzałego ogrzewania, rozwojem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, które przysługują się także realizacji ww. celów, tym samym oba dokumenty są ze sobą zbieżne. Realizacja ustalonych w Programie celi pozwoli zrealizować także cele ww. dokumentu.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych.

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

Osiągnięcie powyższego celu będzie możliwe m.in. poprzez:

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska;
2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich;
3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu;
4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu;
5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

W Programie ochrony środowiska dla powiatu uwzględniono m.in. cele takie jak: zarządzanie jakością powietrza w powiecie, Poprawą efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z produkcji ciepła, Zmniejszeniem emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego oraz Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energii zawodowej oraz produkcji ciepłą, które pozwolą także na realizację ww. postanowień dokumentu.

Tym samym, można uznać, że oba dokumenty są ze sobą spójne.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”

Głównym celem Strategii jest wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. W dokumencie wyznaczono 4 cele szczegółowe, z których jeden dotyczy ochrony środowiska. Jest to Cel 3: wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców. Działania podejmowane w tym obszarze mają na celu:

- obniżyć materiałochłonność i energochłonność produkcji i usług,
- podnieść racjonalne korzystanie z wody,
- wzrost eksportu towarów i usług środowiskowych, co skutkować będzie również tworzeniem zielonych miejsc pracy.

Z założenia Program ochrony środowiska dla powiatu jest dokumentem, którego realizacja ma wpłynąć na poprawę środowiska poprzez m.in. racjonalne korzystanie z jego zasobów (np. wykorzystanie oze, zamknięcie tych obiegów wody, zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów itp.). Tym samym ustalone cele obu dokumentów są ze sobą spójne.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI ROLNICTWA I RYBACTWA 2030

W strategii przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym, co umożliwiło określenie kluczowych kierunków ich rozwoju do 2030 r. Działania SZRWIR 2030 będą finansowane z krajowych i zewnętrznych środków publicznych, do których należą m.in. środki pochodzące z budżetu UE na lata 2021-2027 (w tym m.in. Wspólnej Polityki Rolnej, polityki spójności, wspólnej polityki rybołówstwa oraz środki w ramach

programu „Horyzont Europa”). Wsparciem dla finansowania z poziomu kraju będą środki rozwojowe jednostek samorządu terytorialnego i środki prywatne.

W planowanych działaniach do 2030 r. przewidziano:

- utrzymanie zasady, że podstawą ustroju rolnego będą gospodarstwa rodzinne;
- wspieranie zrównoważonego rozwoju małych, średnich i dużych gospodarstw rolnych;
- większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno-spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także przez wykorzystanie najnowszych technologii w produkcji i zastosowanie rozwiązań cyfrowych oraz tworzenie warunków do kreowania innowacyjnych produktów;
- budowanie konkurencyjnej pozycji polskiej żywności na rynkach zagranicznych, której znakiem rozpoznawczym będzie wysoka jakość i nawiązanie do najlepszych polskich tradycji, a także dostosowanie produktów rolno-spożywczych do zmieniających się wzorów konsumpcji (np. rosnącego zainteresowania żywnością ekologiczną);
- prowadzenie produkcji rolniczej i rybnej z poszanowaniem zasad ochrony środowiska oraz dostosowanie sektora rolno-spożywczego do zmian klimatu, w tym m.in. w zakresie dostępności do wody;
- dynamiczny rozwój obszarów wiejskich we współpracy z miastami, którego efektem będzie stabilny i zrównoważony wzrost gospodarczy, zapewniający każdemu mieszkańcowi wsi godną pracę, a mieszkańcom miast dostęp do zdrowej, polskiej żywności;
- tworzenie warunków do poprawy mobilności zawodowej mieszkańców wsi oraz wykorzystywania przez nich szans na rozwój i zmianę kwalifikacji, wynikających z powstawania nowych sektorów gospodarki (jak np. biogospodarki).

W Programie ochrony środowiska w obszarze interwencji Gleby przewidziano cele i kierunki interwencji oraz konkretne działania które pozwolą na realizację ww. celów w sposób pośredni.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU TRANSPORTU DO 2030 ROKU

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju.

Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wymaga podjęcia następujących działań:

- budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego);
- poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Program ochrony środowiska dla powiatu uwzględnia m.in. kierunek interwencji związany z zmniejszeniem emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego tym samym przyczyni się ona także do realizacji ww. założeń dokumentu.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. – strategia rozwoju sektora paliwowo energetycznego (PEP2040) wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. PEP2040 stanowi wkład w realizację Porozumienia paryskiego zawartego w grudniu 2015 r. podczas 21 konferencji stron Ramowej konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP21) z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 stanowi krajową kontrybucję w realizację polityki klimatyczno energetycznej UE, której ambicja i dynamika istotnie wzrosły w ostatnim okresie. Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej w II połowie XXw. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych.

PEP2040 zawiera opis stanu i uwarunkowań sektora energetycznego, wskazano trzy filary PEP2040, na których oparto osiem celów szczegółowych PEP2040 wraz z działaniami niezbędnymi do ich realizacji oraz projekty strategiczne. Zaprezentowano ujęcie terytorialne i wskazano źródła finansowania PEP2040.

Ustawowym celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko. Cele szczegółowe PEP2040 obejmują cały łańcuch dostaw energii – od pozyskania surowców, przez wytwarzanie i dostawy energii (przesył i rozdział), po sposób jej wykorzystania i sprzedaży. Każdy z ośmiu celów szczegółowych PEP2040 przyczynia się do realizacji trzech elementów celu polityki energetycznej państwa i służy transformacji energetycznej Polski. Do dokumentu załączono ocenę realizacji poprzedniej polityki energetycznej państwa, wnioski z analiz prognostycznych oraz strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko PEP2040.

Poprzez realizację celów i działań wskazanych w PEP2040 przeprowadzona zostanie niskoemisyjna transformacja energetyczna przy aktywnej roli odbiorcy końcowego i zaangażowaniu krajowego przemysłu, dając impuls gospodarce, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego, w sposób innowacyjny, akceptowalny społecznie i z poszanowaniem środowiska oraz klimatu. Transformacja energetyczna, która zostanie przeprowadzona w Polsce będzie:

- a) sprawiedliwa – nie zostawi nikogo z tyłu,
- b) partycypacyjna, prowadzona lokalnie, inicjowana oddolnie – każdy będzie może w niej uczestniczyć,
- c) nastawiona na unowocześnienie i innowacje – jest planem na przyszłość,
- d) pobudzająca rozwój gospodarczy, efektywność i konkurencyjność – będzie motorem rozwoju polskiej gospodarki.

Transformacja energetyczna zostanie oparta na trzech filarach:

- I. Sprawiedliwa transformacja – oznacza zapewnienie nowych możliwości rozwoju regionom i społecznościom najbardziej dotkniętym negatywnymi skutkami przekształceń w związku z niskoemisyjną transformacją energetyczną, jednocześnie zapewniając nowe miejsca pracy i budując nowe gałęzie przemysłu współuczestniczące w przekształceniach sektora energii.

Działania związane z transformacją rejonów węglowych będą wspierane środkami ok. 60 mld zł. Poza ujęciem regionalnym, w transformacji uczestniczyć będą indywidualni odbiorcy energii, którzy z jednej strony zostaną osłonięci przed wzrostem cen nośników energii, a z drugiej strony będą zachęceni do aktywnego udziału w rynku energii. Dzięki temu transformacja energetyczna będzie przeprowadzona w sposób sprawiedliwy i każdy – nawet małe gospodarstwo domowe – może w niej partycypować. Transformacja wykorzysta będzie krajowe przewagi konkurencyjne, stworzy nowe możliwości rozwojowe i zainicjuje szerokie zmiany modernizacyjne, dając możliwość na stworzenie nawet 300 tysięcy nowych miejsc pracy w branżach o wysokim potencjale, w szczególności związanym z OZE, energetyką jądrową, elektromobilnością, infrastrukturą sieciową, cyfryzacją, termomodernizacją budynków i in.

- II. Zeroemisyjny system energetyczny – to kierunek długoterminowy, w którym zmierza transformacja energetyczna. Zmniejszenie emisyjności sektora energetycznego będzie możliwe poprzez wdrożenie energetyki jądrowej i energetyki wiatrowej na morzu, zwiększenie roli energetyki rozproszonej i obywatelskiej przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego poprzez przejściowe stosowanie technologii energetycznej opartych m.in. na paliwach gazowych;
- III. Dobra jakość powietrza – to cel, który dla odbiorców jest jedną z bardziej zauważalnych oznak odchodzenia od paliw kopalnych; dzięki inwestycjom w transformację sektora ciepłowniczego (systemowego i indywidualnego), elektryfikację transportu oraz promowania domów pasywnych i zeroemisyjnych, wykorzystujących lokalne źródła energii, w widoczny sposób poprawi się jakość powietrza, która ma wpływ na zdrowie społeczeństwa; kluczowym rezultatem transformacji odczuwalnym przez każdego obywatela będzie zapewnienie czystego powietrza w Polsce.

PEP w perspektywie 2030 r. przewiduje minimum 32 proc. udział OZE w produkcji energii elektrycznej, co najmniej 14 proc. w transporcie i 28 proc. w ciepłownictwie. Udział węgla w produkcji energii elektrycznej, przy umiarkowanym wzroście kosztów uprawnień do emisji CO₂, może spaść w 2030 r. do 56 proc., a w 2040 r. do 28 proc. Przy wysokich cenach uprawnień do emisji CO₂ może wynosić odpowiednio 37 proc. w 2030 r. i 11 proc. w 2040 r.

W programie ochrony środowiska dla powiatu cele związane z ochroną klimatu i jakości powietrza wpisują się w założenia ww. dokumentów i są ze sobą zbieżne.

KRAJOWA POLITYKA MIEJSKA 2023 (KPM)

Krajowa Polityka Miejska przyczynia się do zwiększenia efektywności działań miast oraz proponuje rozwiązania służące zapewnieniu kompleksowości ich działań. Polityka miejska w Polsce opiera się na trzech głównych dokumentach: Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz Krajowej Polityce Miejskiej.

Celem strategicznym KPM jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Wśród celów szczegółowych wymieniono:

- stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych;
- wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji;
- odbudowę zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich;
- poprawę konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia;

- wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.

Kierunki interwencji i zadania podjęte do realizacji w Programie ochrony środowiska (obszar interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza) wpłyną pośrednio na realizację zapisów ww. dokumenty.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami oraz zasadą zanieczyszczający płaci.

Wśród celów wskazanych w dokumencie znalazły się m.in.:

- zmniejszenie ilości powstających odpadów;
- zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;
- doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami;
- zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów;
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.;
- zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych;
- zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia.

W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto kierunki m.in.:

- tworzenie punktów ponownego użycia umożliwiających wymianę rzeczy używanych, między innymi przy PSZOK. Punkty takie powinny dawać możliwość pozostawienia sprawnych, a już niepotrzebnych, na przykład urządzeń domowych i pobrania innych użytecznych rzeczy;
- wdrożenie odpowiedniego systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów u źródła co najmniej takich frakcji odpadów komunalnych jak m.in. papier i tektura, metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, szkło;
- modernizacja technologii w MBP. Po modernizacji część mechaniczna w tych instalacjach ma służyć do efektywnego wysortowania odpadów surowcowych i doczyszczania odpadów wysegregowanych u źródła, natomiast część biologiczna ma być wykorzystywana do kompostowania lub fermentacji bioodpadów i odpadów zielonych;
- wdrożenie zrównoważonego systemu zastosowania termicznych metod przekształcania odpadów komunalnych z odzyskiem energii;
- zwiększenie efektywności prowadzenia selektywnego zbierania „u źródła”, w tym również komunalnych odpadów ulegających biodegradacji.

Cele, kierunki interwencji i zadania dotyczące właściwej gospodarki odpadami określone w Programie ochrony środowiska opisane są w Obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, tym samym oba dokumenty w obrębie celów są ze sobą powiązane.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030)

Głównym celem dokumentu jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski, poprzez poprawę jakości powietrza z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. To założenie będzie realizowane przez następujące cele szczegółowe:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia;
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Wskazane powyżej cele zostaną zrealizowane poprzez określenie kierunków działań na poziomie krajowym, jak również kierunków interwencji, które będą realizowane na poziomach wojewódzkim i lokalnym.

Przy określaniu celów, kierunków interwencji i zadań w ramach ochrony powietrza w ramach Programu ochrony środowiska dla powiatu, brano pod uwagę założenia ujęte w ww. dokumencie, tym samym oba dokumenty są ze sobą zbieżne i ich realizacja przyczyni się do poprawy jakości parametrów jakości powietrza.

KRAJOWY PROGRAM OGRANICZANIA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA

Dokument został przyjęty w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE (dyrektywa NEC).

Dyrektywa NEC ustanowiła zobowiązania państw członkowskich w zakresie redukcji emisji antropogenicznych zanieczyszczeń do atmosfery: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO), amoniaku (NH₃) i pyłu drobnego (PM_{2,5}), a także zawiera m.in. wymóg sporządzania, przyjmowania i wdrażania krajowych programów ograniczania zanieczyszczenia powietrza. Zobowiązania Polski w zakresie redukcji emisji odnoszą się do dwóch okresów, które obejmują lata: od 2020 do 2029 roku oraz od 2030 roku. Zobowiązania redukcyjne ustala się poprzez odniesienie do emisji w roku referencyjnym 2005. Zobowiązania te zostały określone odpowiednio dla obu wskazanych wyżej okresów dla SO₂ o 59% i 70%, dla NO_x o 30% i 39%, dla NMLZO o 25% i 26%, dla NH₃ o 1% i 17% oraz dla PM_{2,5} o 16% i 58%.

Zadania jakie podejmowane będą w ramach obszaru interwencji Ochrona klimatu i jakości powietrza przyczynią się do osiągnięcia ww. wskaźników.

PLAN GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZERZE DORZECZA WISŁY I PLAN ZARZĄDZANIA RYSYKIEM POWODZIOWYM DLA OBSZARU DORZECZA WISŁY

W programie tym, wsadzano przede wszystkim cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód w zakresie utrzymania elementów ekologicznych i chemicznych. W przypadku niektórych JCWP wskazano przyczyny ich nieosiągnięcia oraz rozwiązania jakie należy podjąć aby dane cele osiągnąć.

Program ochrony środowiska powiatu został opracowany w taki sposób aby zaplanowane w nim zadania przysłużyły się celom JCWP będących w jego zasięgu opisano je w obszarze interwencji poświęconym Gospodarce wodnej i Gospodarce wodno- ściekowej.

AKTUALIZACJA PROGRAMU WODNO-ŚRODOWISKOWEGO KRAJU

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju to dokument planistyczny opracowany w celu programowania i koordynowania działań zmierzających do realizacji celów środowiskowych wskazanych w artykule RDW, czyli:

- niepogarszanie stanu części wód;
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych, (w tym m. in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie);
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Celem aktualizacji Programu jest weryfikacja działań zaplanowanych w zatwierdzonym *PWŚK* pod kątem stopnia ich realizacji i skuteczności oraz wskazanie zaktualizowanych działań dla jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych oraz obszarów chronionych, których realizacja zapewni osiągnięcie założonych celów środowiskowych. Działania w *aPWŚK*, zgodnie z RDW, podzielono na dwie grupy tj. działania podstawowe oraz działania uzupełniające. Działania podstawowe są wymagane przez zapisy pochodzące z innych dyrektyw (art. 11 RDW i załącznik VI RDW), natomiast działania uzupełniające mogą być podjęte, by osiągnąć zakładane cele środowiskowe dla jednolitych części wód. Działania podstawowe są obowiązkowe do wdrożenia we wszystkich JCW, niezależnie od ich stanu lub ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Program ochrony środowiska powiatu został opracowany w taki sposób aby zaplanowane w nim zadania przysłużyły się celom JCWP będących w jego zasięgu opisano je w obszarze interwencji poświęconym Gospodarce wodnej i Gospodarce wodno- ściekowej.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych V – aktualizacja 2017

Podstawowym instrumentem wdrażania postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. Celem tego dokumentu jest, ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Powyższy cel ma być osiągnięty przez realizację ujętych w nim inwestycji. *KPOŚK* jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków. Program ma za zadanie koordynowanie działań gmin i przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury sanitarnej na ich terenach.

Obowiązek aktualizacji *KPOŚK* wynika z art. 43 ust. 4c Prawa wodnego, zgodnie z którym kolejne aktualizacje Programu są dokonywane co najmniej raz na 4 lata. Najważniejszą przesłanką do przeprowadzenia obecnej aktualizacji (2017) jest konieczności pilnego opracowania dokumentu, który umożliwi samorządom - które nie zdążyły zweryfikować obszarów swoich aglomeracji w ustawowym terminie do końca 2014 r., na ubieganie się o środki w ramach programów pomocowych realizowanych przez instytucje finansujące. Prawidłowe ustanawianie przebiegu granic aglomeracji, w tym wielkości RLM aglomeracji, ma kluczowy wpływ na właściwe ich wyposażenie w kanalizację i oczyszczalnie ścieków, a przez to zapewnienie spełnienia wymagań dyrektywy 91/271/EWG.

Zgodnie z ustaleniami i przyjętą metodyką opracowania AKPOŚK 2017, aglomeracje zostały podzielone na 3 priorytety:

Priorytet I Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia zobowiązań akcesyjnych. Są to aglomeracje powyżej 100 000 RLM, które spełniają co najmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą a po zrealizowaniu planowanych inwestycji, uzyskają lub utrzymają pełną zgodność z dyrektywą 91/271/EWG.

Priorytet II Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. spełniły warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% - aglomeracje o RLM < 100 000,
- 98% - aglomeracje o RLM ≥ 100 000.

Planują jednak dalsze prace zmierzające do utrzymania oraz poprawy jakości i stanu środowiska.

Priorytet III Aglomeracje, które przez realizację planowanych działań inwestycyjnych - po dniu 31 grudnia 2021 r., spełnią warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantują wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% - aglomeracje o RLM < 100 000,
- 98% - aglomeracje o RLM ≥ 100 000.

Ponadto aglomeracje muszą spełniać następujące wymagania:

Wydajności oczyszczalni – dostosowanej do usuwania 100 % ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji,

Standardów oczyszczania ścieków przez oczyszczalnie - zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków, w tym podwyższone usuwaniem biogenów w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM,

Wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych – umożliwiającej spełnienie blisko 100 % poziomu obsługi.

W Programie Ochrony Środowiska uwzględniono m.in. cele związane z racjonalizacją gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz poprawą jakości wód powierzchniowych i podziemnych w ramach obszaru interwencji gospodarka wodno – ściekowa.

Zbieżność poszczególnych celów Programu Ochrony Środowiska z celami KPOŚK wykazano w tabeli nr 1.

PROGRAM OCHRONY I ZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ WRAZ Z PLANEM DZIAŁAŃ NA LATA 2015-2020

Program ma na celu skuteczne ograniczenie negatywnych trendów prowadzących do utraty różnorodności biologicznej i ugruntowanie zrównoważonego gospodarowania zasobami przyrody w powiązaniu z możliwościami, jakie stwarza unijna perspektywa finansowa.

Celem głównym programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju. Cele szczegółowe to:

- podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej;
- doskonalenie systemu ochrony przyrody;
- zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków;
- utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka;

- zwiększenie integracji działalności sektorów gospodarki z celami ochrony różnorodności biologicznej;
- ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych;
- zwiększenie udziału Polski na forum międzynarodowym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

Zadania jakie podejmowane będą w ramach obszaru interwencji Zasoby przyrodnicze przyczynią się do osiągnięcia ww. założeń.

STRATEGIA DZIAŁANIA NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ NA LATA 2021-2024

Działalność Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) w latach 2021-2024, nakierowana będzie, przede wszystkim, na realizację zadań związanych z procesem zmian klimatycznych oraz walką z zanieczyszczeniem powietrza.

Wsparcie planowane przez Narodowy Fundusz, obejmie budowę nowych i modernizację istniejących źródeł energii, systemów energetycznych i ciepłowniczych wraz z rozbudową i modernizacją sieci, wsparcie termomodernizacji budynków oraz rozwiązań wdrażających GOZ. W obszarze tym znajdą się również przedsięwzięcia rozwijające transport niskoemisyjny i zeroemisyjny, w tym elektromobilność.

Powyższe działania mają przyczynić się do realizacji misji polegającej na skutecznym i efektywnym wspieraniu działań na rzecz środowiska i transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem działań służących absorpcji środków zagranicznych obsługiwanych przez Narodowy Fundusz. Jej realizacja będzie następować przez wypełnianie następujących celów strategicznych:

- Cel 1. Realizacja celów środowiskowych w sposób zapewniający pełne wykorzystanie środków zagranicznych w zakresie priorytetów obsługiwanych przez Narodowy Fundusz;
- Cel 2. Efektywne i skuteczne angażowanie zasobów Narodowego Funduszu dla realizacji celów i priorytetów środowiskowych;
- Cel 3. Rozwój organizacyjny skoncentrowany na utrzymaniu wiodącej roli Narodowego Funduszu w systemie finansowania ochrony środowiska.

W zakresie kierunków finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej Narodowy Fundusz dysponując w okresie obowiązywania niniejszej Strategii kwotą ok. 20 mld zł środków własnych, będzie realizował także cele horyzontalne tj.:

- poprawę stanu środowiska przez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych;
- pełną absorpcję środków pochodzących z UE i innych środków zagranicznych;
- wspieranie sprawiedliwej transformacji w kierunku niskoemisyjnej gospodarki;
- łagodzenie skutków spowolnienia gospodarczego wywołanego epidemią COVID-19; wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, poprawy efektywności energetycznej (EE) i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE), gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), w tym ocen cyklu życia, wspieranie uzasadnionej ekonomicznie niskoemisyjności gospodarki i społeczeństwa oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy, rozwoju nowych technik i technologii służących między innymi racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawaniu lub ograniczenie emisji do środowiska;
- kształtowanie kompetencji ekologicznych.

- Zadania jakie podejmowane będą w ramach obszaru interwencji Zasoby przyrodnicze przyczynią się do osiągnięcia ww. założeń.

Realizacja zadań ujętych w programie Ochrony środowiska dla powiatu niejednokrotnie będzie możliwa dzięki funduszom NFOŚiGW. Aby było to możliwe muszą one realizować ww. cele.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014-2020

Głównym celem Programu jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program realizuje sześć następujących priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014- 2020:

- ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich;
- poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych;
- poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie;
- odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa;
- wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym;
- zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Cele ustanowione na poziomie Programu ochrony środowiska dla powiatu w obszarach interwencji takich jak: Ochrona klimatu i jakości powietrza, Gleby, Kopaliny, Zasoby przyrodnicze przyczynią się do realizacji ww. zapisów, tym samym można uznać że oba dokumenty są ze sobą spójne.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Przyjęty Uchwałą Nr XII/190/19 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 listopada 2019 r. w sprawie określenia Aktualizacji *Programu ochrony środowiska przed hałasem określonego uchwałą Nr III/42/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2014 r. - w zakresie dróg krajowych.*

Powyższe Programy stanowią akty prawa miejscowego. W treści dokumentów określono źródła pochodzenia oraz zakresy naruszeń standardów jakości środowiska oraz kierunki i zakresy działań, w tym działania naprawcze i zalecenia, których realizacja pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów. Wyznaczono cele krótkookresowe oraz długookresowe, które mają za zadanie przyczynić się do poprawy klimatu akustycznego w obszarze objętym Programem. Dokumenty zawierają terminy realizacji poszczególnych zadań oraz źródła ich finansowania, a podmioty wskazane w programie zobowiązane są do przekazywania rocznego sprawozdania z realizacji działań naprawczych.

Działania zaproponowane w Aktualizacji Programu wynikają głównie z faktu przekraczania dopuszczalnych prędkości ruchu oraz dużego udziału pojazdów ciężkich. W związku z czym podstawowym zadaniem musi być obniżenie prędkości ruchu na wybranych odcinkach, przy czym zadanie to powinno pozostać w korelacji z kontrolą przestrzegania przepisów odnośnie dopuszczalnej prędkości. Pozostałe działania zaproponowane w niniejszym dokumencie skupiają się na przeciwdziałaniu powstawaniu nowych konfliktów akustycznych oraz ochronie miejsc, gdzie poziom hałasu nie przekracza dopuszczalnych norm (właściwe planowanie przestrzenne, utrzymywanie nawierzchni drogowej w dobrym stanie technicznym, stosowanie nawierzchni o zredukowanym hałasie).

Cele i kierunki interwencji oraz zadania ujęte w obszarze interwencji: Ochrona Klimatu i jakości powietrza oraz Zagrożenie hałasem pozwolą na realizację głównych założeń ww. dokumentu, co czyni oba dokumenty wzajemnie spójnymi.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego.

Cel główny polityki przestrzennej przyjął brzmienie: *zrównoważony rozwój przestrzenny województwa, realizowany poprzez wykorzystanie cech i zasobów przestrzeni regionu, dla zwiększenia jego spójności w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym, z uwzględnieniem ładu przestrzennego oraz zachowania wysokich walorów środowiska i krajobrazu.*

Cele szczegółowe polityki przestrzennej sformułowano następująco:

- Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju.
- Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich.
- Poprawa jakości wewnętrznej regionu poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjałów wewnętrznych.
- Poprawa dostępności terytorialnej regionu w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
- Zachowanie i odtwarzanie wysokiej jakości struktur przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych regionu oraz zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska, stanowiące istotny element polityki rozwoju województwa.
- Zwiększenie odporności przestrzeni województwa na zagrożenie naturalne i antropogeniczne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także uwzględnienie w polityce przestrzennej regionu potrzeb obronnych państwa.

W przypadku *Programu* podstawowym celem jest zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, a także dążenie do jego poprawy, np. za pomocą realizacji inwestycji w sieć wodno-ściekową, odnawialne źródła energii, rozwój sieci gazowej, tak jak w analizowanym dokumencie. Podjęte w *Programie* działania należy uznać więc za zbieżne z ustaleniami planu wojewódzkiego, jak i planów zagospodarowania gmin wchodzących w skład powiatu ełckiego.

PROGRAMY OCHRONY POWIETRZA

Programy te mają na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych lub docelowych substancji w powietrzu. Działania określone w planach działań krótkoterminowych służą do zmniejszenia ryzyka wystąpienia przekroczeń poziomu alarmowego, informowania społeczeństwa oraz dopuszczalnego bądź docelowego substancji w powietrzu i ograniczenie skutków oraz czasu trwania tych przekroczeń. Aktualnie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego obowiązuje Uchwała Nr XVI/280/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej.

W celu monitorowania postępu realizacji działań naprawczych wskazanych w programach ochrony powietrza, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje oraz inne podmioty zobowiązane są do corocznego składania sprawozdań zgodnie ze swoimi kompetencjami.

Głównymi działaniami do osiągnięcia celu będzie:

Działanie WmsWmZSO - obniżenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych,

usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach miejskich i miastach w gminach miejskowiejskich strefy warmińsko-mazurskiej,

Działanie WmsWmInZe - inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach strefy warmińsko-mazurskiej,

Działanie WmsWmEdEk - edukacja ekologiczna.

Cele i kierunki interwencji oraz zadania ujęte w obszarze interwencji: Ochrona Klimatu i jakości powietrza pozwolą na realizację głównych założeń ww. dokumentu, co czyni oba dokumenty wzajemnie spójnymi.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2016-2022

Plan gospodarki odpadami został opracowany dla osiągnięcia celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenia tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami, zasad samowystarczalności i bliskości, a także utworzenia i utrzymania zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska. Plan obejmuje wszystkie rodzaje odpadów wytwarzanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz takich, które są przywożone na ten obszar. Dokument opisuje również odpady zebrane i poddane procesom przetwarzania na terenie województwa wraz z opisem instalacji służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Analizując stan gospodarki dokonano identyfikacji problemów dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi i na ich podstawie określono następujące cele główne:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niebezpiecznych;
- ograniczenie marnotrawstwa żywności;
- ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska, poprzez działania na etapach wydobycia surowców, produkcji i konsumpcji;
- wysoki poziom selektywnego zbierania odpadów, głównie odpadów niebezpiecznych i odpadów przeznaczonych do recyklingu;
- wysoki poziom ponownego użycia produktów;
- wysoki udział odzysku, w tym w szczególności recyklingu;
- składowanie odpadów ograniczone do minimum;
- remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nielegalnych i nieczynnych składowisk odpadów;
- wyeliminowanie praktyk nielegalnego postępowania z odpadami;
- wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców województwa.

Cele i kierunki interwencji oraz zadania ujęte w obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów pozwolą na realizację głównych założeń ww. dokumentu, co czyni oba dokumenty wzajemnie spójnymi.

Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030

Opracowując aktualizację programu ochrony środowiska dla powiatu ełckiego kierowano się założeniami ujętymi w dokumencie wyższego rzędu jakim jest program ochrony środowiska województwa. Przyjęto podobne cele, kierunki interwencji i zadania uwzględniono również wskazane w dokumencie wskaźnikiem realizacji dokumentu.

Realizacja ustalonych na poziomie powiatu zadań przyczyni się do realizacji zadań ujętych w programie wyższego szczebla. Tym samym można uznać że, omawiany dokument jest spójny z polityką ochrony środowiska ustaloną na szczeblu wojewódzkim.

Ponadto wytyczone w *Programie* cele, kierunki interwencji oraz zadania będą realizowane przez gminy wchodzące w skład powiatu w ramach własnych programów ochrony środowiska.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2030

W dokumencie ujęto cel strategiczny nr 5.6. Mocne fundamenty.

Starając się wskazać fundamenty rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego jako pierwszy należy wymienić mieszkańców, którzy poprzez relacje między sobą tworzą specyficzny kapitał społeczny, oparty na doświadczeniach współpracy i zaufaniu. Wprawdzie przykłady takich działań w regionie są obecnie, na pewno ważnym zadaniem będzie pobudzanie rozwoju więzi społecznych, ponieważ te relacje przekładają się nie tylko na jakość życia, ale również na możliwości prowadzenia działalności gospodarczej.

Drugim elementem fundamentu rozwoju jest środowisko przyrodnicze, w którym odbywają się procesy społeczno-gospodarcze. Wyjątkowy charakter środowiska przyrodniczego województwa warmińsko-mazurskiego nakazuje z jednej strony traktować je jako niepowtarzalny zasób, z drugiej zaś wykorzystywać je jako trwały czynnik pobudzania innowacyjności i kreowania nowatorskich rozwiązań w dbaniu o wysoką jakość życia.

Trzecim elementem fundamentu rozwoju jest infrastruktura, której rozwój integruje zagadnienia społeczne i społeczno-gospodarcze z zagadnieniami środowiskowymi. Konieczność dalszego rozwoju szeroko rozumianej infrastruktury wynika z oceny aktualnego stanu spójności przestrzennej Warmii i Mazur z otoczeniem oraz spójności wewnętrznej. Nowoczesnej infrastruktury wymagają mieszkańcy chcący aktywnie uczestniczyć w globalnej wymianie wiedzy, chcący mieć otwarte możliwości przemieszczania się zarówno wewnątrz regionu jak i w relacjach zewnętrznych.

W ramach tego celu wskazano m.in. cele operacyjne jak:

5.6.2. Optymalna infrastruktura rozwoju w ramach, których realizowane będą następujące zadania:

- A. Infrastruktura teleinformatyczna,
- B. Infrastruktura techniczna,
- C. Infrastruktura komunikacyjna,
- D. Infrastruktura energetyczna.

5.6.3. Wyjątkowe środowisko przyrodnicze w ramach, których realizowane będą następujące zadania:

- A. Zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych,
- B. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

W projektowanym dokumencie cele i kierunki interwencji w zakresie wszystkich dziesięciu obszarów interwencji są zbieżne z założeniami *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego*. Realizacja podjętych w ramach poszczególnych obszarów interwencji zadań przyczyni się do poprawy stanu środowiska w powiecie, ale także pozwoli zrealizować cele strategii.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2014-2020

Przy pomocy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 gospodarka regionu podnosiła swoją konkurencyjność. Najwięcej środków przeznaczonych zostało na wsparcie przedsiębiorczości, projekty innowacyjne łączące strefę biznesu i nauki. Program składa się z dwunastu osi priorytetowych, wśród których następujące dotyczą bezpośrednio ochrony środowiska:

Oś 4: efektywność energetyczna, w ramach tej osi przewiduje się następujące priorytety inwestycyjne:

- Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach;
- Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym;
- Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe;
- Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Oś 5: środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów, w ramach której przewiduje się następujące priorytety inwestycyjne:

- Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;
- Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;
- Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” oraz zieloną infrastrukturę;
- Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.

Cele i kierunki interwencji oraz zadania ujęte we wszystkich obszarach interwencji Programu ochrony środowiska dla powiatu pozwolą na realizację głównych założeń ww. dokumentu, co czyni oba dokumenty wzajemnie spójnymi.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2011-2015 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020

Celem głównym i nadrzędnym Programu jest usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 r. wszystkich wyrobów i odpadów zawierających azbest z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.

Ponadto w Programie wskazano podstawowe cele i są to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;

- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko;
- monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
- organizowanie kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie prawidłowego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest;
- wskazanie potencjalnych źródeł finansowania, które pozwolą na bezpieczne usunięcie wyrobów zawierających azbest z obszaru województwa.

Program podzielono na 3 przedziały czasowe:

- przedział I: obejmuje lata 2009-2012 w tym czasie założono usuwanie wyrobów zawierających azbest w ilości ok. 1500 Mg rocznie;
- przedział II: obejmuje lata 2013-2022; w tym czasie założono usuwanie wyrobów zawierających azbest w ilości ok. 3000 Mg rocznie;
- przedział III: obejmuje lata 2023-2032; przewiduje się unieszkodliwienie pozostałej ilości wyrobów zawierających azbest.

Monitoring będzie prowadzony w oparciu o wymienione w Programie wskaźniki, natomiast wyniki monitoringu będą stanowiły integralną część *Sprawozdania z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego*.

W Programie ochrony środowiska dla powiatu ustanowiono cele w zakresie gospodarki odpadami, które pozwolą także na realizację ww. celi.

Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025

W dokumencie Strategii wskazano pięć celi dzięki którym, spodziewany jest rozwój obszaru są to:

1. Poprawa jakości życia i integracja społeczna
2. Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach
3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów
4. Poprawa spójności terytorialnej
5. Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej

Cel 3 zostanie osiągnięty poprzez poprawę efektywności energetycznej i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na terenie EOF. Ważną sferą przyczyniającą się do realizacji tego celu będzie także rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnych i poprawa skuteczności systemu gospodarki odpadami w poszczególnych gminach.

W *Programie* uwzględnione są wyżej opisane elementy co decyduje, o tym że oba dokumenty są ze sobą zbieżne.

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
1	zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;				+	+								
2	likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;	+												
3	ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;								+					
4	przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej;													+
5	zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;										+	+	+	

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
6	wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;												+	
7	gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;									+				
8	zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;							+						
9	wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych);	+/-												
10	przeciwdziałanie zmianom klimatu;	+/-												
11	adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych;													+
12	edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców	+												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	zrównoważonej konsumpcji;													
13	usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030 – KSRR 2030 (Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony)														
1	realizacja przedsięwzięć dot. usług w zakresie zaopatrzenia w wodę, z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z potrzeb adaptacji do zmian klimatu,						+							
2	oczyszczanie ścieków i gospodarowanie odpadami, zgodnie z zasadami GOZ, która dąży do maksymalizacji wykorzystania odpadów jako surowców,						+							
3	realizacja niskoemisyjnych strategii miejskich i związanych z poprawą jakości powietrza oraz adaptacją do zmian klimatu obszarów miejskich,	+												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	w powiązaniu z działaniami dotyczącymi wykorzystania OZE i ochroną środowiska naturalnego,													
4	dynamizacja przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych,	+												
5	stopniowa wymiana taboru wykorzystywanego do świadczenia usług transportu miejskiego na ekologiczny, niskoemisyjny i przystosowany dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,	+												
6	opracowywanie i wdrażanie przez miasta planów zrównoważonej mobilności miejskiej (Sustainable Urban Mobility Plan), w szczególności promowanie ruchu pieszego i rowerowego.	+	+											
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywa do roku 2030														

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości
1	Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska. Przyjętym kierunkiem działań w tym obszarze jest dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu poprzez zapewnienie funkcjonowania w warunkach zarówno nadmiaru, jak i niedoboru wody. Planowane działania poprawią system gospodarki wodnej w Polsce, ułatwią dostęp do wody dobrej jakości, ograniczą negatywne skutki susz i powodzi.						+						
2	Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, szczególnie wrażliwych na zmiany klimatu. Konieczne są zatem działania dotyczące ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych,	+											

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa klimatu akustycznego	Zagrożenie hałasem	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Pola elektromagnetyczne	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Gospodarowanie wodami	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Zasoby przyrodnicze	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	Zagrożenia poważnymi awariami
	jak i odnoszące się do produkcji rolniczej i rybackiej.																				
3	Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.	+																			
4	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu. Wskazane jest prowadzenie właściwego monitoringu, ostrzegania, jak również reagowania, ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości aglomeracji miejskich. Niezbędna jest również koordynacja na poziomie krajowym, szczególnie w kontekście zarządzania kryzysowego, ratownictwa i ochrony ludności. Ponadto miejska polityka przestrzenna powinna uwzględniać zmiany klimatu	+																			

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości
	(adaptacja instalacji sanitarnych i sieci kanalizacyjnych do zwiększonych opadów nawałnych, mała retencja miejska oraz zwiększenie obszarów terenów zieleni i wodnych w mieście).												
5	Poszukiwanie i wdrażanie innowacji (organizacyjnych i technicznych) sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.												
5	Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu (promowanie działań zwiększających wiedzę na temat ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu).	+											
STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030													
1	Zapewnienie bezpieczeństwa	+											

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	energetycznego i dobrego stanu środowiska;													
2	Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich;	+												
3	Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu;	+												
4	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu;	+												
5	Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;	+												
6	Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.	+												
STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”														
1	obniżyć materiałochłonność i energochłonność produkcji i usług,	+/-			+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	
2	podnieść racjonalne korzystanie z wody,													

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
3	wzrost eksportu towarów i usług środowiskowych, co skutkować będzie również tworzeniem zielonych miejsc pracy.													
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI ROLNICTWA I RYBACTWA 2030														
1	utrzymanie zasady, że podstawą ustroju rolnego będą gospodarstwa rodzinne;								+/-					
2	wspieranie zrównoważonego rozwoju małych, średnich i dużych gospodarstw rolnych;								+/-					
3	większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno-spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także przez wykorzystanie najnowszych technologii w produkcji i zastosowanie rozwiązań cyfrowych oraz tworzenie								+/-					

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	warunków do kreowania innowacyjnych produktów;													
4	budowanie konkurencyjnej pozycji polskiej żywności na rynkach zagranicznych, której znakiem rozpoznawczym będzie wysoka jakość i nawiązanie do najlepszych polskich tradycji, a także dostosowanie produktów rolno-spożywczych do zmieniających się wzorów konsumpcji (np. rosnącego zainteresowania żywnością ekologiczną);													
5	przewodzenie produkcji rolniczej i rybackiej z poszanowaniem zasad ochrony środowiska oraz dostosowanie sektora rolno-spożywczego do zmian klimatu, w tym m.in. w zakresie dostępności do wody;				+/-	+/-			+/-					

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
6	dynamiczny rozwój obszarów wiejskich we współpracy z miastami, którego efektem będzie stabilny i zrównoważony wzrost gospodarczy, zapewniający każdemu mieszkańcowi wsi godną pracę, a mieszkańcom miast dostęp do zdrowej, polskiej żywności;													
7	tworzenie warunków do poprawy mobilności zawodowej mieszkańców wsi oraz wykorzystywania przez nich szans na rozwój i zmianę kwalifikacji, wynikających z powstawania nowych sektorów gospodarki (jak np. biogospodarki).								+/-					
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU TRANSPORTU DO 2030 ROKU														
1	budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej	+/-												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	gospodarce;													
2	poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;	+/-												
3	zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego);	+/-												
4	poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;													+
5	ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko;	+												
6	poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.	+												
POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040 ROKU														
1	Sprawiedliwa transformacja	+												
2	Zeroemisyjny system energetyczny	+												
3	Dobra jakość powietrza	+												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
KRAJOWA POLITYKA MIEJSKA 2023 (KPM)														
1	stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych;													
2	wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji;													
3	odbudowę zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich;	+/-												
4	poprawę konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju,													

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	wzrostu i zatrudnienia;													
5	wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.													
KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022														
1	zmniejszenie ilości powstających odpadów;									+				
2	zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;									+				

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
3	doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami;									+				
4	zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów;									+				
5	zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r;									+				
6	zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych;									+				
7	zaprzestanie składowania									+				

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami	Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami		
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi		Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości
	zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia.													
KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030)														
1	osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM2,5 także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia;	+												
2	osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych	+												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	projektowanych przepisami prawa unijnego.													
KRAJOWY PROGRAM OGRANICZANIA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA														
1	redukcji emisji zanieczyszczeń	+												
PLAN GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZERZE DORZECZA WISŁY I PLAN ZARZĄDZANIA RYSYKIEM POWODZIOWYM DLA OBSZARU DORZECZA WISŁY														
1	Osiągnięcie celów ekologicznych i chemicznych w obrębie JCWP				+	+	+							
AKTUALIZACJA PROGRAMU WODNO-ŚRODOWISKOWEGO KRAJU														
1	niepogarszanie stanu części wód;				+	+	+							
2	osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;				+	+	+							
3	spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych				+	+	+							

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwałej zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych, (w tym m. in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie);													
4	zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.				+	+	+							
Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych V – aktualizacja 2017														
1	Priorytet I Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia						+							

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	zobowiązań akcesyjnych. Są to aglomeracje powyżej 100 000 RLM, które spełniają co najmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą a po zrealizowaniu planowanych inwestycji, uzyskają lub utrzymają pełną zgodność z dyrektywą 91/271/EWG.													
2	Priorytet II Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. spełniły warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały wyposażenie w sieć kanalizacyjną						+							
3	Priorytet III Aglomeracje, które przez realizację planowanych działań inwestycyjnych - po dniu 31 grudnia 2021 r., spełnią warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni						+							

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	oraz zagwarantują wyposażenie w sieć kanalizacyjną													
PROGRAM OCHRONY I ZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ WRAZ Z PLANEM DZIAŁAŃ NA LATA 2015-2020														
1	podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej;										+	+	+	
2	doskonalenie systemu ochrony przyrody;										+	+	+	
3	zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków;										+	+	+	
4	utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka;										+	+	+	
5	zwiększenie integracji działalności sektorów gospodarki z celami ochrony różnorodności biologicznej;										+	+	+	

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
6	ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych;										+	+	+	
7	zwiększenie udziału Polski na forum międzynarodowym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.										+	+	+	
STRATEGIA DZIAŁANIA NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ NA LATA 2021-2024														
1	Cel 1. Realizacja celów środowiskowych w sposób zapewniający pełne wykorzystanie środków zagranicznych w zakresie priorytetów obsługiwanych przez Narodowy Fundusz;	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	Cel 2. Efektywne i skuteczne angażowanie zasobów Narodowego Funduszu dla realizacji celów i priorytetów środowiskowych;													

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
3	Cel 3. Rozwój organizacyjny skoncentrowany na utrzymaniu wiodącej roli													
PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014-2020														
1	ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich;												+	
2	poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych;							+	+					
3	poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie;								+					
4	odtworzenie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa;													
5	wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę	+							+					

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym;													
6	zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.													
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO														
1	Obniżenie prędkości ruchu na wybranych odcinkach	+	+											
2	Przeciwdziałanie powstawaniu nowych konfliktów akustycznych	+	+											
3	Ochronie miejsc, gdzie poziom hałasu nie przekracza dopuszczalnych norm	+	+											
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego.														
1	Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi													

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju.													
2	Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich.	+/-	+/-											
3	Poprawa jakości wewnętrznej regionu poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjałów wewnętrznych.	+/-	+/-		+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	
4	Poprawa dostępności terytorialnej regionu w relacjach zewnętrznych i	+/-												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwałego zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększenie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	wewnętrznych poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.													
5	Zachowanie i odtwarzanie wysokiej jakości struktur przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych regionu oraz zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska, stanowiące istotny element polityki rozwoju województwa.										+/-	+/-	+/-	
6	Zwiększenie odporności przestrzeni województwa na zagrożenie naturalne i antropogeniczne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także uwzględnienie w polityce przestrzennej regionu													

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	potrzeb obronnych państwa.													
PROGRAMY OCHRONY POWIETRZA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO														
1	Działanie WmsWmZSO - obniżenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach miejskich i miastach w gminach miejskowiejskich strefy warmińsko-mazurskiej	+												
2	Działanie WmsWmInZe - inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach strefy warmińsko-mazurskiej	+												
3	Działanie WmsWmEdEk - edukacja	+												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	ekologiczna													
PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKOMAZURSKIEGO NA LATA 2016-2022														
1	utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB;									+				
2	minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niebezpiecznych;									+				
3	ograniczenie marnotrawstwa żywności;									+				
4	ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska, poprzez działania na etapach wydobywania surowców, produkcji i konsumpcji;									+				
5	wysoki poziom selektywnego zbierania odpadów, głównie odpadów niebezpiecznych i odpadów przeznaczonych do									+				

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
	Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	
	recyklingu;													
6	wysoki poziom ponownego użycia produktów;									+				
7	wysoki udział odzysku, w tym w szczególności recyklingu;									+				
8	składowanie odpadów ograniczone do minimum;									+				
9	remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nielegalnych i nieczynnych składowisk odpadów;									+				
10	wyeliminowanie praktyk nielegalnego postępowania z odpadami;									+				
11	wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców województwa.									+				
Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030														
1	Poprawa jakości powietrza, przy	+												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze		Zagrożenia poważnymi awariami	
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu													
2	Poprawa klimatu akustycznego		+											
3	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi			+										
4	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)				+									
5	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego					+								
6	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej						+							

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
7	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi							+						
8	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu								+					
9	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój									+				
10	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej										+			
11	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej											+		
12	Zwiększanie lesistości												+	
13	Ograniczenie ryzyka													+

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków													
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2030														
1	Optymalna infrastruktura rozwoju	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	Wyjątkowe środowisko przyrodnicze	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKOMAZURSKIEGO NA LATA 2014-2020														
1	Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;	+												
2	Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach;	+												
3	Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w	+												

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym;													
4	Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe;	+												
5	Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.	+												
6	Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych									+				

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwałej zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;													
7	Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;				+	+	+							
8	Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura										+	+	+	

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	2000” oraz zieloną infrastrukturę;													
9	Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.													+
PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2011-2015 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2020														
1	usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;									+				
2	minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;									+				
3	likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko;									+				
4	monitoring usuwania oraz									+				

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
	prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;													
6	organizowanie kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie prawidłowego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest;									+				
6	wskazanie potencjalnych źródeł finansowania, które pozwolą na bezpieczne usunięcie wyrobów zawierających azbest z obszaru województwa.									+				
Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiat Elckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025														
1	Poprawa jakości życia i integracja społeczna													
2	Wzrost konkurencyjności gospodarki bazującej na lokalnych potencjałach													
3	Zrównoważone wykorzystanie zasobów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

CELE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH		Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zagrożenie hałasem	Pola elektromagnetyczne	Gospodarowanie wodami		Gospodarka wodno-ściekowa	Zasoby geologiczne	Gleby	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zasoby przyrodnicze			Zagrożenia poważnymi awariami
		Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa klimatu akustycznego	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)	Ochrona przed niedoborami wody i powodziami poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystny zmianami klimatu	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Prowadzenie trwałej zrównoważonej gospodarki leśnej	Zwiększanie lesistości	wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków
4	Poprawa spójności terytorialnej													
5	Wzrost rozpoznawalności EOF jako marki terytorialnej													

Źródło: opracowanie własne.

5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

5.1 POŁOŻENIE I KLIMAT POWIATU EŁCKIEGO

Powiat ełcki położony jest we wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, obejmuje Pojezierze Ełckie i część Mazur Garbatych. Całkowita powierzchnia powiatu wynosi 1 112, 79 km². Obszar zamieszkuje 91 613 mieszkańców. Powiat od północy graniczy z powiatem oleckim i suwalskim, od zachodu z giżyckim i piskim, od wschodu z powiatem augustowskim i od południa z powiatem grajewskim.

Rycina 1. Położenie powiatu

Źródło: www.gminy.pl, www.google/mapy/

Terytorialnie powiat ełcki obejmuje 5 gmin, w tym jedną miejską Ełk oraz cztery wiejskie Stare Juchy, Ełk, Prostki i Kalinowo. Sieć osadnicza gminy liczy 199 miejscowości (skupionych w 164 sołectwach) równomiernie rozproszonych. Powiat Ełcki zajmuje powierzchnię 111 279 ha (ok. 1113 km²) stanowi to 4,6 % obszaru województwa warmińsko - mazurskiego.

Klimat kształtowany jest oddziaływaniem kontynentalnym i należy do najchłodniejszych w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza na analizowanym terenie wynosi +6,7°C przy średniej temperaturze miesięcznej (najchłodniejszego lutego) -4,7°C i średniej temperaturze miesięcznej (najcieplejszego lipca) +17,2 °C. Ujemne temperatury powietrza utrzymują się średnio przez 4 miesiące w roku od grudnia do marca. Średnia roczna wilgotność powietrza waha się od 81 – 83%. Średnia roczna ilość opadów atmosferycznych wynosi 555 mm, przy czym najwyższe miesięczne sumy opadów obserwuje się w lipcu i sierpniu, najniższe w styczniu i lutym. Na terenie powiatu przeważają wiatry z kierunków południowo-wschodnich i południowo-zachodnich. Maksymalne prędkości wiatrów występują w okresie listopad – styczeń, natomiast minimalne czerwiec – wrzesień.

5.2 KRAJOBRAZ, RZĘBĄ TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA

Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski według J. Kondrackiego, powiat ełcki położony jest w obrębie mezoregionu Pojezierze Ełckie, makroregionu Pojezierze Mazurskie, podprowincji

Pojezierze Wschodniobałtyckie, prowincji Niżu Wschodniobałtycko-Białoruskiego, megaregionu Niżu Wschodnioeuropejskiego.

Powiat położony jest w obrębie jednostki tektonicznej zwanej garbem mazurskim, będącej częścią platformy wschodnioeuropejskiej. W gminie utwory krystaliczne prekambriu zalegają na głębokości 680 m. Na nich zalega niezbyt dużej miąższości warstwa utworów kredowych i piasków trzeciorzędowych (300-700m). Utwory powierzchniowe – osady plejstoceny, reprezentowane są przez osady moreny dennej i czołowej (gliny, piaski naglinowe, piaski całkowite i żwiry zawałowe), osady fluwioglacjalne (piaski i żwiry sandrowe, mułki i ropy zastoiskowe) i osady eoliczne (piaski wydymowe). Powierzchnie powiatu pokrywają też utwory holoceny: osady aluwialne, osady deluwialne oraz osady organiczne, w tym m.in.: torfy, gytie, kreda jeziorna.

Krajobraz powiatu ukształtowany został przez cztery zlodowacenia czwartorzędowe na przestrzeni milionów lat, a głównie ostatnie – bałtyckie. Na tym obszarze w szczególny sposób zespoliły się wody z morenowymi wzniesieniami i lasami, wyżynny, pagórkowaty teren z wydłużonymi, ostro rysującymi się wzgórzami, kopulastymi pagórkami przecinanymi dolinami rzek i jezior oraz licznymi dużymi kompleksami leśnymi i małymi zagajnikami, mokradłami i bagnami.

Teren powiatu jest mało pofałdowany, przechodzi stopniowo w kotlinę, a następnie w obszar równinny stanowiący część wielkiej Równiny Augustowskiej. W zagłębieniach morenowych znajdują się jeziora.

5.3 GLEBY

Gleby powiatu ełckiego zostały ukształtowane przez zlodowacenia. W wyniku oddziaływania wielu czynników glebotwórczych, na terenie powiatu, spotyka się najczęściej gleby bielcowe i brunatne. Brak piasków słabo gliniastych, gleb torfowo bagiennych, torfów głębokich oraz ziem czarnych. Wśród gleb bielcowych i brunatnych, można znaleźć wykształcone z glin i ropy oraz piaski nadglinowe i nadiłowe.

W powiecie ełckim dominują klasy bonitacyjne IIIa-IVa, są to gleby dobre, zasobne w próchnice, średnio zwarte. Występowanie określonych kompleksów rolniczej przydatności gleb jest wyznacznikiem przydatności rolniczej i możliwości potencjalnej produkcji rolnej obszarów. W powiecie ełckim dominują kompleksy: pszenno-dobre (gleby IIIa, IIIb) oraz pszenno-wadliwy (gleby IIIb, IVa, IVb). W powiecie ełckim przeważają gleby lekko kwaśne i obojętne.

W latach 2013-2016 Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Olsztynie przeprowadziła analizy fizyko-chemiczne i chemiczne gleb w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego. Wyniki badań wykazały na utrzymujący się znaczny udział gleb nadmiernie zakwaszonych (41% gleb miało odczyn bardzo kwaśny lub kwaśny). Najwięcej gleb o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym koncentrowało się w powiatach: braniewskim (>69%), lidzbarskim, nidzickim (>50%). Wzrost zakwaszenia gleb jest jednym ze wskaźników ich chemicznej degradacji.

Gleby na terenie powiatu ełckiego charakteryzują się bardzo wysoką i wysoką zawartością magnezu (>60%), niską i bardzo niską zawartością potasu (50% badanych prób) oraz niską i bardzo niską zawartością fosforu (41% badanych prób).

W porównaniu do średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości magnezu jest mniejszy o 9 punktów procentowych natomiast w przypadku udziału zawartości potasu i fosforu jest wyższy odpowiednio o 26 i 8 punktów procentowych.

5.4 ZASOBY NATURALNE

Powiat ełcki jest rejonem o niewielkich zasobach surowców. Dominują tu przede wszystkim surowce skalne (ilaste, okruszowe i zwięzłe), które stanowią bazę na potrzeby budownictwa, przemysłu materiałów budowlanych oraz drogownictwa. Są to w dużej mierze kruszywa naturalne (piaski i żwiry, surowce ilaste).

W granicach powiatu na koniec 2019 r. znajdowało się 53 udokumentowanych złóż obejmujących cztery typów kopalin. Wśród kruszyw naturalnych, największe znaczenie ma wydobywanie piasku i żwiru (44 złóż – 83,0%), surowce ilaste ceramiki budowlanej stanowią – 7 złóż – 13,2% oraz kreda i torf po – 1 złożu 3,8%.

Obszary złóż kopalin występują na terenie gmin: m. Ełk – 1 złożo; Ełk – 26 złóż; Prostki – 12 złóż; Kalinowo – 10 złóż; Stare Juchy – 4 złóż;

Największe zasoby geologiczne złóż piasków i żwirów w powiecie zlokalizowane są na terenie gminy Ełk – złożo Guzki.

5.5 WODY

Wody powierzchniowe

Wody w obrębie powiatu ełckiego położone są na obszarze dorzecza Wisły.

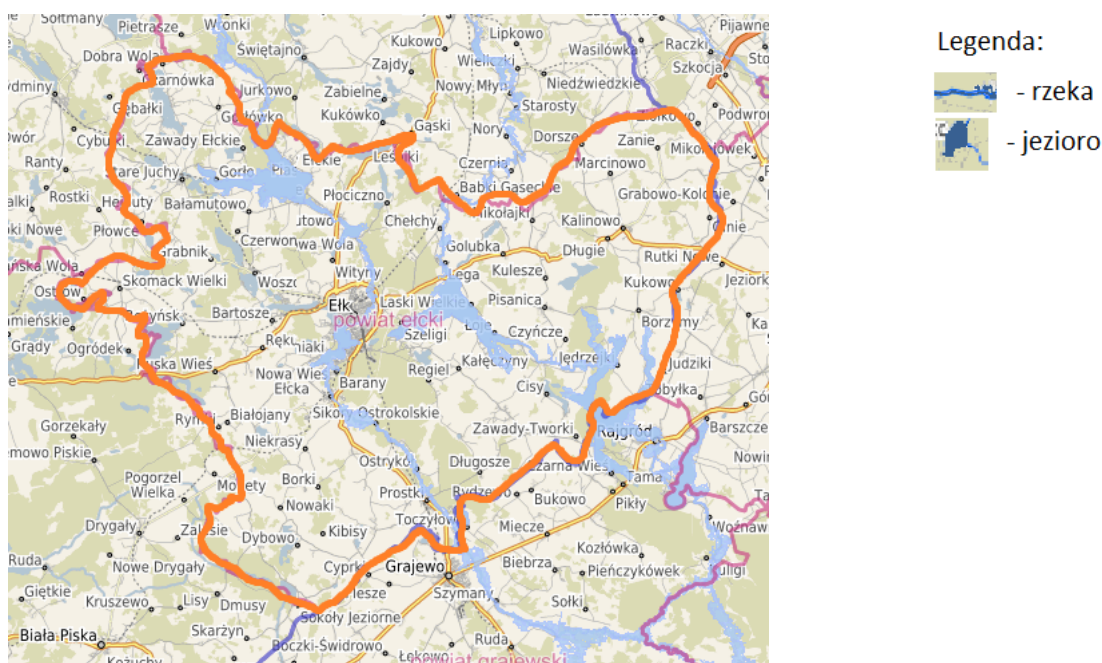
Głównym ciekim jest rzeka Ełk – rzeka IV rzędu, prawobrzeżny dopływ Biebrzy o długości 113,6 km. Zlewnia rzeki Ełk zajmuje obszar 1524,5 km². Długość na terenie powiatu ełckiego wynosi 32,30 km, od jeziora Łaśmiady przepływa przez jez. Straduńskie, Haleckie, Ełckie, kończy się w miejscowości Bogusze. Do głównych lewobrzeżnych dopływów rzeki Ełk należą: Mazurka, Połomska Młynówka, Karmelówka, Kanał Kuwasy, do prawobrzeżnych: Gawlik, Różanica i Binduga.

Sieć hydrograficzną powiatu uzupełniają liczne cieciki oraz kanały, wśród których można wymienić:

- rzekę Małkiń (9,4 km), gm. Ełk,
- rzekę Młynka (2,675 km), gm. Ełk,
- rzekę Czarnówka (16,82 km), gm. Kalinowo,
- rzekę Przepiórka (10,8 km), gm. Kalinowo,
- rzekę Kalinka (16,6 km), gm. Kalinowo,
- rzekę Karmelówka (12,925 km), gm. Prostki,
- rzekę Różanica (16,2 km), gm. Prostki,
- rzekę Rożynka (8,24 km), gm. Prostki,
- rzekę Młyńska Struga (2,4 km), gm. Stare Juchy,
- rzekę Łażna Struga – częściowo w powiecie ełckim, na granicy gminy Stare Juchy i Świętajno,
- rzekę Czarna (5,0 km), w powiecie ełckim od km 11+000,
- rzekę Pietraszka (6,7 km), wypływa z jez. Skomętno w m. Mazurowo, wpada do rz. Małkiń w m. Sypitki,
- Kanał Kamienny Bród (4,828 km), gm. Kalinowo,
- Kanał Czerwonka (8,200 km), gm. Ełk,
- Kanał Przytułski (3,825 km), gm. Ełk,

- Kanał Regielski (5,913 km), gm. Ełk,
- Kanał Zdunek (9,870 km), gm. Ełk,
- Kanał Lipiński (6,135 km), gm. Prostki,
- Kanał Strumyk (1,176 km), gm. Prostki,
- Kanał Grabnik (1,600 km), gm. Stare Juchy,
- Kanał Skomack (2,400 km), gm. Stare Juchy,
- Kanał Stare Juchy (2,867 km), gm. Stare Juchy,
- Kanał Gawlik – częściowo w powiecie ełckim, przechodzi przez m. Kalki,
- Kanał Zelki – częściowo w powiecie ełckim, położony na terenie PGR Ostrów.

Rycina 3. Sieć hydrograficzna powiatu

Źródło: opracowania własne na podstawie Geoportal Otwartych Danych Przestrzennych.

Spośród jednolitych części wód powierzchniowych, w obrębie których położony jest powiat ełcki WIOŚ w Olsztynie dokonał w 2019 roku oceny dwudziestu ośmiu jednolitych części wód powierzchniowych.

Tabela 1. Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód JCWP badanych w 2019

Lp.	Nazwa JCWP	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
JCWP jeziorne				
1	Ełckie PLLW30114	monitorowane	monitorowany	dobry
2	Selmęt Wielki PLLW30047	niemonitorowane	niemonitorowane	-
3	Regiel PILW30049	niemonitorowane	niemonitorowane	-
4	Przytułskie PLLW30110	monitorowane	monitorowany	-
5	Zdrężno PLLW30113	niemonitorowane	niemonitorowane	dobry
6	Woszczelskie	niemonitorowane	niemonitorowane	-

Lp.	Nazwa JCWP	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
	PLLW30117			
7	Haleckie PLLW30108	monitorowane	monitorowane	zły
8	Sunowo PLLW30118	niemonitorowane	niemonitorowane	-
9	Szarek PLLW30122	niemonitorowane	niemonitorowane	-
10	Bajtkowo Duże PLLW30239	niemonitorowane	niemonitorowane	-
11	Lipińskie PLLW30243	niemonitorowane	niemonitorowane	-
12	Druglin PLLW30247	niemonitorowane	niemonitorowane	-
13	Golubskie PLLW30048	niemonitorowane	niemonitorowany	-
14	Skomętno PLLW30051	niemonitorowane	niemonitorowane	-
15	Rajgrodzkie PLLW30052	monitorowane	monitorowane	-
16	Białe Rajgrodzkie PLLW30055	niemonitorowane	niemonitorowane	-
17	Krzywe PLLW30057	niemonitorowane	niemonitorowane	-
18	Borowe PLLW30271	niemonitorowane	niemonitorowany	-
19	Dybowskie PLLW30272	monitorowane	monitorowany	dobry
20	Łaśmiady PLLW30089	monitorowane	monitorowane	dobry
21	Zawadzkie PLLW30091	niemonitorowane	niemonitorowany	-
22	Szóstak PLLW30093	niemonitorowane	niemonitorowane	-
23	Ułówki PLLW30094	niemonitorowane	niemonitorowane	-
24	Jędzelewo PLLW30102	niemonitorowane	niemonitorowane	-
25	Rekąty PLLW30104	monitorowane	monitorowany	zły
26	Sawinda Wielka PLLW30115	monitorowane	monitorowany	zły
27	Mleczówka PLLW30253	niemonitorowane	niemonitorowane	-
28	Wylewy PLLW30256	niemonitorowane	niemonitorowane	-
JCWP rzeczne				
1	Dopływ spod Krokoci PLRW2000182628916	niemonitorowane	niemonitorowane	zły
2	Ełk od wypływu z jez. Ełckiego do ujścia PLRW2000192628999	monitorowane	monitorowane	zły
3	Ełk (Łaźna Struga) od wypływu z jez. Łaśmiady do wypływu z jez. Ełckiego PLRW2000252628939	niemonitorowane	niemonitorowane	dobry
4	Zdunek PLRW2000172628954	niemonitorowane	niemonitorowane	zły
5	Karmelówka PLRW2000172628956	niemonitorowane	niemonitorowane	zły
6	Różanica PLRW2000172628969	niemonitorowane	niemonitorowane	zły

Lp.	Nazwa JCWP	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
7	Dopływ z jez. Tatary Duże PLRW2000182628952	niemonitorowane	niemonitorowane	zły
8	Jęgrznia (Lega) od wypływu z jez. Olecko Małe do wpływu do jez. Selmęt Wielki PLRW2000202626199	monitorowane	monitorowany	dobry
9	Jerzgnia (Lega) od wpływu do jez. Selmęt Wielki do wypływu z jez. Dręstwo PLRW2000252626939	niemonitorowane	niemonitorowane	zły
10	Ełk (Łażna Struga) na jez. Łaśmiady z Gawlikiem PLRW200025262879	niemonitorowane	niemonitorowane	dobry
11	Pisa z jeziorem Śniardwy i Orzyszą do wpływu do jeziora Roś PLRW20002526473	monitorowane	monitorowane	dobry
12	Pisa na jez. Roś z Konopką od wpływu do jez. Roś PLRW200025264759	monitorowane	monitorowany	dobry
13	Dopływ z jeziora Toczyłowo PLRW20001726289729	niemonitorowane	niemonitorowany	zły
14	Głęboka PLRW20001826223929	niemonitorowane	niemonitorowany	dobry
15	Zelwianka PLRW2000182622729	monitorowane	monitorowane	zły
16	Turówka PLRW20001826229829	monitorowane	monitorowany	zły
17	Czarna PLRW2000182626169	niemonitorowane	niemonitorowane	dobry
18	Kanał Kuwasy PLRW200002628989	niemonitorowane	niemonitorowane	dobry
19	Dopływ spod Konopek PLRW2000172628974	niemonitorowane	niemonitorowane	zły
20	Dopływ spod Garłówka PLRW200018262858	niemonitorowane	niemonitorowane	dobry
21	Ełk (Łażna Struga) od wypływu z jez. Litygajno do wpływu do jez. Łaśmiady z Połomką od Romoty PLRW200020262859	niemonitorowane	niemonitorowany	zły

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planów zarządzania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Poprawa stanu wód ma być zapewniona, poprzez osiągnięcie celów środowiskowych dla wód na obszarze dorzecza do 2021 r (i do 2027 r.).

Tabela 2. Cele środowiskowe dla jednolitych części wód na terenie powiatu ełckiego

Lp.	Cele środowiskowe	Jednolite części wód, dla których wyznaczono cele środowiskowe
JCWP jeziornych		
1.	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego, osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	Selmęt Wielki PLLW30047 Regiel PLLW30049 Przytułskie PLLW30110 Zdrężno PLLW30113 Woszczelskie PLLW30117 Haleckie

Lp.	Cele środowiskowe	Jednolite części wód, dla których wyznaczono cele środowiskowe
		PLLW30108 Sunowo PLLW30118 Szarek PLLW30122 Bajtkowo Duże PLLW30239 Lipińskie PLLW30243 Druglin PLLW30247 Golubskie PLLW30048 Skomętno PLLW30051 Rajgrodzkie PLLW30052 Białe Rajgrodzkie PLLW30055 Krzywe PLLW30057 Borowe PLLW30271 Łaśmiady PLLW30089 Zawadzkie PLLW30091 Szóstak PLLW30093 Ułówki PLLW30094 Jędzelewo PLLW30102 Sawinda Wielka PLLW30115 Mleczówka PLLW30253 Wylewy PLLW30256
2.	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	Ełckie PLLW30114
3.	osiągnięcie bardzo dobrego stanu ekologicznego, osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	Dybowskie PLLW30272
4.	mniej rygorystyczny cel środowiskowy - brak możliwości technicznych osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	Rekaty PLLW30104
JCWP rzecznych		
5..	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego, osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	Dopływ spod Krokoci PLRW2000182628916 Ełk (Łażna Struga) od wypływu z jez. Łaśmiady do wypływu z jez. Ełckiego PLRW2000252628939 Zdunek PLRW2000172628954 Karmelówka PLRW2000172628956 Różanica PLRW2000172628969 Dopływ z jez. Tatary Duże PLRW2000182628952 Jegrznia (Lega) od wypływu z jez. Olecko Małe do wpływu

Lp.	Cele środowiskowe	Jednolite części wód, dla których wyznaczono cele środowiskowe
		do jez. Selmęt Wielki PLRW2000202626199 Jez. Legia (Legia) od wpływu do jez. Selmęt Wielki do wypływu z jez. Dręstwo PLRW2000252626939 Ełk (Łażna Struga) na jez. Łaśmiady z Gawlikiem PLRW200025262879 Pisa z jeziorem Śniardwy i Orzysz do wpływu do jeziora Roś PLRW20002526473 Pisa na jez. Roś z Konopką od wpływu do jez. Roś PLRW200025264759 Dopływ z jeziora Toczyłowo PLRW20001726289729 Głęboka PLRW20001826223929 Zelwianka PLRW2000182622729 Turówka PLRW20001826229829 Czarna PLRW2000182626169 Kanał Kuwasy PLRW200002628989 Dopływ spod Konopek PLRW2000172628974 Dopływ spod Garłówka PLRW200018262858 Ełk (Łażna Struga) od wypływu z jez. Litygajno do wpływu do jez. Łaśmiady z Połomką od Romoty PLRW200020262859
6.	dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego - Ełk w obrębie JCWP osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	Ełk od wypływu z jez. Ełckiego do ujścia PLRW2000192628999

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planów zarządzania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Należy zaznaczyć, że cele środowiskowe ustanowione dla wód, w znacznym stopniu obciążone są ryzykiem ich nieosiągnięcia w zakładanym terminie.

Tabela 3. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód na terenie powiatu ełckiego

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
JCW jeziornych		
1	Ełckie PLLW30114	niezagrożony
2	Selmęt Wielki PLLW30047	zagrożony
3	Regiel PLLW30049	zagrożony
4	Przytułskie PLLW30110	niezagrożony
5	Zdrężno PLLW30113	niezagrożony
6	Woszczelskie PLLW30117	zagrożony

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
7	Haleckie PLLW30108	zagrożony
8	Sunowo PLLW30118	zagrożony
9	Szarek PLLW30122	zagrożony
10	Bajtkowo Duże PLLW30239	niezagrożony
11	Lipińskie PLLW30243	niezagrożony
12	Druglin PLLW30247	niezagrożony
13	Golubskie PLLW30048	zagrożony
14	Skomętno PLLW30051	zagrożony
15	Rajgrodzkie PLLW30052	niezagrożony
16	Białe Rajgrodzkie PLLW30055	niezagrożony
17	Krzywe PLLW30057	zagrożony
18	Borowe PLLW30271	niezagrożony
19	Dybowskie PLLW30272	niezagrożony
20	Łaśmiady PLLW30089	niezagrożony
21	Zawadzkie PLLW30091	niezagrożony
22	Szóstak PLLW30093	zagrożony
23	Ułówki PLLW30094	zagrożony
24	Jędzelewo PLLW30102	zagrożony
25	Rekąty PLLW30104	zagrożony
26	Sawinda Wielka PLLW30115	zagrożony
27	Mleczówka PLLW30253	niezagrożony
28	Wylewy PLLW30256	niezagrożony
JCWP rzeczne		
1	Dopływ spod Krokoci PLRW2000182628916	zagrożony
2	Etłk od wypływu z jez. Etckiego do ujścia PLRW2000192628999	zagrożony
3	Etłk (Łażna Struga) od wypływu z jez. Łaśmiady do wypływu z jez. Etckiego PLRW2000252628939	niezagrożony
4	Zdunek PLRW2000172628954	zagrożony
5	Karmelówka PLRW2000172628956	zagrożony
6	Różanica PLRW2000172628969	zagrożony

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
7	Dopływ z jez. Tatarzy Duże PLRW2000182628952	niezagrożony
8	Jęgrznia (Lega) od wpływu z jez. Olecko Małe do wpływu do jez. Selmęt Wielki PLRW2000202626199	niezagrożony
9	Jerzgnia (Lega) od wpływu do jez. Selmęt Wielki do wpływu z jez. Dręstwo PLRW2000252626939	niezagrożony
10	Ełk (Łażna Struga) na jez. Łaśmiady z Gawlikiem PLRW200025262879	niezagrożony
11	Pisa z jeziorem Śniardwy i Orzyszą do wpływu do jeziora Roś PLRW20002526473	niezagrożony
12	Pisa na jez. Roś z Konopką od wpływu do jez. Roś PLRW200025264759	niezagrożony
13	Dopływ z jeziora Toczyłowo PLRW20001726289729	niezagrożony
14	Głęboka PLRW20001826223929	niezagrożony
15	Zelwianka PLRW2000182622729	zagrożony
16	Turówka PLRW20001826229829	zagrożony
17	Czarna PLRW2000182626169	niezagrożony
18	Kanał Kuwasy PLRW200002628989	niezagrożony
19	Dopływ spod Konopek PLRW2000172628974	zagrożony
20	Dopływ spod Garłówka PLRW200018262858	niezagrożony
21	Ełk (Łażna Struga) od wpływu z jez. Litygajno do wpływu do jez. Łaśmiady z Połomką od Romoły PLRW200020262859	zagrożony

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planów zarządzania wodami na obszarze dorzecza Wisły

W sytuacji gdy osiągnięcie celów środowiskowych dla poszczególnych jednolitych części wód jest niemożliwe, ze względu na uwarunkowania techniczne, zbyt duże koszty działań prowadzących do poprawy stanu lub uniemożliwiają to warunki naturalne, dopuszczalne jest zastosowanie odstępstw. Na terenie powiatu ełckiego wyznaczono dwadzieścia dwie derogację na podstawie: art. 4 ust. 7 RDW³.

Tabela 4. Odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP, w obrębie których położony jest powiat ełcki

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Typ odstępstwa	Uzasadnienie odstępstwa/inwestycje determinujące odstępstwa
JCWP jeziornych			
1	Ełckie PLLW30114	-	-
2	Selmęt Wielki PLLW30047	przedłużenie terminu osiągnięcia celu -	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości

³ Na podstawie analizy danych Wód Polskich, 2019.

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Typ odstępstwa	Uzasadnienie odstępstwa/inwestycje determinujące odstępstwa
		brak możliwości technicznych	
3	Regiel PLLW30049	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
4	Przytułskie PLLW30110	-	-
5	Zdrężno PLLW30113	-	-
6	Woszczelskie PLLW30117	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
7	Haleckie PLLW30108	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	odstępstwo z powodu konieczności ustanowienia obszaru ochronnego jeziora; ze względów organizacyjno-prawnych, ekonomicznych i społecznych ustanowienie obszaru ochronnego tego jeziora możliwe będzie dopiero w kolejnym cyklu wodnym
8	Sunowo PLLW30118	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
9	Szarek PLLW30122	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
10	Bajtkowo Duże PLLW30239	-	-
11	Lipińskie PLLW30243	-	-
12	Druglin PLLW30247	-	-
13	Golubskie PLLW30048	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
14	Skomętno PLLW30051	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
15	Rajgrodzkie PLLW30052		
16	Białe Rajgrodzkie PLLW30055	-	-
17	Krzywe PLLW30057	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
18	Borowe PLLW30271	-	-
19	Dybowskie	-	-

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Typ odstępstwa	Uzasadnienie odstępstwa/inwestycje determinujące odstępstwa
	PLLW30272		
20	Łaśmiady PLLW30089	-	-
21	Zawadzkie PLLW30091	-	-
22	Szóstak PLLW30093	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
23	Ułówki PLLW30094	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
24	Jędzewo PLLW30102	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	zagrożenie ocenione jedynie na podstawie analizy presji; planowany jest monitoring, co pozwoli na precyzyjne określenie niezbędnych działań w przyszłości
25	Rekąty PLLW30104	ustalenie celów mniej rygorystycznych - brak możliwości technicznych	zlewnia jeziora zalesiona, jezioro zarastające; konieczne ustalenie wartości obniżonych celów środowiskowych
26	Sawinda Wielka PLLW30115	przedłużenie terminu osiągnięcia celu - brak możliwości technicznych	wdrożenie zaplanowanych działań umożliwi osiągnięcie celu środowiskowego do roku 2021
27	Młeczówka PLLW30253	-	-
28	Wylewy PLLW30256	-	-
JCWP rzeczne			
1	Dopływ spod Krokoci PLRW2000182628916	-	-
2	Etka od wypływu z jez. Etckiego do ujścia PLRW2000192628999	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: - brak możliwości technicznych	Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych. Brak możliwości technicznych. Wdrożenie skutecznych i efektywnych działań naprawczych wymaga szczegółowego rozpoznania wpływu zidentyfikowanej presji i możliwości jej redukcji. W bieżącym cyklu planistycznym dokonano rozpoznania potrzeb w zakresie przywrócenia ciągłości morfologicznej w kontekście dobrego stanu ekologicznego JCWP. W programie działań zaplanowano działanie Budowa przepławki i odbudowa jazu piętrzącego na rzece Etka w km

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Typ odstępstwa	Uzasadnienie odstępstwa/inwestycje determinujące odstępstwa
			28+460 w miejscowości Nowa Wieś Ełcka obręb Nowa Wieś Ełcka, gm. Ełk, woj. warmińsko - mazurskie
3	Ełk (Łażna Struga) od wypływu z jez. Łaśmiady do wypływu z jez. Ełckiego PLRW2000252628939	-	-
4	Zdunek PLRW2000172628954	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: - brak możliwości technicznych, - dysproporcjonalne koszty	Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.
5	Karmelówka PLRW2000172628956	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: - brak możliwości technicznych, - dysproporcjonalne koszty	Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.
6	Różanica PLRW2000172628969	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: - brak możliwości technicznych, - dysproporcjonalne koszty	Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.
7	Dopływ z jez. Tatary Duże PLRW2000182628952	-	-
8	Jegrznia (Lega) od wypływu z jez. Olecko Małe do wypływu do jez. Selmęt Wielki PLRW2000202626199	-	-
9	Jerzgnia (Lega) od wypływu do jez. Selmęt Wielki do wypływu z	-	-

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Typ odstępstwa	Uzasadnienie odstępstwa/inwestycje determinujące odstępstwa
	jez. Dręstwo PLRW2000252626939		
10	Elk (Łażna Struga) na jez. Łaśmiady z Gawlikiem PLRW200025262879	-	-
11	Pisa z jeziorem Śniardwy i Orzyszą do wpływu do jeziora Roś PLRW20002526473	-	-
12	Pisa na jez. Roś z Konopką od wpływu do jez. Roś PLRW200025264759	-	-
13	Dopływ z jeziora Toczyłowo PLRW20001726289729	-	-
14	Głęboka PLRW20001826223929	-	-
15	Zelwianka PLRW2000182622729	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: - brak możliwości technicznych	Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja komunalna. W programie działań zaplanowano działania obejmujące przegląd pozwoleń wodnoprawnych, mające na celu rozpoznanie tej presji i w końcowym efekcie ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027
16	Turówka PLRW20001826229829	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: - brak możliwości technicznych	Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja komunalna. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować tę presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2021.
17	Czarna PLRW2000182626169	-	-
18	Kanał Kuwasy PLRW200002628989	-	
19	Dopływ spod Konopek PLRW2000172628974	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: - brak możliwości technicznych, - dysproporcjonalne koszty	Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.
20	Dopływ spod Garłówka PLRW200018262858	-	-
21	Elk (Łażna Struga) od wypływu z jez. Litygajno do wpływu do jez. Łaśmiady z Połomką od Romoty	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: -	Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia

Lp.	Nazwa JCW (kod)	Typ odstępstwa	Uzasadnienie odstępstwa/inwestycje determinujące odstępstwa
	PLRW200020262859	brak możliwości technicznych, - dysproporcjonalne koszty	dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planów zarządzania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Wody podziemne

Powiat Ełcki położony jest w obrębie dwóch jednolitej części wód podziemnych – JCWPd nr 31 i 32.

JCWPd 31

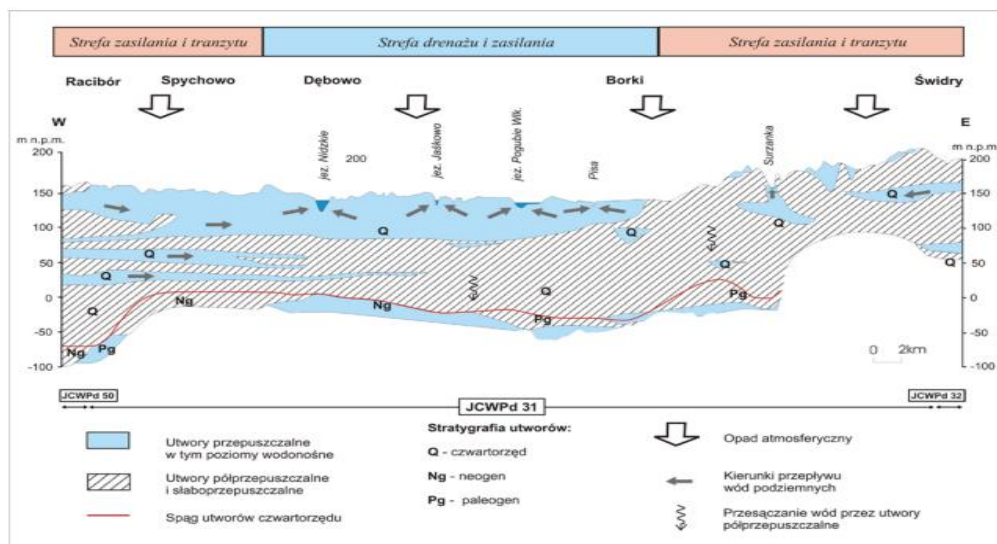
W piętrze wodonośnym czwartorzędu na obszarze JCWPd 31 wyróżniono 3 główne poziomy. Najpłytszy poziom wodonośny Q1 zasilany jest infiltracyjnie w rejonach oznaczonych jako strefy zasilania i strefy tranzytu. Główne obszary zasilania związane są ze strefami wododziałowymi. Przebieg wododziałów podziemnych jest zbliżony do działów morfologicznych, co w zestawieniu z brakiem silnych wymuszeń zewnętrznych ogranicza rolę dopływu oraz odpływu podziemnego w bilansie wodnym poziomu Q1. Wyjątek stanowi północna granica jednostki w rejonie Krainy Wielkich Jezior, gdzie dział wodny jest mało wyraźny i ma w gruncie rzeczy charakter umowny. Położenie wododziału na tym obszarze jest zmienne i zależy od aktualnego stanu wody w jeziorach, a nawet od kierunku wiatru. W strefie tej okresowo może dochodzić do istotnej wymiany wody z sąsiednią JCWPd 21 wchodzącą w skład dorzecza Pregoty. Główną bazę drenażu dla płytkiego systemu krążenia stanowi dolina Pisy połączona z systemem wodnym Wielkich Jezior Mazurskich. Na obszarze Pojezierza Mrągowskiego strefy drenażu związane są głównie z głębokimi strukturami rynnowymi wykorzystywanymi przez koryta Krutyni i jej dopływów. Na obszarze sandru Kurpiowskiego system drenażu tworzy gęsta sieć rzeczna. Koryta współczesnych rzek wykorzystują tu częściowo dawne doliny rzek roztokowych, odprowadzających wody topniejącego lądolodu. W bilansie wodnym sandru i obniżeniu Wielkich Jezior znaczącą rolę odgrywają rozległe podmokłości. Obszary te charakteryzują się wysokim potencjałem ewaporymetrycznym i mogą stanowić lokalne strefy drenażu wód podziemnych. Poziom Q2 zasilany jest głównie na drodze przesączania wód z poziomu Q1 przez poziomy rozdzielający. Lokalnie zasilanie poziomu może być ułatwione obecnością okien hydrogeologicznych. Drenaż poziomu zachodzi przede wszystkim w dolinie Pisy w połączeniu z systemem wodnym Wielkich Jezior, gdzie lokalnie dochodzi do odwrócenia kierunku przesączania przez warstwy rozdzielające. Na południu jednostki część wód może przepływać bezpośrednio do koryta Narwi. Poziom Q3 charakteryzuje się nieciągłością występowania. Zasilany jest a drodze przesączania z poziomu Q2. Na północy i w centrum jednostki drenaż poziomu zachodzi głównie na drodze przesączania wód do niższych poziomów wodonośnych (zwłaszcza w strefach podczwartorzędowych wychodni paleogenu). Na południu, podobnie jak w poziomie Q2, wody przepływają w kierunku doliny Narwi, stanowiącej główną strefę drenażu dla regionalnego systemu krążenia w piętrze czwartorzędu. Poziom Pg+Q4 w głównej mierze tworzą osady morskie eocenu i oligocenu. Poziom w strefie podczwartorzędowych wychodni zasilany jest bezpośrednio dopływem podziemnym lub na drodze przesączania przez trudnoprzepuszczalne osady starszego plejstocenu. Obszar ten identyfikowany jest z jedną z głównych stref zasilania subniecki mazowieckiej Poza strefą wychodni zasilanie odbywa się na drodze przesączania przez osady neogenu. Odpływ wód zachodzi w kierunku południowo-zachodnim ku niecce mazowieckiej. Główną bazę drenażu stanowi dolina

Wisły oraz ujściowe odcinki jej głównych dopływów na Mazowszu. Niebagatelną rolę w drenażu odgrywa także eksploatacja poziomu poza granicami jednostki.

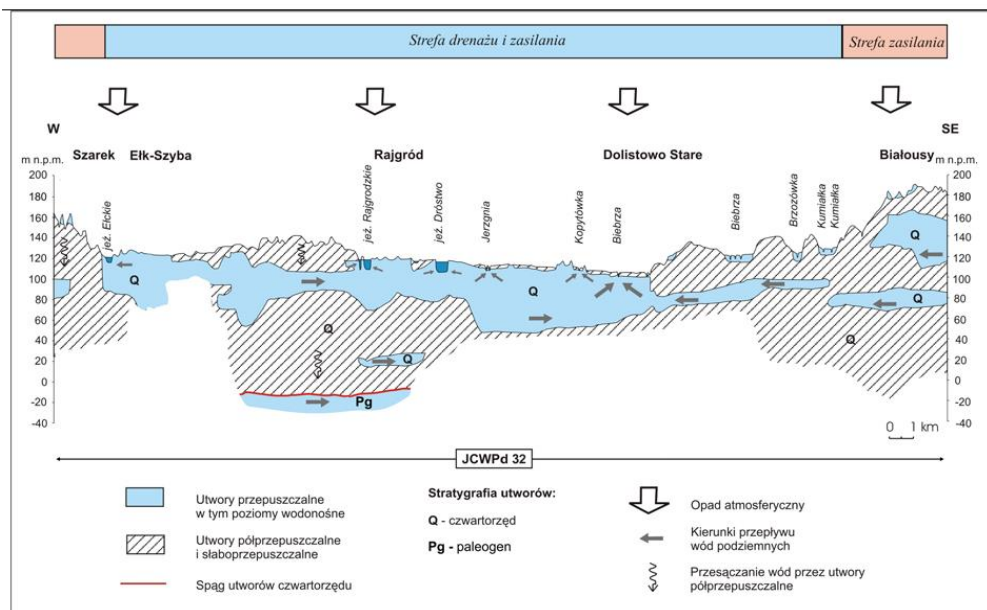
JCWPd 32

W piętrze wodonośnym czwartorzędu na obszarze JCWPd 32 wyróżniono 4 główne poziomy. Najpłytszy poziom wodonośny Q1 zasilany jest infiltracyjnie w rejonach oznaczonych jako strefy zasilania i strefy tranzytu. Główne obszary zasilania związane są ze strefami wododziałowymi. Przebieg wododziałów podziemnych jest zbliżony do działów morfologicznych, co w zestawieniu z brakiem silnych wymuszeń zewnętrznych ogranicza rolę dopływu oraz odpływu podziemnego w bilansie wodnym poziomu Q1. Główną bazę drenażu dla płytkiego systemu krążenia stanowi Kotlina Biebrzańska. Koryto Biebrzy wraz z otaczającymi je podmokłościami stanowi doskonale rozwiniętą dolinną strefę drenażową. Poza drenażem rzeczny istotną rolę odgrywa tu intensyfikacja ewapotranspiracji na obszarach bagiennych. Poza Kotliną strefy drenażu wód podziemnych związane są z dolinami głównych dopływów Biebrzy: Netty, Jegrzni, Ełku, Wissy, Sidry, i Brzozówki. Na północy koryta współczesnych rzek często wykorzystują rynny polodowcowe uformowane w trakcie zlodowacenia Wisły. Przykładem tego typu formy morfologicznej jest słynna Dolina Rospudy Rynny stanowią głęboko wcięte doliny wypełnione głównie dobrze przepuszczalnym materiałem o genezie fluwioglacjalnej. Sprzyja to głębokiemu drenażowi systemu wodonośnego przez koryta nawet niewielkich rzek. Dodatkową rolę w drenażu odgrywają występujące tu liczne jeziora przepływowe o genezie rynnowej. Poziom Q2 zasilany jest głównie na drodze przesączania wód z poziomu Q1 przez poziomy rozdzielały. Lokalnie zasilanie poziomu może być ułatwione obecnością okien hydrogeologicznych. Drenaż poziomu zachodzi przede wszystkim w dolinie Biebrzy, gdzie dochodzi do odwrócenia kierunku przesączania przez warstwy rozdzielały. Poziom Q3 charakteryzuje się silną nieciągłością występowania. Na obszarach wysoczyznowych zasilany jest na drodze przesączania z poziomów Q1 lub Q2. Na północy jednostki drenaż poziomu zachodzi głównie na drodze przesączania wód do niższych poziomów wodonośnych. Na południu system krążenia wód jest zbliżony do poziomu Q2. Poziom Q4 występuje głównie w południowej i zachodniej części jednostki. Zasilanie odbywa się na drodze przesączania przez osady trudnoprzepuszczalne. Poziom obejmujący najstarsze osady czwartorzędowe oraz wodonośne serie osadowe paleogenu wchodzi w skład głębokiego systemu krążenia. Przepływ wód odbywa się ku zachodowi i południowemu zachodowi w kierunku stref zasilania paleogeńskiego zbiornika wodonośnego niecki mazowieckiej. Poziom J3 zasilany jest głównie na drodze przesączania przez poziomy i warstwy nadległe. Intensyfikacji zasilania tego poziomu mogą sprzyjać spękania związane ze strefami dyslokacyjnymi. Przepływ wód odbywa się zapewne w kierunku południowo zachodnim, w kierunku niecki brzeżnej.

Rycina 2. Schemat przepływu wód podziemnych JCWPd 31 i 32
Nr 31

Nr 32

Źródło: Karta informacyjna JCWPd 31 i 32. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

W tabeli poniżej określono stan jednolitych części wód oraz ocenę nieosiągnięcia celów środowiskowych dla nich określonych.

Tabela 5. Klasyfikacja stanu ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód JCWPd badanych

L.p.	Nazwa JCWPd	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	PLGW200031	dobry	dobry	niezagrożony
2	PLGW200032	dobry	dobry	niezagrożony

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Bazy aPWŚK. KZGW. 2019.

W tabeli poniżej przedstawiono cele środowiskowe określone dla JCWPd.

Tabela 6. Cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych

Lp.	Cele środowiskowe	Jednolite części wód, dla których wyznaczono cele środowiskowe
1	utrzymanie dobrego stanu chemicznego, utrzymanie dobrego stanu ilościowego	PLGW200032 PLGW200031

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Bazy aPWŚK. KZGW. 2019.

5.6 ROŚLINY, ZWIERZĘTA, LASY I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

Lasy na terenie powiatu ełckiego pod względem administracyjnym położone są w granicach Nadleśnictwa Ełk, wchodzącego w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku.

Wśród typów siedliskowych lasu dominuje bór mieszany świeży, las mieszany świeży i las świeży. Największy udział w drzewostanach odnotowano w przypadku sosny. Wśród gatunków panujących wyraźnie zaznacza się również udział świerka, brzozy, olchy i dębu. W strukturze wiekowej największe powierzchnie zajmują drzewostany w III i IV klasie wieku (51-80 lat).

Rozwój współczesnej szaty roślinnej na tym terenie rozpoczął się po ustąpieniu ostatniego zlodowacenia. Obecnie występuje tu około 2000 gatunków roślin wyższych, w tym około 25

gatunków drzew. Szata roślinna występuje w postaci zróżnicowanych zbiorowisk roślinnych. Trzeba jednak pamiętać, że w wyniku działalności gospodarczej człowieka nie ma obecnie zbiorowisk roślinnych w pierwotnej postaci. Również w kraju zbiorowisk naturalnych, tj. takich, w których przyroda zatarła działalność człowieka i zbliżyła je do pierwotnej postaci jest niewiele (około 8%). Najwięcej na obszarze jest zbiorowisk półnaturalnych, składających się zarówno z gatunków naturalnych, jak i wprowadzonych przez człowieka, np. łąki, pastwiska, część lasów. Występują też zbiorowiska sztuczne, czyli utworzone w wyniku działalności gospodarczej, np. pola uprawne, ogrody.

Zbiorowiska roślinne można podzielić na leśne i roślinności nieleśnej. W każdej z tych grup występuje kilka odmiennych typów. Charakterystyczną cechą szaty roślinnej obszaru jest dominujący udział świerka w lasach, zarówno na glebach mineralnych jak i na torfowiskach oraz duży udział gatunków borealnych i subborealnych, borealno-górskich, a także gatunków stanowiących relikty poglądalne, występujących w północno-wschodniej części Europy i północnej Azji. Główny trzon flory stanowią gatunki należące do elementu holarktycznego (euro-sybero-boreoamerykańskiego). W jego obrębie wyróżnia się kilka pod elementów: cyrkumborealny, eurosyberyjski, środkowoeuropejski, pontyjski, atlantycki.

Ponad 95% gatunków elementu holarktycznego należy do trzech pierwszych pod elementów: cyrkumborealnego, eurosyberyjskiego i środkowoeuropejskiego. Ponadto nieliczną grupę stanowią gatunki reprezentujące elementy łącznikowe: element łącznikowy holarktyczno-śródziemnomorski, element łącznikowy holarktyczno-śródziemnomorsko-iranoturkański i element łącznikowy kosmopolityczny.

W obszarze występuje 51 gatunków ssaków z 89 stwierdzonych w Polsce. Wśród nich wyróżniamy przedstawicieli sześciu rzędów: parzystokopytne, drapieżne, zającokształtne, nietoperze, owadożerne, gryzonie.

W regionie stwierdzono występowanie 262 gatunków, z czego aż 197 to gatunki lęgowe lub prawdopodobnie lęgowe. Stanowi to prawie połowę krajowej awifauny i ponad 3/4 gatunków lęgowych w odniesieniu do 415 obserwowanych i 233 gatunków gniazdujących w kraju. Duża różnorodność ptaków występuje tu dzięki zachowaniu obszarów o charakterze naturalnym, przede wszystkim jezior, torfowisk i dużych kompleksów leśnych. Dla kilku gatunków ptaków są to jedyne miejsca lęgów w kraju bądź też gnieździ się tu wysoki procent krajowej populacji danego gatunku. Najliczniejszą grupę w awifaunie stanowią gatunki wodno-błotne – łącznie 165 gatunków. Gnieździ się tu 80 gatunków wodnych i błotnych, pozostałe to ptaki przelotne i zalatujące. Stwierdzono lęgi 5 gatunków perkozów. Gnieździ się 12 gatunków kaczek, przy czym znajdują się tu jedne z najważniejszych w kraju miejsc lęgowe: świstuna, krakwy, cyraneczki, rożeńca, hełmiatki, podgorzałki, szlachara i nurogęsia. Stosunkowo licznie występuje kormoran, dużo rzadziej bąk i bocian czarny.

5.7 OBSZARY CHRONIONE, W TYM OBSZARY NATURA 2000 I POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

Obszary chronione stanowią około 50,3% powierzchni powiatu i obejmują:

- obszary chronionego krajobrazu: Doliny Legi, Jezior Orzyskich, Jezior Rajgrodzkich, Pojezierza Ełckiego, Wzgórz Dybowskich;
- obszary Natura 2000: specjalne obszary ochrony siedlisk: Torfowisko Zocie PLH280037, Murawy na Pojezierzu Ełckim PLH280041, Jezioro Woszczelskie PLH280034, Ostoja Poligon Orzysz PLB 280014, Sikory Juskie PLH280058;
- rezerваты przyrody: - 1 Bartosze.
- użytki ekologiczne – 1 Torfowisko Sikora;

- pomniki przyrody – 27 obiektów;

Obszary Natura 2000

Na terenie powiatu ełckiego zlokalizowano 5 obszarów należących do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Wśród nich znajdują się, zarówno Obszary Specjalnej Ochrony ptaków OSO (wyznaczona na podstawie tzw. Dyrektywy Ptasiej), jak również Specjalne Obszary Ochrony siedlisk SOO (wyznaczona na podstawie tzw. Dyrektywy Siedliskowej).

Na terenie powiatu występują również obszary należące do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, tj.:

- **„Ostoja Poligon Orzysz” (PLB280014)** obszar specjalnej ochrony ptaków – obszar o łącznej powierzchni 21 207,98 ha; położony na Równinie Mazurskiej; znaczna część ostoi wchodzi w skład czynnego poligonu wojskowego Orzysz; obszar zajmuje lekko falistą równinę sandrową z pagórkami morenowymi; na obrzeżach ostoi znajduje się 6 jezior; lokalnie w obrębie obszaru występują znaczne powierzchnie torfowisk niskich, porośniętych zbiorowiskami turzycowisk i szuwarami trzcinowymi; znaczną część ostoi zajmują również lasy i śródleśne polany z podmokłymi obniżeniami i piaszczystymi wyniesieniami, częściowo porośnięte samosiewami sosny, brzozy, czy osiki lub jedynie trawami i ziołoroślami; na obrzeżach torfowisk dominują olsy i brzeziny bagienne; w obrębie ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 11 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej; liczebność cietrzewia, derkacza i żurawia mieści się w kryteriach wyznaczenia ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International; ponadto 7 gatunków spośród występujących na terenie ostoi zostało zamieszczonych na liście ptaków zagrożonych w *Polskiej czerwonej księdze zwierząt*;

oraz obszary mające znaczenie dla Wspólnoty:

- **„Murawy na Pojezierzu Ełckim”(PLH280041)** – obszar o powierzchni 77,22 ha; położony na północ od Ełku, w mikroregionie Pojezierze Łaśmiadzkie, wyróżniającymi się występowaniem licznych jezior, niewielkim udziałem lasów i przewagą gleb użytkowanych rolniczo; obszar obejmuje 4 pagórki o charakterze kemowym wraz z otaczającymi je pastwiskami i polami uprawnymi; w obrębie obszaru występuje jeden rodzaj siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, tj. murawy kserotermiczne z klasy *Festuco-Brometea*; murawy stanowią bujne, barwne, półnaturalne zbiorowiska o charakterze mezofilnym; wyróżniają się dużym udziałem gatunków kserotermicznych i wapieniolubnych; w obrębie obszaru nie zanotowano występowania najbardziej kserotermicznych gatunków o charakterze pontyjskim, jednakże liczne są gatunki roślin z klasy *Festuco-Brometea*, w tym kilka rzadkich gatunków w skali kraju, a bardzo rzadkich w skali lokalnej, np.: *Anemone sylvestris*, *Centaurea erythraea*, *Gentiana cruciata*, *Gypsophila fastigiata*, *Oxytropis pilosa*, *Primula veris*, *Trifolium montanum*; stopień zachowania muraw kserotermicznych w obrębie obszaru został zaklasyfikowany do kategorii C (średni lub zdegradowany); utrzymanie muraw w obrębie obszaru jest nierozdzielnie związane ze stałą ingerencją człowieka, polegającą na umiarkowanym wypasie; obszar jest również cenny ze względu na występowanie wielu gatunków płazów, gadów, i owadów;
- **„Jezioro Woszczelskie” (PLH280034)** – obszar zajmuje powierzchnię 313,67 ha; obszar położony jest w środkowej części Pojezierza Ełckiego, o urozmaiconej rzeźbie terenu; obszar utworzono w celu ochrony mezotroficznego jeziora Woszczelskiego oraz torfowiska przejściowego; jezioro powstało w wyniku wytapiania się wśród piasków brył martwego lodu; jest zbiornikiem otwartym hydrologicznie o powierzchni 172,6 ha i głębokości maksymalnej 10,6 m oraz średniej 3,3 m; w południowo-środkowej części zbiornika znajduje się pagórkowata wyspa o powierzchni 1,7 ha; długość zbiornika sięga ponad 2,5 km, a szerokość około 1,2 km; długość linii brzegowej wynosi 8,3 km; istotnym siedliskiem w obrębie obszaru jest również torfowisko przejściowe, położone w południowo-wschodniej części obszaru, między niewielkimi, eutroficznymi zbiornikami, powstałymi w miejscu wyrobisk kopalni żwiru; zbiorniki te regulują stosunki wodne

najbliższego otoczenia, w tym torfowiska; ponadto w obrębie obszaru znajdują się także niewielkie powierzchnie łąkowe (wilgotna łąka trzęślicowa i dwie powierzchnie świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie) oraz niewielki fragment niżowego łągu jesionowo-olszowego, który rozwija się wzdłuż cieku łączącego jeziora Sawinda Wielka z Woszczelskim; jezioro Woszczelskie stanowi siedlisko występowania zbiorowisk ramienic oraz rzadkich gatunków naczyniowych roślin zanurzonych; w obrębie zbiorowisk ramienicowych zidentyfikowano 5 gatunków znajdujących się w rejestrze Czerwonej Listy glonów w Polsce; wśród nich znajdują się trzy gatunki posiadające kategorię narażonych na wymarcie i dwa gatunki rzadkie; z roślin naczyniowych do gatunków ściśle chronionych należy: *Utricularia vulgaris*, *Epipactis palustris* i *Dactylorhiza incarnata ssp. incarnata* i częściowo chronionych *Nuphar lutea*; do rzadkich roślin wodnych należy *Najas marina*, *Myriophyllum verticillatum* i *Potamogeton praelongus*, a z torfowiskowych *Equisetum variegatum* – gatunek stanowiący relikt glacialny; brzegi jeziora oraz wypłyenia obficie porasta roślinność szuwarowa; w obrębie torfowiska występują również chronione gatunki storczyków; florę obszaru dodatkowo urozmaica występowanie dwóch gatunków gruszynek;

- **„Torfowisko Zocie” (PLH280037)** – zajmuje powierzchnię 65,78 ha; obszar położony na wschodnim skraju Pojezierza Ełckiego, w gminie Kalinowo; obszar obejmuje torfowisko, ukształtowane pod wpływem ostatniego zlodowacenia bałtyckiego; torfowisko zajmuje nieckę położoną na wysokości około 170 m n.p.m.; wzgórza przylegające do torfowiska od południa i wschodu, to przeważnie tereny rolnicze, użytkowane ekstensywnie, jako pastwiska i łąki; od strony zachodniej i północnej torfowisko otoczone jest niedużym wilgotnym kompleksem leśnym; obszar charakteryzuje się zróżnicowaną trofią, przez co część obszaru stanowi torfowisko przejściowe, a część torfowisko niskie; centralna część obiektu ma postać trzęsawiska; w obrębie torfowiska odnotowano liczne gatunki flory naczyniowej i mszaki, chronione oraz zagrożone w skali Polski i Europy środkowej; roślinność torfowiska jest zróżnicowana, obok kwaśnych dystroficznych miejsc ze zbiorowiskami należącymi do torfowisk przejściowych *Scheuchzerietalia palustris*, występują fragmenty zaliczane do torfowisk eutroficznych *Caricetalia davallianae* o zasadowym pH; torfowisko pokrywa przede wszystkim zbiorowisko turzycy nitkowatej z domieszką przygiełki białej, czy bagnicy torfowej; na torfowisku zanotowano również nieliczne występowanie sosny i brzozy omszonej; lasy otaczające torfowisko, to przeważnie wilgotne drzewostany z przewagą sosny, z domieszką brzozy brodawkowatej i olszy czarnej; obszar torfowiska jest słabo rozpoznany pod względem faunistycznym; odnotowano tu gatunki zwierząt chronionych z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym bóbr i kumak nizinny.
- **„Sikory Juskie” (PLH280058)** – zajmują powierzchnię 70,94 ha, położone na terenie gminy Stare Juchy; utworzone w celu wypełnienia zobowiązań unijnych w zakresie siedlisk lipiennika Loselii;

Obszary Chronionego Krajobrazu

W obrębie powiatu położonych jest także 5 obszarów chronionego krajobrazu (OChK), o łącznej powierzchni w obrębie powiatu wynoszącej 54 452,01 ha:

- **OChK Doliny Legi** – obszar położony częściowo na terenie powiatu ełckiego (gminy Ełk i Kalinowo) oraz na terenie powiatu oleckiego; obszar zajmuje powierzchnię 8 579,8 ha; obszar ustanowiony na mocy Rozporządzenia Nr 155 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Legi (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 198, poz. 3106);
- **OChK Jezior Orzyskich** – obszar częściowo położony na terenie powiatu ełckiego (gmina Ełki Stare Juchy) oraz na terenie powiatu piskiego i giżyckiego; łączna powierzchnia obszaru wynosi 21 153,0 ha; obszar powołano Rozporządzeniem Nr 152 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Orzyskich (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 179, poz. 2637);

- **OChK Jezior Rajgrodzkich** – obszar położony na terenie gmin Kalinowo i Prostki, na powierzchni 7 423,0 ha; obszar ustanowiono na mocy Rozporządzenia Nr 156 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Rajgrodzkich (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 198, poz. 3107);
- **OChK Pojezierza Ełckiego** - obszar położony częściowo na terenie powiatu ełckiego (Miasto Ełk, Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy) oraz w obrębie powiatu giżyckiego i oleckiego; obszar ustanowiono na mocy Uchwały Nr VII/126/11 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 74, poz. 1295) oraz Uchwały Nr XXXVII/754/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniającej Uchwałę Nr VII/126/11 z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz., poz. 2257); łączna powierzchnia obszaru wynosi 49 297,2 ha;
- **OChk Wzgórz Dybowskich** – obszar częściowo położony na terenie powiatu ełckiego (w gminie Prostki) oraz na terenie powiatu piskiego (w gminie Biała Piska); łączna powierzchnia obszaru wynosi 10 608 ha; obszar powołano na mocy Rozporządzenia Nr 134 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórz Dybowskich (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 178, poz. 2616); następnie zmieniono przebieg granic obszaru – Rozporządzenie Nr 97 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie zmiany granic Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórz Dybowskich (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1730).

Rezerваты przyrody

Na terenie powiatu ełckiego położony jest jeden rezerwat przyrody „**Bartosze**” – rezerwat powołany w 1964 r. (MP z 1964 r. Nr 45, poz. 220); rezerwat faunistyczny, częściowy ustanowiono w celu ochrony stanowiska bobra europejskiego; zajmuje powierzchnię 190,17 ha; położony jest na terenie gminy Ełk; rezerwat nie posiada planu ochrony, jak również nie sporządzono dla rezerwatu planu zadań ochronnych⁴.

Użytki ekologiczne

„**Torfowisko Sikora**” – użytk w całości położony jest na terenie powiatu ełckiego, w gminie Stare Juchy i zajmuje powierzchnię 50,5 ha; użytk ustanowiono na mocy Rozporządzenia Nr 76 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego „Torfowisko Sikora”, zmienionego następnie Uchwałą Nr LII/286/2010 Rady Gminy Stare Juchy z dnia 9 sierpnia 2010 r. w sprawie zmiany granic użytku ekologicznego „Torfowisko Sikora” ustanowionego Rozporządzeniem Nr 76 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1709/Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2010 r. Nr 136, poz. 1839)⁵.

Zespół przyrodniczo – krajobrazowy

„**Torfowisko Zocie**” – ustanowiony Rozporządzeniem Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 20 lipca 2007 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Torfowisko Zocie”; obszar położony jest w gminie Kalinowo i zajmuje powierzchnię 660 ha⁶.

Pomniki przyrody

Na terenie powiatu ełckiego znajduje się 27 pomników przyrody.

⁴ Rejestr Form Ochrony Przyrody. RDOŚ w Olsztynie (<http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/rejestry-form-ochrony-przyrody>)

⁵ Rejestr Form Ochrony Przyrody. RDOŚ w Olsztynie. op. cit.

⁶ Ibidem.

Korytarze ekologiczne

Sieć powiązań przyrodniczych stanowi system obszarów chronionych w myśl przepisów krajowych, uzupełniony i w pewnym zakresie pokrywający się z obszarami objętymi ochroną w ramach sieci Natura 2000. Obszary chronione uzupełniają tereny „zielone”, w tym kompleksy leśne, sieć hydrograficzna i korytarze migracji zwierząt. Utrzymanie i rozwój powiązań przyrodniczych, ich spójność i ciągłość jest istotnym warunkiem zachowania różnorodności biologicznej.

Powyższe obszary stanowią elementy sieci ekologicznej. Obszary węzłowe i główne korytarze ekologiczne obejmują obszary oraz powiązania między największymi kompleksami leśnymi i dolinami głównych rzek regionu.

Rycina 5. Korytarze ekologiczne wg prof. Włodzimierza Jędrzejewskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/.

Przez obszar powiatu przebiegają ważne fragmenty korytarzy ekologicznych oznaczonego ponadlokalnym.

5.8 POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Jakość powietrza w województwie warmińsko - mazurskiego, w którym położona jest powiat ełcki, kształtowana jest przede wszystkim przez rozkład przestrzenny i wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł stacjonarnych i mobilnych, napływowych (transgranicznych) oraz przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze.

Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń na terenie powiatu ełckiego, należą: tlenki azotu, dwutlenek siarki, dwutlenek węgla, tlenki węgla oraz pył. Taka struktura emisji zależy przede wszystkim od zużycia, rodzaju oraz jakości paliwa.

Wg informacji zawartych w bilansie zużycia paliw i nośników energii w województwie (w tym także na terenie powiatu ełckiego) dominuje sektor drobnych odbiorców, w tym przede wszystkim gospodarstwa domowe, kolejne miejsce zajmuje rolnictwo i przemysł⁷. Na koniec 2019 roku gospodarstwa domowe zużyły, 227 tys. ton węgla kamiennego, co stanowi 25,47% całkowitego

7 Zużycie paliw i nośników energii w 2019 r. GUS Warszawa 2020 r.

zużycia węgla kamiennego w województwie warmińsko - mazurskim, 3295 TJ gazu ziemnego (37,83%), 29 tys. ton gazu ciekłego (67,44%), 3 tys. ton lekkiego oleju opałowego (12,50%).

Oceny stopnia zanieczyszczenia powietrza, na terenie województwa warmińsko - mazurskiego (w tym także powiatu ełckiego), dokonuje corocznie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. Badania prowadzone są w 10 stacjach pomiarowych: Olsztyn, Elbląg, Biskupiec, Ełk, Korsze, Gołdap, Iława, Nidzica, Ostróda i Kruklanki.

Prowadzone pomiary są bardzo istotne z uwagi na zdrowie ludzi i różnorodność biologiczną województwa, uwzględniają one m.in. kryterium ochrony zdrowia i ochrony roślin.

Na podstawie przeprowadzonego monitoringu stwierdzono, że w strefie warmińsko - mazurskiej (w której położony jest powiat ełcki) zostały przekroczone:

- wartości normowane dla bezo(a)pirenu dla kryterium ochrony zdrowia;
- wartości poziomu celu długoterminowego dla ozonu dla kryterium ochrony zdrowia (poziom ten był przekroczony min. na terenie wszystkich gminy wchodzących w skład powiatu ełckiego);
- poziomy celu długoterminowego dla ozonu- ochrony roślin (poziom ten był przekroczony min. na terenie gminy wchodzących w skład powiatu ełckiego)

Tabela 5. Wyniki klasyfikacji stref w latach 2017-2020 dla poszczególnych zanieczyszczeń w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Rok	Wyniki klasyfikacji													
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃		As	Cd	Ni	BaP	PM2,5	PM2,5 II Fazy
								Poziom docelowy	Poziom celu długoterminowego						
Strefa warmińsko - mazurska	2020	A	A	A	A	A	A	A	D ₂	A	A	A	C	A	A ₁
	2019	A	A	A	A	A	A	A	D ₂	A	A	A	C	A	A ₁
	2018	A	A	C	A	A	A	A	D ₂	A	A	A	C	A	A ₁
	2017	A	A	A	A	A	A	A	D ₂	A	A	A	C	C	C ₁

Objaśnienia: A – poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekracza odpowiednio poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego, poziomu celu długoterminowego; C – poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną (z uwzględnieniem dozwolonej częstości przekroczeń dla przypadków, gdy są one określone), poziom docelowy, poziom celu długoterminowego. W ocenie dotyczącej pyłu zawieszonego PM_{2,5} uwzględnia się dodatkowe kryterium – poziom fazy dopuszczalnej dla fazy II – C₁- oznacza przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II. D₁- nieprzekroczony poziom celu długoterminowego, D₂- powyżej poziomu celu długoterminowego;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Ocena poziomu substancji i klasyfikacja stref województwa warmińsko mazurskiego w 2020, 2019, 2018, 2017. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, WIOŚ 2021, 2020, 2019, 2018.

5.9 HAŁAS

Hałas jest powszechnie występującym zanieczyszczeniem środowiska i jednym z poważniejszych problemów obniżających jakość życia.

Na terenie powiatu najistotniejszym i najpowszechniejszym źródłem hałasu jest transport drogowy. W znacznie mniejszym stopniu oddziałują negatywnie zakłady przemysłowe, transport kolejowy czy ruch lotniczy.

Badania jakości klimatu akustycznego prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. W roku 2019 do badań poziomu hałasu drogowego (długookresowego i krótkookresowego) nie wskazano żadnych punktów położonych na terenie powiatu ełckiego. Najbliższy punkt pomiaru hałasu komunikacyjnego położone były w gminie Biała Piska w powiecie piskim, pozostałe położone były w Ostródzie (powiat ostródzki) oraz gminie Braniewo (powiat Braniewski)

Badania monitoringowe hałasu w 2019 r. wykazały, że hałas komunikacyjny jest jednym z największych zagrożeń i uciążliwości. W analizowanym punkcie na terenie Biała Piska uzyskano wartości przekroczeń dla hałasu krótkookresowego w porze dnia o 10,7 dB oraz w porze nocy o 4,2 dB. Nie odnotowano natomiast przekroczeń poziomu hałasu długoterminowego dla pory dnia i nocy. Natomiast w dwóch pozostałych punktach uzyskano przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu w porze dnia do 2,7 dB (pomiarów krótkookresowych) i w porze nocnej 5,5 dB (dla pomiarów długookresowych). W przypadku pomiarów poziomu hałasu długoterminowego nie obserwowano przekroczeń zarówno dla pory dnia jak i nocy. Poziom zagrożenia hałasem komunikacyjnym jest w dalszym ciągu znaczący dla mieszkańców.

5.10 NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Wśród potencjalnych nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska, wymienia się przede wszystkim: pożary lasów, susze, powodzie, gradobicia, silne wiatry, a także awarie urządzeń infrastruktury technicznej, katastrofy komunikacyjne drogowe, głównie związane z transportem materiałów niebezpiecznych.

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Wśród tego typu zagrożeń wymienić można zarówno klęski o charakterze naturalnym: powódzie, huragany, trzęsienia ziemi, jak również katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi, zwane poważnymi awariami (np. uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, pożary). Zdarzenia związane z poważnymi awariami cechuje niepowtarzalność, losowość, wieloprzyczynowość i różnorodność bezpośrednich skutków. Ich skutkiem jest zagrożenie zdrowia i życia ludzi, degradacja środowiska i poważne straty gospodarcze. W związku z tym, że katastrofom nie można całkowicie zapobiec, istotne znaczenie ma przewidywanie ich skutków, opracowanie wcześniej właściwych planów ratowniczych, procedur postępowania, zapewnienie sił i środków, przygotowanie systemów powiadamiania.

Zagrożenie pożarami

Duże, zwarte kompleksy leśne wzmagają zagrożenie pożarami. W przypadku powstania pożaru tereny leśne potęgują zagrożenie rozprzestrzeniania się ognia. Zagrożenie pożarami wywołują także szlaki komunikacyjne i siedliska ludzkie. Poważne zagrożenie stwarzają także sami mieszkańcy, np. poprzez nielegalne wypalanie traw.

Zagrożenie powodzią i suszą

Rodzaj czynnika wywołującego zagrożenie ze strony gwałtownych zjawisk atmosferycznych, w dużej mierze zależy od pory roku. Gwałtowne i obfite opady deszczu oraz gradu stanowią zagrożenie szczególnie w porze letniej. Opady deszczu mogą wówczas powodować wezbrania cieków wodnych, a w wyniku tego podtopienia i powodzie. Natomiast gwałtowne opady gradu niosą za sobą przede wszystkim zniszczenia upraw polowych. W okresie zimowym zagrożenie stwarzają gwałtowne opady śniegu, co może spowodować głównie utrudnienia komunikacyjne, a także zniszczenia roślin uprawnych i lasów.

Zagrożenie podtopieniami występuje wzdłuż naturalnych rzeki i cieków na terenie powiatu. Wzdłuż rzek ulokowane są niejednokrotnie osiedla domów jedno- i wielorodzinnych, mocno zwiężając naturalną dolinę cieków. Skutkuje to lokalnymi podtopieniami posesji położonych najbliżej koryta, szczególnie w okresie wiosennych roztopów.

Zagrożenie wywołane gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi

Poza opadami atmosferycznymi zagrożenie stwarzają również towarzyszące im wiatry i burze. Silne wiatry mogą stać się przyczyną znacznych zniszczeń drzewostanów na terenach leśnych. Ponadto na skutek wystąpienia gwałtownych burz i wiatrów może dojść do uszkodzenia linii energetycznych, napowietrzanych linii telekomunikacyjnych, uszkodzeń budynków oraz utrudnień w ruchu komunikacyjnym wywołanych m.in. możliwością zalegania na drogach połamanych konarów drzew, a w skrajnych wypadkach także całych drzew wyrwanych przez wiatr.

Zagrożenie skażeniem promieniotwórczym

Zagrożenia skażeniem promieniotwórczym należy się doszukiwać w obszarze znacznie wybiegającym poza teren powiatu. Skażenie promieniotwórcze może być wywołane w wyniku awarii reaktorów jądrowych siłowni elektrowni atomowych, zlokalizowanych poza granicami kraju lub reaktorów jądrowych jednostek pływających po morzach północnych. W promieniu 250 km od granic Polski funkcjonują elektrownie jądrowe o łącznej mocy około 14,6 tys. MW, a w tym 20 bloków w 9 elektrowniach. Szczególne zagrożenie będzie miało miejsce w sytuacjach kiedy kierunki wiatrów w górnych warstwach atmosfery będą przebiegały od rejonu awarii urządzenia jądrowego na teren powiatu.

Awarie radiologiczne

Zgodnie z danymi Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej zagrożenie materiałami radioaktywnymi o największym zasięgu może nastąpić na skutek awarii reaktora w miejscowości Świerk (gmina Otwock, powiat otwocki). Reaktor znajduje się w Instytucie Energii Atomowej i jest jedynym eksploatowanym obiektem jądrowym w Polsce. Reaktor „Maria”, o mocy projektowej 30 MW, jest aktualnie eksploatowany na mocy nominalnej 21 MW. Reaktor „Ewa”, o projektowej mocy 10 MW, został wyłączony i jest obecnie używany do przechowywania wypalonego paliwa jądrowego. Zagrożenie skażeniem promieniotwórczym na terenie powiatu wywołują także legalne i nielegalne przewozy materiałów rozszczepialnych głównymi szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez jej obszar.

Awarie urządzeń i instalacji

Instalacje gazowe, energetyczne, ciepłownicze, wodociągowe i kanalizacyjne mogą ulec uszkodzeniu w wyniku różnych czynników. Awarie tych urządzeń mogą utrudnić funkcjonowanie gospodarstw domowych, zakłócić, a nawet przerwać działalność zakładów pracy oraz utrudniać komunikację i prowadzenie działań ratowniczych.

Awarie mogą także ulec instalacje przemysłowe w najbliższych zakładach przemysłowych. W celu zapobieżenia tego typu zdarzeniom w zakładach produkcyjnych realizowane są inwestycje ograniczające możliwość wystąpienia poważnej awarii. Rozmiar zagrożenia uzależniony jest od rozmiaru awarii i aktualnych warunków atmosferycznych. Stały monitoring skażenia radiologicznego prowadzi Państwowa Agencja Atomistyki będąca członkiem Międzynarodowego Systemu Informacji Nukleonowej w tym także wczesnego ostrzegania.

Według danych Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Olsztynie w powiecie ełckim zlokalizowano jeden zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej. Rozlewnia gazu w Ełku.

5.11. GOSPODARKA WODNO- ŚCIEKOWA

Sieć wodociągowa na terenie powiatu ełckiego, na koniec 2019 r., osiągnęła długość 820,9 km, przy 7513 podłączeniach do budynków. Z sieci wodociągowej korzysta 86856 osób, co stanowi 94,9% ludności powiatu. Sieć wodociągową posiadają wszystkie gminy z terenu powiatu.

Na terenie powiatu zlokalizowane są także studnie głębinowe (najczęściej prywatne najczęściej do 30 m), które z uwagi na warunki techniczne i ekonomiczne zostały wykonane w celu poboru wód podziemnych do zaopatrzenia w wodę najczęściej indywidualnych gospodarstw rolnych (ich liczba jest trudna do oszacowania).

Sieć kanalizacyjna w obrębie powiatu, na koniec 2019 r., miała długość 298,5 km, przy 3652 przyłączach do budynków. Z sieci kanalizacyjnej korzystają 73 202 osób, tj. 79,9% mieszkańców powiatu. Sieć kanalizacyjną posiadają wszystkie gminy z terenu powiatu.

Ścieki wytworzone na terenie powiatu w 2019 r. podlegały oczyszczaniu w komunalnych oczyszczalniach ścieków – 9 obiektów. Wszystkie gminy z terenu powiatu, wyposażone są w komunalne oczyszczalnie ścieków (w tym biologicznych 3 oraz 6 z podwyższonym usuwaniem biogenów). Wielkość oczyszczalni ścieków wynosi łącznie 162 949 RLM. Na koniec 2019 z oczyszczalni ścieków korzystało łącznie 72 920 osób.

Zgodnie z Aktualizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017 – AKPOŚK 2017⁸, na terenie powiatu ełckiego ustanowiono trzy aglomeracje: Ełk, Prostki i Stare Juchy.

Tabela 6. Aglomeracje objęte AKPOŚK 2017 na terenie powiatu ełckiego

Lp.	Wyszczególnienie	Agglomeracja		
		Ełk	Prostki	Stare Juchy
1.	RLM aglomeracji	125 731	3 853	2 081
2.	Grupa RLM, zgodnie z Rozporządzeniem	0	3	3
3.	Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	63 220	3 097	1 676
4.	Liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny	771	149	0
5.	Liczba mieszkańców obsługiwanych przez systemy indywidualne (przydomowe oczyszczalnie)	380	49	0
6.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w aglomeracji	115	9	0
7.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji [km]	154,6	32,0	18,2
8.	Długość sieci kanalizacji deszczowej w aglomeracji [km]	69,4	2,7	3,0
9.	Ilość ścieków komunalnych powstających w aglomeracji [tys. m ³ /rok]	3 265,0	74,1	53,7
10.	RLM mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	63 220	3 097	1 676
11.	RLM przemysłu korzystających z sieci kanalizacyjnej	58 535	0	0
12.	% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej	99,07	94,11	100,00
13.	Liczba oczyszczalni ścieków w aglomeracji/ nazwa oczyszczalni	1/ Nowa Wieś Ełcka	1/ Prostki	1/ Stare Juchy

⁸Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017 – AKPOŚK 2017, KZGW, 2017, Sprawozdanie z AKPOŚK za rok 2018.

Lp.	Wyszczególnienie	Aglomeracja		
		Ełk	Prostki	Stare Juchy
14.	Nazwa bezpośredniego odbiornika ścieków	rzeka Ełk	rów melioracyjny prowadzący do rzeki Ełk	rzeka Stara Młyńska Struga
15.	Przepustowość maksymalna oczyszczalni ścieków [m ³ /dobę]	15 600	585	373
16.	Ilość oczyszczonych ścieków komunalnych ogółem w ciągu roku [tys. m ³ /r]	3 255,0	74,4	53,7
17.	Rodzaj oczyszczalni ścieków	z podwyższonym usuwaniem biogenów	biologiczna	biologiczna
18.	Forma przeróbki osadów na oczyszczalni przed zagospodarowaniem	kompostowanie	odwirowanie	Stabilizacja tlenowa, prasowanie
19.	Ilość suchej masy osadów powstających w oczyszczalni ścieków w aglomeracji [Mg/r]	1 007,5	11,3	13,5
20.	Ilość suchej masy osadów stosowanych w rolnictwie [Mg/r]	708,9	11,3	13,5
21.	Ilość suchej masy osadów składowanych na składowiskach [Mg/r]	0	0	0
22.	Ilość suchej masy osadów magazynowanych czasowo na terenie oczyszczalni [Mg/r]	298,6	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Sprawozdania z realizacji KPOŚK 2018 r.*

Na koniec 2019 r., na terenach nieskanalizowanych w powiecie, ścieki bytowe gromadzone były w 2440 zbiornikach bezodpływowych. Na tego rodzaju obszarach funkcjonowało również 468 przydomowych oczyszczalni ścieków. Nieczystości ciekłe odbierane są przez firmę posiadającą zezwolenie wójtów i burmistrzów odbiór nieczystości ciekłych z terenu powiatu ełckiego.

5.12. WYJŚCIOWY STAN ŚRODOWISKA

W ramach podsumowania analizy istniejącego stanu środowiska oraz zobrazowania stanu wyjściowego, posłużono się metodą przyjętą przez M. Kistowskiego (2002 r.), polegającą na określeniu wartości wskaźników stanu środowiska w trzech grupach:

- zasoby/walory,
- presje antropogeniczne,
- jakość środowiska⁹.

Tabela 10. Stan wyjściowy – wskaźniki stanu środowiska

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa 2019/2020	Wartość docelowa 2029
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Emisja poziomu pyłowych cieplarnianych (ekwiwalent CO ₂) z zakładów szczególnie	Mg/rok	GUS	26	20

⁹ Kistowski M., 2002, Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze, Człowiek i Środowisko, T.26, nr 3-4.

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa 2019/2020	Wartość docelowa 2029
	uciążliwych				
	Liczba stref z przekroczeniami na terenie województwa	szt.	WIOŚ	1	0
	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	GUS	124273	11900
	Liczba wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła	szt.	POP	0	1617
	Liczba przyłączy do sieci gazowej	szt.	GUS	2327	2500
	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej	%	URE/GUS	0,02	5,0
	Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno - bytowe	MW	GUS	599678	56600
	Długość ścieżek rowerowych	km	GUS	23,0	45,0
Zagrożenia hałasem	Odsetek ludności narażonych na ponadnormatywny poziom dźwięku L_{dwn}	%	Na podstawie programów ochrony środowiska przed hałasem	1,92	1,44
Pole elektromagnetyczne	Liczba punktów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	szt.	WIOŚ	0	0
Gospodarowanie wodami	Udział JCWP rzecznych o stanie dobrym (wody powierzchniowe)	%	WIOŚ	50	100
	Udział JCWPd o stanie dobrym (wody powierzchniowe)	%	WIOŚ	100	100
	Długość utrzymywanych modernizowanych i uregulowanych cieków wodnych	km/rok	Wody Polskie/GUS	8379	8000
	Melioracje podstawowe wymagające odbudowy lub modernizacji	km	GUS	589	450
Gospodarka wodno-ściekowa	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	hm ³	GUS	4095,2	3500
	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	GUS	820,9	860
	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	GUS	298,5	350
	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	szt.	GUS	468	500

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa 2019/2020	Wartość docelowa 2029
	Udział przemysłu w zużyciu wody	%	GUS	20,9	18,0
	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	os.	GUS	72920	82000
	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%	GUS	79,9	85
Zasoby geologiczne	Użytki kopalne	ha	PIG	87	60
Gleby	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku ogółem	ha	GUS	0	0
	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji ogółem	ha	PIG	87	60
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Odpady komunalne zebrane w ciągu roku	Mg	GUS	24372,55	20000
	tereny składowisk odpadów niezrekultywowane	ha	GUS	0	0
	Masa unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest	Mg	GUS	1 215 461	7 858 510
	Masa wytworzonych odpadów na jednego mieszkańca	kg	GUS	266,5	220
	Ilość „dzikich wysypisk”	szt./ha	GUS	0	0
Zasoby przyrodnicze	Poziom lesistości	%	GUS	22,3	26,0
	Powierzchnia lasów	ha	GUS	24835,86	2600
	Powierzchnia terenów zielni	ha	GUS	2222,4	2500
	powierzchnia obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione ogółem	ha	GUS	55121,66	55121,66
Zagrożenia poważnym i awariami	Ilość przypadków wystąpienia poważnych awarii	Zdarzenie/szt.	WIOŚ	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i WIOŚ w Olsztynie.

6. CHARAKTERYSTYKA POTENCJALNYCH ZMIAN ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Podstawowym założeniem *Programu Ochrony Środowiska Powiatu Elckiego na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2029* jest dążenie do zrównoważonego rozwoju powiatu, przy zachowaniu środowiska przyrodniczego w stanie jak najbardziej zbliżonym do stanu naturalnego. Ustalenia dokumentu są propozycją spójnego, w układzie wojewódzkim i krajowym, systemu działań proekologicznych, wzajemnie się uzupełniających.

W przypadku braku jego realizacji lub realizacji fragmentarycznej (wyrywkowej) założone w *Programie* cele nie zostaną osiągnięte, a w konsekwencji może nastąpić pogorszenie się stanu

środowiska przyrodniczego na terenie powiatu. Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń *Programu*, w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska.

Ochrona przyrody i krajobrazu

Różnorodność biologiczna występująca na terenie powiatu, charakteryzuje się dość wysokimi walorami. W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w ramach obszaru interwencji Zasoby przyrodnicze jest działaniem zdecydowanie negatywnym. Brak ochrony najcenniejszych przyrodniczo ekosystemów mógłby się stać powodem zubożenia zasobów biologicznych regionu, a tym samym i kraju. Postępująca degradacja ekosystemów wywołałaby szereg nieodwracalnych zmian w ich strukturze (przede wszystkim ich uproszczenie). Zmiany takie skutkują zaburzeniami równowagi ekologicznej i zakłóceniami przepływu energii i materii w ekosystemie. W sposób szczególny dotyczy to zaniku siedlisk hydrogenicznych w wyniku ich przesuszenia oraz uszkodzeń aparatu asymilacyjnego drzewostanów na skutek zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Tego typu zmiany mogą za sobą pociągać zanik w krajobrazie elementów różnicujących, tj. zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, wysp leśnych, oczek wodnych, skarp, torfowisk, zagłębień bezodpływowych i innych. Tego rodzaju ekosystemy pełnią ważne funkcje krajobrazowe, biocenotyczne, glebochronne i wodochronne oraz stanowią „pułapkę” dla składników pokarmowych migrujących z agroekosystemów. Zmniejszenie różnorodności krajobrazu może stać się powodem zaniku części siedlisk, co będzie skutkowało zmianami w składzie gatunkowym (wycofywanie się gatunków endemicznych i stenotypowych oraz coraz szersze wchodzenie gatunków obcych, zastępujących rodzime). Podobne zmiany powoduje również odizolowanie przestrzenne obszarów cennych przyrodniczo i fragmentaryzacja korytarzy ekologicznych, umożliwiających swobodny przepływ gatunków pomiędzy węzłami ekologicznymi.

Istotną funkcję, w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu, bez wątpienia, pełnią także lasy. Brak realizacji ustaleń tego dokumentu może spowodować, m.in.: zahamowanie wzrostu ilościowego i jakościowego zasobów leśnych, a nawet ich zmniejszenie (np. na skutek pożarów), ograniczenie korzystnych dla środowiska funkcji ochronnych lasów, zwłaszcza w zakresie: ochrony gleb i wód, naturalnych fragmentów rodzimej przyrody oraz ich roli krajobrazowej, zmniejszenia funkcji społecznych i gospodarczych jak: produkcji drewna i innych surowców, zagospodarowania turystycznego oraz wypoczynku w środowisku leśnym, czy też zalesienie gruntów, które nie powinny być zalesione ze względów przyrodniczych i gospodarczych.

Ochrona wód, kopalin, gleb i powierzchni ziemi

W przypadku braku realizacji ustaleń *Programu*, w zakresie obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami, Gospodarka wodno-ściekowa, Gleby i Zasoby geologiczne, mogą wystąpić następujące niekorzystne zmiany: pogorszenie się jakości wód, zahamowanie wzrostu retencji zbiornikowej oraz dalsza postępująca zabudowa obszarów zalewowych. W przypadku zadań z zakresu melioracji, regulacji, czy konserwacji cieków należy zwrócić szczególną uwagę na zasadność realizacji tego typu działań, tak aby osiągnąć kompromis między potrzebami gospodarczymi a przyrodą. Zakłada się, że realizacja działań ujętych w *Programie* będzie się odbywała z uwzględnieniem niezbędnych procedur i przepisów prawa oraz z godnie z ustaleniami programów i planów ustanowionych dla obszarów, których dotyczyć mają konkretne inwestycje. Cele i kierunki interwencji zaproponowane w *Programie* w ramach powyższych obszarów interwencji mają zostać osiągnięte m.in. poprzez usprawnienie systemu oczyszczania ścieków. Niekorzystny wpływ w ujęciu środowiskowym sprowadza się przede wszystkim do pogorszenia się czystości wód powierzchniowych i wód głębinnych. Zaniechanie działań związanych z poprawą stanu gospodarki wodno-ściekowej może stać się przyczyną wystąpienia awarii, które mogłyby zagrozić zarówno wodom powierzchniowym, jak i podziemnym.

Gospodarka wodna powinna być prowadzona zlewniowo, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Konsekwencją pogorszenia się jakości wód byłaby degradacja obszarów cennych przyrodniczo i utrata szansy aktywizacji turystycznej. Kierowanie wszystkich środków na realizację systemu oczyszczania ścieków (bez równoległego rozwiązywania problemu spływu zanieczyszczeń powierzchniowych, zarówno z terenów rolniczych, jak i miast), spowoduje tylko niewielką poprawę jakości wód powierzchniowych (niewspółmiernie niską do poniesionych nakładów).

W ramach ochrony zasobów wód, kopalin, gleb i powierzchni ziemi, konieczne jest również podjęcie działań zmierzających w kierunku racjonalnego wykorzystywania zasobów. Ponadto, w kwestii ochrony wód i powierzchni ziemi istotna jest także budowa świadomości ekologicznej społeczeństwa. Odstąpienie od realizacji tego priorytetu mogłoby stać się przyczyną nieoszczędnego gospodarowania zasobami, a w konsekwencji ich deficyt.

Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego

W przypadku braku realizacji celów zmierzających do ograniczenia emisji pyłów i spalin do atmosfery, m.in. poprzez modernizację kotłowni, czy też rozwój infrastruktury drogowej (skrócenie czasu emisji – usprawnienie warunków ruchu drogowego), może dojść do stopniowego pogorszenia czystości powietrza atmosferycznego. Utrzymanie przestarzałych technologii niewątpliwie spowoduje wzrost energochłonności oraz wzmożoną emisję zanieczyszczeń. Wykorzystywanie węgla niskiej jakości jako głównego źródła energii, brak inwestycji proekologicznych w dziedzinie ciepłownictwa oraz stosowanie alternatywnych źródeł energii na małą skalę. Pozostawienie infrastruktury drogowej w obecnym stanie także wpłynie na pogorszenie czystości powietrza. Emisja z transportu zwiększy się w wyniku wzrostu liczby pojazdów samochodowych, przy jednoczesnym złym stanie technicznym dróg.

Przyjęte w *Programie* działania związane są przede wszystkim z obniżeniem poziomu hałasu, na którego oddziaływanie narażeni są ludzie. Ustalenia dotyczą m.in. zmniejszenia natężenia hałasu - w zakładach usługowych i produkcyjnych oraz miejscach zamieszkania. W związku z tym brak realizacji zadań z tej dziedziny wpłynie przede wszystkim na zdrowie ludzi. Zaniechanie realizacji pozostałych ustaleń z zakresu ochrony przed hałasem miałoby niekorzystne oddziaływanie na inne elementy środowiska, a w tym na faunę. Dotyczy to głównie zadań mających na celu budowę ekranów akustycznych oraz tworzenie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg o znacznym natężeniu ruchu, co oprócz skutecznej ochrony przed hałasem jest także barierą dla zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

Adaptacja do zmian klimatu

W *Programie* przewidziano również realizację zadań horyzontalnych. Wśród nich planowane są działania z zakresu adaptacji do zmian klimatu. Biorąc pod uwagę spodziewany wzrost tempa zmian klimatu, niezbędne jest podejmowanie działań wyprzedzających w postaci adaptacji do negatywnych skutków tych zmian. Odstąpienie od realizacji tego typu zadań może powodować zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, straty materialne, zahamowanie rozwoju gospodarczego w wiodącym dla powiatu sektorze, ograniczenie różnorodności biologicznej i wzrost zanieczyszczenia środowiska. Należy zaznaczyć, że poza działaniami proponowanymi wprost w ramach kierunków interwencji dotyczących adaptacji do zmian klimatu, *Program* zawiera propozycje zadań, których realizacja może sprzyjać, poza osiągnięciem celu w ramach danego obszaru interwencji, również celom w zakresie adaptacji do zmian klimatu i przeciwdziałania tym zmianom. W związku z tym warto zaznaczyć, że brak realizacji zadań w zakresie racjonalnego zarządzania zasobami naturalnymi, ograniczania presji na środowisko naturalne, czy podnoszenia poziomu świadomości społecznej, będzie skutkowało osłabieniem skuteczności działań związanych z adaptacją do zmian klimatu.

Monitoring środowiska

Istotnym elementem w ochronie środowiska, przewidzianym w *Programie*, jest również monitoring środowiska. Zaniechanie działań w tym zakresie jest niedopuszczalne, przede wszystkim ze względu na przepisy prawa nakładające na właściwe organy obowiązek prowadzenia działań monitoringowych i kontrolnych. Z punktu widzenia środowiska, odstąpienie od realizacji zadań z zakresu monitoringu, mogłoby doprowadzić do pogorszenia stanu poszczególnych elementów środowiska, przez brak reakcji na występujące w środowisku presje i zagrożenia, wywołujące negatywne zmiany.

Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii

Poważne awarie mogą wystąpić w zakładach, gdzie są produkowane, stosowane lub magazynowane materiały niebezpieczne oraz podczas transportu takich substancji. Brak ewidencji tego rodzaju zakładów oraz niewypełnienie przez nie obowiązków będzie w sposób bezpośredni rzutować na szybkość i skuteczność ewentualnej akcji ratowniczej. Problem ten obejmuje również odpowiednie wyznaczenie i oznakowanie tras służących do przewozu materiałów niebezpiecznych.

Edukacja ekologiczna

Analiza wdrażania edukacji ekologicznej pozwala na stwierdzenie, iż skutek systematycznego stosowania i urozmaicania form edukacji, skierowanych do różnych grup społeczeństwa rośnie zainteresowanie ochroną środowiska, a tym samym wzrasta świadomość ekologiczna. Istnieje jednak potrzeba ciągłego poszerzania i dostosowywania form edukacji do bieżących potrzeb. W przypadku nie podjęcia działań edukacyjnych, można spodziewać się kontynuacji konsumpcyjnego modelu życia, polegającego na stałym dążeniu do podnoszenia efektywności procesów gospodarczych bez uwzględniania skutków społecznych i przyrodniczych. Takiemu „rozwojowi” towarzyszyć będzie postępująca degradacja środowiska przyrodniczego, prowadząca do trwałych i w wielu przypadkach nieodwracalnych zmian. Nasiloną konsumpcja, która wiąże się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na surowce i energię oraz nadmierną produkcję odpadów, przyczyni się do marnotrawstwa zasobów przyrody, ludzkiej pracy i wzrostu kosztów produkcji. Będzie też następować stały wzrost zanieczyszczenia środowiska, co z kolei wpłynie na pogorszenie się warunków zdrowotnych społeczeństwa. Jeżeli proces ten byłby kontynuowany, może dojść do zagrożenia katastrofą ekologiczną. Zachodzi więc pilna konieczność inwestowania w świadomość społeczną, zwłaszcza młodego pokolenia. Niezbędne jest ukształtowanie ekologicznej wrażliwości, kreującej nowe wzorce zachowań społecznych, nowe hierarchie i pragnienia, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Brak realizacji ustaleń *Programu* może doprowadzić do sukcesywnej degradacji środowiska we wszystkich jego elementach. Należy jednak zaznaczyć, że większość zadań ujętych w *Programie* może być realizowana niezależnie od projektowanego dokumentu, ponieważ w dużej mierze wynika z ustaleń dokumentów nadrzędnych.

7. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Należy zaznaczyć, że celem działań zawartych w dokumencie jest poprawa przede wszystkim jakości życia mieszkańców powiatu w wielu różnych jego wymiarach, obejmujących zarówno warunki mieszkaniowe, przestrzenie publiczne, półpubliczne jak również warunki środowiska. Podejmowane będą działania w kierunku uzupełnienia infrastruktury społecznej o nowy zasób oraz modernizacja już istniejącego. Stworzenie właściwych warunków infrastrukturalnych do mniej lub bardziej zinstytucjonalizowanych działań społecznych wraz z równoczesnym wsparciem tzw. działań miękkich będzie wzmacniać spójność społeczną i pozwoli na wsparcie szerokiego spektrum osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Tym samym celom będzie służyć wykorzystanie istniejącej już infrastruktury społecznej, sportowej, rekreacyjnej.

W związku z powyższym nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji celów, kierunków interwencji i zadań przedstawionych w dokumencie.

W zapisach *Programu Ochrony Środowiska* - środowisko, potraktowane jest jako potencjał rozwojowy powiatu, co stanowi gwarancję dbałości o utrzymanie jego w dobrym stanie a tam, gdzie to możliwe dążenie do poprawy tego stanu. W związku z tym można zakładać, że ewentualne znaczące oddziaływanie na środowisko będzie ograniczane, bądź eliminowane, poczynając od wyboru najkorzystniejszego wariantu lokalizacyjnego czy technologicznego poszczególnych inwestycji, po działania minimalizujące negatywne oddziaływane, jeśli zajdzie taka konieczność.

Obecność obszarów o wysokich walorach przyrodniczych w bezpośrednim sąsiedztwie powiatu, jest z jednej strony, barierą dla rozwoju dużych inwestycji. Skomplikowana procedura oceny oddziaływania i problemy z wyborem odpowiedniej, ze względów przyrodniczych, lokalizacji, osłabia konkurencyjność powiatu. Z drugiej zaś strony unikatowa przyroda stanowi wielki potencjał do rozwoju wybranych form gospodarki (obiektów turystyki), ale jak dotychczas nie przynosi adekwatnych korzyści. Środowisko przyrodnicze na obszarze powiatu ma stać się „motorem” do dalszego rozwoju - zielonych gałęzi gospodarki.

Szczegółowy opis stanu środowiska na terenie powiatu dokonano w rozdziale 5 niniejszej *Prognozy*.

8. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Do najistotniejszych problemów ochrony środowiska, szczególnie dotyczących obszarów objętych ochroną, w tym obszarów Natura 2000 i korytarzy ekologicznych, należy utrzymanie spójności sieci powiązań przyrodniczych, przy jednoczesnym założeniu rozwoju społeczno-gospodarczego. Zachowanie drożności korytarzy ekologicznych oraz integralności obszarów Natura 2000 i pozostałych obszarów objętych ochroną stanowi istotny problem, szczególnie w kontekście rozwoju infrastruktury liniowej transportowej. Tego typu obiekty powodują fragmentację obszarów, tworząc barierę utrudniającą funkcjonowanie obszarów chronionych. Stanowią stały element krajobrazu i oddziałują długotrwale na większość komponentów środowiska. Dodatkową presją związaną z funkcjonowaniem sieci transportowej jest emisja zanieczyszczeń do powietrza oraz emisja hałasu.

Rozwój społeczno-gospodarczy wiąże się również z wyłaczaniem powierzchni biologicznie czynnej ze środowiska. Rozwój ośrodków miejskich powoduje coraz większą presję na tereny dotychczas nieurbanizowane. Antropopresja ma więc coraz szerszy zasięg przestrzenny, obejmując często także obszary cenne przyrodniczo. Rozwój sieci osadniczej wiąże się aktualnie z jednoczesnym rozwojem tzw. infrastruktury służącej ochronie środowiska.

Kolejnym zagrożeniem dla obszarów chronionych, a przede wszystkim wrażliwych na zmiany wilgotności siedliska, są odwodnienia terenu, wynikające z prowadzenia melioracji. Gwałtowna zmiana stosunków wodnych prowadzi zazwyczaj do nieodwracalnych przekształceń siedlisk i ustępowania gatunków roślin i zwierząt (często zagrożonych).

Zagrożenie w stosunku do ekosystemów wodnych oraz ekosystemów zależnych od wód stanowią mogą również prace utrzymaniowe. Ingerencja w ekosystemy wodne wiąże się z utratą schronienia i miejsc rozrodu szczególnie dla fauny wodnej, zmianą charakteru koryta, czy niszczeniem gatunków i siedlisk. Są to często działania nieuniknione ze względu na obowiązek spoczywający na administratorach cieków, w zakresie m.in. utrzymania w należyтым stanie technicznym koryt cieków naturalnych oraz kanałów, będących w ich władaniu, dbałość o utrzymanie dobrego stanu

wód, regulowanie stanu wód lub przepływów w ciekach naturalnych oraz kanałach stosownie do możliwości wynikających ze znajdujących się na nich urządzeń wodnych oraz warunków hydrologicznych.

Zagrożeniem dla ekosystemów leśnych, są niekiedy konsekwencje gospodarowania zasobami lasów, zarówno państwowych, jak i prywatnych. Problem stanowi także kłusownictwo.

W ramach podsumowania należy zaznaczyć, że problemy ochrony środowiska, w tym problemy dotyczące obszarów objętych ochroną, z jakimi boryka się powiat, w większości są istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. Realizacja działań w kierunkach związanych przede wszystkim z rozwojem infrastruktury liniowej, może wywołać konflikty w obszarach szczególnie cennych przyrodniczo. Istnieją jednak rozwiązania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania. W świetle obowiązujących uregulowań prawnych, sposobem na rozwiązanie tego problemu jest przede wszystkim rozważenie, czy dana inwestycja na obszarze chronionym jest faktycznie niezbędna oraz czy istnieje możliwość zmiany lokalizacji. W sytuacjach, gdy realizacja inwestycji jest konieczna, należy wziąć pod uwagę rozwiązywanie najbardziej przyjazne środowisku, a następnie rozważyć możliwości i zakres kompensacji.

Poza problemami bezpośrednio wynikającymi ze specyfiki powiatu, przy sporządzaniu *Programu*, uwzględniono również problemy globalne, odnoszące się do jakości powietrza, czy też zmian klimatu.

Na szczególną uwagę zasługują obszary problemowe, na których istnieje lub może zaistnieć konflikt społeczeństwa w związku z ustalonymi lub planowanymi formami ochrony przyrody, w kontekście nowych inwestycji (głównie inwestycje liniowe).

Inwestycje o charakterze punktowym nie stwarzają większego problemu, ponieważ łatwiej jest dostosować je do obowiązujących przepisów. Znacznie prostsza jest także zmiana lokalizacji takich inwestycji. Z uwagi na stosunkowo niewielki obszar oraz zasięg oddziaływania łatwiejsze jest również podjęcie działań kompensacyjnych.

Należy się jednak spodziewać, że problemy z inwestycjami na obszarach chronionych będą się pojawiały i ich rozwiązanie będzie wymagało dużego wysiłku, a często i kosztów.

W świetle obowiązujących uregulowań prawnych, sposobem na rozwiązanie takich sytuacji jest:

- podjęcie działań kompensacyjnych,
- zmiana lokalizacji inwestycji, omijająca tereny chronione,
- rezygnacja z inwestycji.

Inwestycje o charakterze punktowym nie stwarzają większego problemu, ponieważ łatwiej jest dostosować je do obowiązujących przepisów. Znacznie prostsza jest także zmiana lokalizacji takich inwestycji. Z uwagi na stosunkowo niewielki obszar oraz zasięg oddziaływania łatwiejsze jest również podjęcie działań kompensacyjnych.

Należy się jednak spodziewać, że problemy z inwestycjami na obszarach chronionych będą się pojawiały i ich rozwiązanie będzie wymagało dużego wysiłku, a często i kosztów. Środkami zapobiegawczymi ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko są między innymi rozwiązania zaproponowane w projektowanym dokumencie. Odnosi się to szczególnie do obszarów cennych przyrodniczo znajdujących się na terenie powiatu.

9. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA

W przypadku ustaleń *Programu Ochrony Środowiska* nie uzasadnione byłoby zalecenie odstąpienia od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań. Rezygnacja z wdrażania tego dokumentu jako kompleksu celów i kierunków działań oraz przedsięwzięć podstawowych, byłaby dla jakości

środowiska przyrodniczego i życia mieszkańców rozwiązaniem mniej korzystnym niż potencjalne znaczące oddziaływania.

Podstawowym celem sporządzenia niniejszej prognozy jest wskazanie potencjalnych skutków realizacji ustaleń *Programu* na środowisko oraz życie i zdrowie mieszkańców. Ze względu na znaczny stopień ogólności sformułowań w zakresie celów zawartych w dokumencie, możliwe jest dokonanie jedynie ogólnej ich oceny. W przypadku przedsięwzięć podstawowych dokonano bardziej szczegółowszej oceny ich oddziaływania na środowisko.

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko Rozporządzenie Rady Ministrów z 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839) nakłada obowiązek sporządzenia takiego dokumentu.

W związku z tym szczegółowa analiza wpływu poszczególnych podstawowych inwestycji zostanie przeprowadzona w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko, w momencie przystąpienia do ich realizacji. W ramach procedury oś przeanalizowane zostaną rozwiązania alternatywne dla poszczególnych inwestycji podstawowych, a także ewentualne działania minimalizujące negatywny wpływ na środowisko.

Oceny oddziaływania ustaleń *Programu Ochrony Środowiska* dokonano za pomocą matrycy. Pod uwagę wzięto wpływ celów i kierunków działań zawartych w opracowaniu na poszczególne komponenty środowiska oraz konkretnych zamierzeń inwestycyjnych, zgodnie z art. 51 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 247), a w tym:

- obszary chronione w tym Natura 2000,
- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę/ wody powierzchniowe i podziemne,
- powietrze/ jakość powietrza,
- powierzchnię ziemi/ gleby/w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- krajobraz,
- klimat/ w tym klimat akustyczny,
- zasoby naturalne/ zasoby geologiczne,
- zabytki,
- dobra materialne.

- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Za pomocą matrycy przeanalizowano oddziaływania: pozytywne, negatywne, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane.

Tabela 11. Rodzaje oddziaływań na środowisko

Wielkość oddziaływania	Czas trwania oddziaływania	Rodzaj oddziaływania
Pozytywne (+)	Długo- (D), Średnio - (Ś) i Krótkoterminowe (K)	Bezpośrednie (B) Pośrednie (P)
Neutralne (0)	Stałe (St)	Skumulowane (Sk)
Negatywne (-)	Chwilowe (Ch)	Wtórne (W)

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 12. Matryca wpływów ustaleń Program Ochrony Środowiska na poszczególne elementy ochrony środowiska

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
Obszar interwencji Ochrona klimatu i jakość powietrza														
Cel: Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu														
Kierunek interwencji Zarządzanie jakością powietrza w powiecie														
1. Opracowanie aktualizacji i monitorowanie programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
2. Prowadzenie monitoringu jakości powietrza (w tym monitoringu uzupełniającego)	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
3. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych (mpzp) zapisów wpływających na ograniczenie emisji zanieczyszczeń	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
4. Edukacja ekologiczna w zakresie jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej, a także kształtowanie prawidłowych zachowań dotyczących szkodliwości spalania odpadów oraz paliw niskiej jakości w piecach i kotłach indywidualnych	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
5. Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
Kierunek interwencji Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z produkcji ciepła														
6. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
7. Tworzenie systemów zachęt i wsparcia dla mieszkańców w celu wymiany i dalszej eksploatacji niskoemisyjnych źródeł ciepła (w szczególności dla mieszkańców zagrożonych ubóstwem energetycznym)	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
8. Inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej sieci gazowej ciepłowniczej	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
9. Wytwarzanie, dystrybucja i promowanie energii elektrycznej i ciepłej	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych														
10. Poprawa efektywności energetycznej (w tym termomodernizacja) w budynkach oraz kompleksowe zarządzanie energią w budynkach publicznych, w tym audyty energetyczne	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
Kierunek interwencji Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego														
11. Budowa i przebudowa dróg gminnych i powiatowych	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
12. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
13. Opracowanie i wdrażanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
14. Dostosowanie floty pojazdów do wymogów odnośnie elektromobilności	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
15. Poprawa funkcjonowania systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
16. Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
Kierunek interwencji Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych oraz energii zawodowej oraz produkcji ciepłą														
17. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
18. Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	+	+	+,D,P	+	+	0	+,D,B	+	+	+	+	+	+	+
Obszar interwencji Zagrożenia hałasem														
Cel Poprawa klimatu akustycznego														
Kierunek interwencji Zarządzanie jakością klimatu akustycznego														
1. Sporządzanie map akustycznych dla terenów, dla których istnieje obowiązek prawny	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
2. Monitoring hałasu na terenie powiatu	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
3. Stosowanie zasad ochrony przed hałasem oraz uwzględnianie wyników map akustycznych w nowotworzonych planach zagospodarowania przestrzennego	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
4. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
Kierunek interwencji Poprawa standardów klimatu akustycznego														
5. Stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych np. ekranów dźwiękochłonnych, przekryć akustycznych, wałów ziemnych i przekopów) i utrzymywanie nawierzchni w dobrym stanie technicznym	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
6. Wprowadzanie ograniczeń prędkości ruchu na terenach zabudowanych oraz inteligentnego sterowania ruchem	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
7. Poprawa jakości infrastruktury transportu publicznego	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
8. Wprowadzanie ograniczeń wjazdu pojazdów ciężarowych do centrów miast i terenów osiedli mieszkaniowych	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
9. Stosowanie nowoczesnych nawierzchni niskohałasowych, w przypadku remontów i przebudów odcinków drogowych	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
10. Poprawa dostępności komunikacyjnej na terenach wiejskich – uruchomienie połączeń transportu zbiorowego	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
11. Wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
Kierunek interwencji Ograniczanie hałasu przemysłowego														
12. Stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu w procesach technologicznych (np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	+	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+,D,B	+	+	+
Obszar interwencji Pola elektromagnetyczne														

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
Cel Ochrona przed polami elektromagnetycznymi														
Kierunek interwencji Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych														
1. Kontynuacja monitoringu poziomu pól elektromagnetyczny	+	+	+	+	+	0	0	0	+,D,B	0	0	+	+	+
2. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi	+	+	+	+	+	0	0	0	+,D,B	0	0	+	+	+
3. Przyjmowanie zgłoszeń instalacji które emitują pole elektromagnetyczne	+	+	+	+	+	0	0	0	+,D,B	0	0	+	+	+
Obszar interwencji Gospodarowanie wodami														
Cel Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)														
Kierunek interwencji Poprawa jakości wód powierzchniowych														
1. Realizacja założeń aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
2. Monitorowanie stanów i chemizmu wód powierzchniowych	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
3. Ustanawianie stref ochronnych dla ujęć wód powierzchniowych	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
4. Ograniczenie zużycia wody w tym w gospodarce komunalnej, przemyśle i rolnictwie (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody)	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
5. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrażanie: „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzenia rolniczego”, kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie spływu azotu ze źródeł rolniczych)	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
6. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
7. Ochrona stref brzegowych jezior – tworzenie stref wolnych od zabudowy nad brzegami zbiorników oraz ochrona i odtwarzanie roślinności przybrzeżnej	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
8. Prowadzenie zrównoważonej gospodarki rybackiej sprzyjającej utrzymaniu równowagi ekologicznej wód	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
9. Rekultywacja zanieczyszczonych zbiorników wód powierzchniowych	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
Kierunek interwencji Ochrona zasobów i jakości wód podziemnych														
10. Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód podziemnych	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
11. Monitorowanie stanów i chemizmu wód podziemnych	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
12. Wyposażanie gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojownicę i płyty obornikowe oraz stosowanie dobrych praktyk rolniczych	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
13. Edukacja w zakresie stosowania zasad dobrych praktyk rolniczych oraz informowanie o skutkach niewłaściwego postępowania z nawozami w gospodarstwach rolnych	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
14. Ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych (GZWP)	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
Cel Ochrona przed niedoborami wody i powodzią poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego														
Kierunek interwencji Przeciwdziałanie suszy														
15. Realizacja założeń Planu przeciwdziałania skutkom suszy (na lata 2022-2027)	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
16. Promowanie katalogu działań i zadań służących minimalizowaniu następstw suszy (np. zbieranie deszczówki, łąki kwietne zamiast trawników, zwiększanie powierzchni terenów zielonych w miastach i na wsi, wprowadzania i utrzymania zadrzewień śródpolnych i przydrożnych)	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
17. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
Kierunek interwencji Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego														
18. Realizacja działań wskazanych w Programach Zarządzania Ryzykiem Powodziowym na obszarze dorzeczy na lata 2022-2027	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
19. Modernizacja i budowa infrastruktury technicznej i przeciwpowodziowej na rzekach	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
20. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych, w tym suchych zbiorników powodziowych oraz zwiększenie retencji korytowej rzek	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
21. Działania Inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
22. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
23. Poprawa technicznego wyposażenia straży pożarnej w zakresie ochrony przeciwpowodziowej	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
Kierunek interwencji														
24. Zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
25. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników retencyjnych	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
26. Rozwój form małej retencji wodnej, w tym budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
27. Prowadzenie działań edukacyjnych propagujących mikroinstalacje do gromadzenia i przetrzymywania wody	+	+	+	+	+	+,D,B	0	0	0	+	0	+	0	0
Obszar interwencji Gospodarka wodno-ściekowa														
Cel Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej														
Kierunek interwencji Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej														
1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	+	+	+	+	+	+,D,P	0	0	0	0	0	+	0	+
2. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody	+	+	+	+	+	+,D,P	0	0	0	0	0	+	0	+
3. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, w tym rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej — dotacje dla osób fizycznych na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	+	+	+	+	+	+,D,P	0	0	0	0	0	+	0	+
4. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	+	+	+	+	+	+,D,P	0	0	0	0	0	+	0	+
5. Modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	+	+	+	+	+	+,D,P	0	0	0	0	0	+	0	+

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontrola szczelności tych zbiorników	+	+	+	+	+	+,D,P	0	0	0	0	0	+	0	+
Kierunek interwencji Ograniczenie zużycia wody oraz ochrona zasobów wód podziemnych														
7. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody w zakładach przemysłowych	+	+	+	+	+	+,D,P	0	0	0	0	0	+	0	+
8. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	+	+	+	+	+	+,D,P	0	0	0	0	0	+	0	+
Obszar interwencji Zasoby geologiczne														
Cel Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi														
Kierunek interwencji Kontrola i monitoring eksploatacji kopalni														
1. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalni ze złóż oraz kontrola realizacji ich warunków	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+,D,B	0	0
2. Zapobieganie nielegalnej eksploatacji kopalni	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+,D,B	0	0
Kierunek interwencji Ochrona i zrównoważona eksploatacja kopalni														
3. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalni poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+,D,B	0	+
4. Zrównoważona eksploatacja złóż torfu ze szczególnym uwzględnieniem warunków hydrologicznych oraz przyrodniczych w zasięgu oddziaływania wydobycia	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+,D,B	0	+
5. Rekultywacja terenów po wydobyciu kopalni	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+,D,B	0	0
Obszar interwencji Gleby														
Cel Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu														
Kierunek interwencji Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb														
1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych, a także edukacja w zakresie prośrodowiskowych metod produkcji rolnej	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
2. Promocja pakietów rolnośrodowiskowo klimatycznych	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
3. Realizacja zadań wskazanych w pakietach rolnośrodowiskowo -klimatycznych	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
4. Wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
5. Systematyczne poszerzanie monitoringu gleb użytkowanych rolniczo oraz na terenach zurbanizowanych	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
6. Przeciwdziałanie zasklepianiu gleb przez stosowanie odpowiednich rozwiązań przy planowaniu Inwestycji (np. powierzchni półprzepuszczalnych), a także zapewnienie odpowiednich powierzchni biologicznie	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
7. Zachowywanie zadrzewień śródpolnych, krzewów, oczek wodnych oraz terenów zielonych w celu przeciwdziałania erozji wodnej i wietrznej	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
Kierunek interwencji Rekultywacja oraz remdiacja gleb														
8. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
9. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku rolnym, leśnym lub innym	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
Kierunek interwencji Ochrona przed osuwiskami oraz monitoring														
10. Monitoring terenów osuwiskowych	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
11. Zabezpieczanie istniejących osuwisk z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
12. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+,D	0	+,D	0	0
Obszar interwencji Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów														
Cel Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój														
Kierunek interwencji Gospodarka odpadami zawierającymi azbest														
1. Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+	0	+	0	0

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
2. Prowadzenie i aktualizacja rejestru wyrobów zawierających azbest	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+	0	+	0	0
Kierunek interwencji														
3. Rozwój gospodarki obiegu zamkniętego (cyrkularnej) w województwie, w tym tworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+	0	+	0	0
4. Działania ukierunkowane na niemarnowanie żywności	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+	0	+	0	0
5. Działania edukacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji)	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+	0	+	0	0
Kierunek interwencji Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami														
6. Zagospodarowanie odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+	0	+	0	0
7. Likwidacja „dzikich wysypisk” odpadów	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+	0	+	0	0
8. Osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych z wyłączeniem odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości minimum 50% masy wytworzonych odpadów komunalnych w 2020 r. oraz 55% w 2025 r. i 60% w 2030 r.	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+	0	+	0	0
9. Zapobieganie powstawaniu i ograniczenie strat przy pożarach w miejscach gromadzenia odpadów palnych poprzez uzgadnianie warunków ochrony przeciwpożarowej oraz kontrolę tych miejsc	+	+	+	+	+	+	+	+,D,B	0	+	0	+	0	0
Obszar interwencji Zasoby przyrodnicze														
Cel Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej														
Kierunek interwencji Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazu														
1. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy.														
2. Określenie pojemności turystycznej dla obszarów cennych przyrodniczo	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
3. Ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
4. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych, a także prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
5. Obejmowanie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
6. Weryfikacja granic, celów i przedmiotów ochrony w powołanych formach ochrony przyrody	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
7. Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
Kierunek interwencji Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków														
8. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
9. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
10. Budowa platform gniazdowych dla bociana białego (<i>Ciconia cicocnia</i>)	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
11. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
Kierunek interwencji Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych														
12. Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
13. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
Kierunek interwencji Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów														

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
14. Zachowanie unikalnych form krajobrazu wiejskiego i kulturowego Warmii i Mazur w dokumentach planistycznych	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
15. Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
16. Zachowanie alei przydrożnych drzew	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
17. Nasadzenia drzew przy ulicach i drogach	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
Kierunek interwencji Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych														
18. Rozbudowa zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej oraz ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
19. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
Cel Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej														
Kierunek interwencji Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych														
20. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
21. Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych, które są niezgodne z siedliskiem	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
22. Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
23. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
24. Inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
25. Zapobieganie powstawaniu i ograniczenie strat przy pożarach lasów poprzez utrzymanie dojazdów pożarowych i źródeł wody do celów przeciwpożarowych	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
26. Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych oraz zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
Cel Zwiększanie lesistości														
Kierunek interwencji Zwiększanie lesistości														

Wyszczególnienie	Poszczególne komponenty środowiska													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody/ wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze /jakość powietrza	Powierzchnia ziemi/ gleby/ w tym gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Pola elektromagnetyczne	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne/ zasoby geologiczne	Zabytki	Dobra materialne
27. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
28. Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
29. Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo	+,D,B	+,D,B	0	+,D,B	+,D,B	+	0	+	0	+	0	+,D,B	0	0
Obszar interwencji Zagrożenia poważnymi awariami														
Cel Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków														
Kierunek interwencji Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii														
1. Sporządzanie zewnętrznych planów operacyjno ratowniczych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2. Badanie przyczyn oraz usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3. Poprawa technicznego wyposażenia OSP	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4. Opiniowanie nowych podmiotów, tj. zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz innych zakładów mogących stwarzać ryzyko wystąpienia poważnych awarii	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kierunek interwencji Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych														
5. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Źródło: Opracowanie własne.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW

Należy zauważyć, że w wyniku realizacji celów, kierunków interwencji i zadań nie zidentyfikowano oddziaływań negatywnych, w tym szczególnie dla obszarów cennych przyrodniczo.

Ponadto większość oddziaływań zdefiniowanych w *Programie Ochrony Środowiska* będzie wywoływała jednoznaczne skutki pozytywne lub skutki o zmiennym charakterze. Charakter zmienny oddziaływań zależeć będzie od konkretnych rozwiązań ujętych w projektach technicznych i budowlanych i podlegał będzie indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określającej czy związane z nim oddziaływanie zmieni się w pozytywne albo negatywne. Na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić, a jedynie zasignalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Oddziaływania zmienne odnoszą się w dużej części do inwestycji związanych z rozwojem infrastruktury liniowej (przebudowa dróg), na którą z uwagi na charakter powiatu oraz obecność obszarów ochrony trzeba zwrócić szczególną uwagę.

Wszystkie zawarte w *Programie Ochrony Środowiska* zadania, które oceniono jako jednoznacznie korzystne dla środowiska, w zakresie różnych jego elementów, należy rozumieć jako działania związane z zapobieganiem lub zmniejszaniem zagrożeń i negatywnych tendencji środowiskowych. W tym w odniesieniu do łagodzenia wpływu rozwoju infrastruktury drogowej, w sposób najmniej ingerujący w krajobraz, zwłaszcza w obszary o potencjale przyrodniczym i turystycznym.

Działaniami łagodzącymi ewentualne oddziaływania w zakresie wyżej opisanych kierunków działań i przedsięwzięć podstawowych, może być:

- prowadzenie nowej i przebudowa już istniejącej infrastruktury drogowej i sieciowej w sposób zapobiegający przecinaniu i degradacji cennych struktur przyrodniczych, zwłaszcza obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nie objętych ochroną, istotnych dla utrzymania spójności całego systemu przyrodniczego, w tym obszarów objętych ochroną;
- realizacja nowej infrastruktury w sposób ograniczający negatywne oddziaływanie (hałas, zanieczyszczenie powietrza) na tereny zamieszkania;
- prowadzenie działań technicznych i przestrzennych ograniczających potencjalne negatywne skutki infrastruktury, sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska na terenach zamieszkania (np. ekrany akustyczne, zieleń przydrożna, ciche nawierzchnie, zmiana struktury ruchu), a także na terenach cennych przyrodniczo, przez które inwestycje te będą przebiegać;
- stosowanie zasady wariantowości, zwłaszcza dla przedsięwzięć liniowych – sieci cieplnej, prowadzącej do wyboru optymalnego dla środowiska wariantu inwestycyjnego, w tym zwłaszcza do wytyczania przebiegu inwestycji w taki sposób, aby na jak najkrótszych odcinkach zagrażały terenom o najwyższych walorach przyrodniczych;
- prowadzenie odpowiedniej i zrównoważonej polityki przestrzennej, mającej na uwadze przygotowanie terenów rozwojowych i inwestycyjnych przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań i potencjału przyrodniczego.

W *Programie* ujęto kierunki interwencji związane ze wzrostem wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Barię w rozwoju takiego typu obiektów może stać się potencjalne zagrożenie jakie

stanowią one dla nietoperzy i ptaków. Elektrownie wiatrowe mogą negatywnie oddziaływać na nietoperze na kilka sposobów, zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji. Na etapie budowy powodują utratę kryjówek, miejsc żerowania oraz lokalnych tras przelotu. Najsilniejsze oddziaływanie ma miejsce podczas eksploatacji turbin. Powoduje ono odstraszenie, prowadzi do opuszczenia żerowisk lub tras przelotów.

Do działań minimalizującymi potencjalne negatywne oddziaływanie elektrowni wiatrowych należy oznakowanie wiatraków wyłącznie światłem czerwonym i rezygnacja ze światła białych, a także malowanie wież i łopat wirników w ciemne barwy, aby zmniejszyć atrakcyjność tych obiektów dla potencjalnych ofiar nietoperzy – owadów latających o zmierzchu. Przy doborze kolorów należy też brać pod uwagę walory krajobrazowe. Można zastosować także emisję ultradźwięków lub pola elektromagnetyczne o wysokim natężeniu. Jednakże jak podają źródła stosowanie jakichkolwiek urządzeń odstrasżających, w celu zminimalizowania śmiertelności, powinno być ograniczone do terenów o niewielkim lub umiarkowanym znaczeniu dla nietoperzy.

Ponadto potencjalny inwestor powinien rozważyć trzy podstawowe rodzaje działań zapobiegawczych i łagodzących a mianowicie:

- okresowe wyłączanie turbin, np.: w okresie migracji jesiennej i dyspersji młodych (koniec lipca – początek października), rzadziej migracji wiosennej (kwiecień - maj) lub ciąży i karmienia młodych (czerwiec - lipiec), od wschodu do zachodu słońca, w bezdeszczowe noce, w nocy przy wietrze słabszym niż 9 m/s. Terminy włączeń i wyłączeń dla każdej fermy lub elektrowni muszą być wyznaczone w oparciu o wyniki rocznej inwentaryzacji aktywności nietoperzy, z zachowaniem zasady przezorności.
- przesunięcie planowanej inwestycji poza obszar znacząco narażony na kolizje z nietoperzami. Rozwiązanie to dopuszczone jest tylko wówczas gdy monitoring obejmował również obszar na który planuje się przenieść turbinę.
- rezygnacja z budowy elektrowni wiatrowej w danym miejscu w sytuacji, gdy poziom aktywności nietoperzy nawet w okresach niewielkiego narażenia na kolizje jest na tyle wysoki, że praca wiatraka może skutkować znaczną liczbą ofiar.

W odniesieniu do ptaków, przy realizacji inwestycji w zakresie farm wiatrowych, wskazane jest stosowanie działań zapobiegawczych obejmujących, np.:

- odsuwanie siłowni wiatrowych od miejsc newralgicznych dla ptaków,
- zmianę układu posadowienia elektrowni – poprzez zwiększanie ich zagęszczenia,
- niewprowadzanie zróżnicowania wysokości posadowienia turbin w obrębie farm (prowadzącego do zwiększenia strefy zagrożenia kolizjami).

Potencjalne działania minimalizujące (wskazywane do realizacji na etapie eksploatacji) obejmują m.in.:

- wyłączanie turbin w okresach nasilonej ekspozycji ptaków narażonych na wysokie ryzyko kolizji,
- tworzenie i utrzymywanie siedlisk atrakcyjnych dla ptaków poza obszarem inwestycji, w bezpiecznej od niej odległości, w stanie odpowiednim dla funkcjonowania populacji – tereny żerowiskowe;
- zmniejszenie atrakcyjności terenów farmy jako żerowiska ptaków poprzez zmiany składu gatunkowego upraw w granicach farmy i na terenach bezpośrednio z nią sąsiadujących – eliminacja roślin szczególnie atrakcyjnych dla wybranych ptaków.

W przypadku oddziaływania turbin wiatrowych na ludzi wskazane jest przestrzeganie zapisów ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 961) i ich lokalizacja nie bliżej niż 10 krotność planowanej wysokości, od obiektów zamieszkania. Ochroną

przed niekorzystnym oddziaływaniem turbin na ludność mogą być także określone zapisy w planie zagospodarowania przestrzennego lub w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania. Odpowiednia lokalizacja inwestycji, z uwzględnieniem ograniczenia negatywnego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi, dotyczy także pozostałych odnawialnych źródeł energii oraz innych inwestycji przewidzianych do realizacji w ramach *Programu*.

W przypadku budowy elektrowni wodnych działaniem minimalizującym potencjalne straty w środowisku jest budowa przepławek. Przez przepławki rozumie się urządzenia umożliwiające wędrownym rybom pokonywanie budowli piętrzących wodę w potokach i rzekach. Dzieli się je na: rynny bez przegród wewnętrznych (komorowe), o prądzie wstecznym, kaskadowe i węgorzowe. Najczęściej spotykane są przepławki komorowe. Długość komór zależy od wielkości ryb, dla których jest zbudowana. Funkcję przepławek mogą pełnić również śluzy, windy (podnośniki, przenośniki) do przerzucania ryb przez zaporę.

Szczególną uwagę należy zwrócić również na zadania związane z modernizacją i budową infrastruktury technicznej, które mogą charakteryzować się znaczącym wpływem na środowisko. Dotyczy to rozbudowy sieci ciepłej, gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej w miejscowościach położonych w obszarach Natura 2000 lub w bliskim sąsiedztwie obszarów chronionych. Możliwe, że ich realizacja wymagać będzie wykonania szczegółowych raportów o oddziaływaniu na środowisko. W tym przypadku podejmowane będą wszystkie niezbędne kroki w celu wyeliminowania znaczących negatywnych czynników (o ile takie wystąpią) mogących w jakikolwiek sposób wpłynąć na pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych, czy gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono ten obszar. Przy realizacji prac zostanie zastosowana najlepsza możliwa technologia.

W przypadku realizacji inwestycji liniowych związanych z modernizacją dróg oprócz niewątpliwie pozytywnego oddźwięku, mogą one stanowić także swoistą rodzaju barierę i w skrajnych przypadkach negatywnie oddziaływać na korytarze ekologiczne. Bariery ekologiczne związane z oddziaływaniem infrastruktury drogowej mają postać:

- bariery fizycznej – fizycznie utrudniają przemieszczanie się zwierząt w wyniku sztucznych modyfikacji terenu, wprowadzania ogrodzeń ochronnych, obecność obiektów pochodzenia antropogenicznego (w tym obiekty i urządzenia sterowania ruchem, urządzenia podnoszące bezpieczeństwo ruchu);
- bariery psychofizyczne – polegają na płoszeniu zwierząt oraz unikaniu przebywania osobników w sąsiedztwie dróg w wyniku obecności oddziaływań związanych z ruchem pojazdów (emisje hałasu, emisje świetlne, emisje chemiczne).

Ochrona korytarzy ekologicznych wymaga podjęcia szerokich działań związanych z zachowaniem ciągłości korytarzy dobrze funkcjonujących. Podstawowym narzędziem odtwarzania ich ciągłości jest prowadzenie zalesień obszarów rolnych w ramach realizacji programów zwiększania lesistości. Skuteczne zarządzanie korytarzami, w tym ochrona przed zabudową wymaga uwzględnienia ich przebiegów oraz wymogów ochronnych w planowaniu przestrzennym. Najważniejsze jest zarówno przy planowaniu jak i modernizacji inwestycji drogowych unikanie konfliktów z przebiegiem korytarzy ekologicznych. Podejmowanie decyzji o lokalizacji powinno opierać się na uwzględnieniu wiedzy przyrodniczej i wykonaniu odpowiednich opracowań pozwalających wybrać najmniej szkodliwy przyrodniczo wariant.

Przejścia dla zwierząt są podstawową metodą minimalizacji barierowego oddziaływania dróg na dzikie zwierzęta. Przejścia bowiem spełniają dwie zasadnicze funkcje:

- stwarzają warunki umożliwiające bytowanie tych zwierząt, których areały osobnicze przecinają drogi – zwierzęta muszą mieć możliwość korzystania ze środowiska po obu stronach drogi;

- umożliwiają migrację, wędrówki i dyspersję osobników przemieszczającym się na duże odległości – kluczowa funkcja przejść dla zwierząt, szczególnie dla ochrony rzadkich gatunków o dużych wymaganiach przestrzennych.

Przejścia dla zwierząt powinny być budowane przy wszystkich nowo powstających drogach, czy ich modernizacjach (w miarę możliwości działanie to zostanie wykorzystane przy przewidzianych do modernizacji drogach). W zależności od rodzaju drogi można zastosować przejścia po jej powierzchni. Jest to najprostsze przejście polegające na pozostawieniu bez ograniczeń fragmentu drogi. Przejścia górne duże, tzw. mosty krajobrazowe lub zielone mosty. Budowanie ich zaleca się przede wszystkim dla przemieszczania się dużych ssaków kopytnych. Przejścia dolne duże, średnie i małe różniące się wielkością, przeznaczone dla przemieszczania się dużych, średnich lub małych ssaków pod powierzchnią drogi. Przejścia dla płazów lokalizowane na przebiegu szlaków sezonowych migracji, wykorzystywane prawie wyłącznie przez płazy.

W celu zmniejszenia śmiertelności zwierząt na drogach można również zastosować ograniczenie prędkości jazdy, aktywne systemy ostrzegawcze i systemy ograniczania prędkości jazdy, reflektory olśnieniowe i ogrodzenia ochronne. Istotne są też nasadzenia roślinności – ograniczające poziom hałasu i emisji chemicznych w obszarach sąsiadujących z drogą. Nasadzenia tworzą miejsca schronienia, żerowania i rozrodu dla różnych organizmów. Należy uznać ze drzewa przydrożne są integralną częścią środowiska przyrodniczego oraz kształtują roślinność przydrożną, która ma wielostronne znaczenia. Spełniają funkcję hydrobiologiczne, jako filtr odgrywają istotną rolę w małej retencji, a także chronią tereny przed stratami wody w wyniku transpiracji. Stanowią naturalny filtr biologiczny oraz spełniają pozytywną rolę w unieruchomieniu licznych zanieczyszczeń.

Uwagę należy również zwrócić na zadania związane z realizacją działań inwestycyjnych związanych z termomodernizacją jakie będą miały miejsce na terenie powiatu. Budynki stanowią bowiem miejsca gniazdowania kilkunastu gatunków ptaków i nietoperzy. Dla kilku z nich jest to podstawowe miejsce lęgów. Prowadzone na szeroką skalę remonty, docieplenia i różnego typu modernizacje budynków powodują ograniczenie liczby miejsc lęgowych i stanowią jedną z głównych przyczyn zaniku ich populacji. Rozwiązanie w tej sytuacji stanowią skrzynki dla ptaków i nietoperzy (mogą być pod lub nadtynkowe). Muszą być one powieszone na odpowiedniej wysokości, różnicowej w zależności od gatunku, dla którego są przeznaczone. Dla zapewnienia bezpieczeństwa ludzi, skrzynki lęgowe należy wieszać w ten sposób, by pod nimi nie znajdowały się chodnik lub trawnik ale np. zadaszone wejście do klatki schodowej. Ze względu na różną konstrukcję budynków w każdym przypadku konieczna jest konsultacja i nadzór ornitologa oraz chiropterologa nad prowadzonymi pracami. Jego zadaniem jest wskazanie najbardziej odpowiednich miejsc dla zamontowania skrzynek oraz ich liczby. W niektórych przypadkach można zastosować inne rozwiązania polegające na pozostawieniu niezabezpieczonych istniejących otworów wentylacyjnych, odpowiednio zabezpieczonych istniejących wnęk, pozostawiania wlotów do szczelin dylatacyjnych. Rozwiązania takie należy jednak każdorazowo uzgadniać ze specjalistą o ich przyjęcie nie powinno skutkować zmniejszeniem liczby dogodnych schronień w porównaniu z rozwiązaniami standardowymi.

Należy również zaznaczyć, że wszelkie inwestycje na terenach chronionych, czy też szczególnie narażonych na zanieczyszczenia (w tym na obszarach OSN), mogą być realizowane pod warunkiem uwzględnienia zakazów, nakazów i ustaleń ujętych w dokumentach powołujących te obszary oraz w dokumentach strategicznych i programowych dotyczących tych obszarów i zasad ich użytkowania. Ponadto na etapie oceny oddziaływania na środowisko konkretnych inwestycji należy dokonać analizy oddziaływań skumulowanych, co pozwoli ograniczyć ewentualny negatywny wpływ na środowisko.

11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – prognoza powinna przedstawiać „...rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru...”¹⁰.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania rozwiązania alternatywne do proponowanych w *Programie Ochrony Środowiska* mogą obejmować alternatywne: lokalizacje przedsięwzięcia, przebiegi szlaków w przypadku inwestycji infrastrukturalnych (sieci drogowe), rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne przedsięwzięć, różne skale i rozmiary inwestycji, harmonogramy lub organizacje prac budowlanych, metody budowy, sposoby likwidacji przedsięwzięć oraz alternatywne procesy.

Analizowany *Program Ochrony Środowiska* sporządzony została w układzie jednowariantowym, nie zawierającym innej, poza podstawową, alternatywy rozwoju. Taki projekt poddany został ocenie wpływu na środowisko w niniejszej Prognozie. W dokumencie Prognozy nie zostały zamieszczone szczegółowe propozycje rozwiązań alternatywnych, związanych z realizacją poszczególnych celów i kierunków interwencji wymaganych dla osiągnięcia zakładanych celów. Wskazuje się jedynie, że każda zakładana w dokumencie inwestycja (w tym przede wszystkim w sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo) powinna podlegać indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko co pozwoli w sposób jednoznaczny stwierdzić w jakim zakresie i czy w ogóle wpłynie na środowisko. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości w tym zakresie należy zaniechać takiej inwestycji.

12. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

System monitorowania przedstawiony w *Programie Ochrony Środowiska* jest spójny z zapisami strategicznych opracowań na szczeblu krajowym i wojewódzkim tj. m.in.: Programem Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego do 2030 i innych wymieniony w ww. dokumencie.

W ocenie autorów opracowania zaproponowane wskaźniki nie wymagają modyfikacji i mogą być wykorzystane do monitorowania oddziaływań na środowisko. Jednakże, warunkiem możliwości ich wykorzystania do monitorowania wpływu projektowanego dokumentu na środowisko, może być pogłębiona analiza jakościowa środowiska lub jej wybranych komponentów.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- stan jakości powietrza atmosferycznego w mieście- wielkość emisji ze źródeł grzewczych i komunikacyjnych do atmosfery;
- jakość wód stojących, płynących i podziemnych jakoś wód do picia;
- uciążliwość hałasu, przede wszystkim komunikacyjnego;

¹⁰ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 247 ze zm.).

- powierzchnia obszarów przyrodniczo cennych.

13. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 247 ze zm.) w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Powiat ełcki nie jest położony bezpośrednio przy granicach państwa, stanowi natomiast granicę z województwem podlaskim. Należy podkreślić że planowane do realizacji zadania i działania inwestycyjne podjęte w ramach programu ochrony środowiska mają w większości jedynie pozytywny charakter. Ponadto ich zasięg i oddziaływanie będzie miało charakter lokalny i ograniczy się terytorialnie do powierzchni powiatu, w związku z powyższym nie przewiduje się oddziaływania transgranicznego ani na teren sąsiedniego województwa.

14. NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

W trakcie opracowywania niniejszej Prognozy zetknięto się z pewnymi ograniczeniami, ale nie napotkano na trudności, wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy. Pewnym ograniczeniem podczas opracowania niniejszego dokumentu był dość ogólny stopień niektórych zapisów *Programu Ochrony Środowiska*.

15. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko *Programu Ochrony Powiatu Ełckiego na lata 2021-2025 z perspektywą do roku 2029*, została opracowana zgodnie z *Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 ze zm.) i stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza dotyczy następujących zagadnień, będących treścią analizowanego *Programu*: analizy i oceny celów, kierunków interwencji oraz zań zawartych w projekcie dokumentu, analizy i oceny środowiska przyrodniczego oraz problemów jego ochrony, identyfikacji i charakterystyki przewidywanych znaczących oddziaływań i ustaleń zawartych w *Programie*.

Prognoza, jako punkt wyjścia dla dalszych analiz, charakteryzuje istniejący stan środowiska oraz problemy z jego ochroną. Do cech charakterystycznych środowiska w mieście zalicza się dość dobry stan wód podziemnych, gleb, zasobów przyrody, czy krajobrazu.

Kolejny etap prognozy oddziaływania na środowisko poświęcono analizie, mającej na celu sprawdzenie stopnia uwzględniania, w tym projekcie celów ochrony środowiska i priorytetów ekologicznych ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym. Porównanie zapisów analizowanych dokumentów i ustaleń *Programu Ochrony Środowiska* wykazuje na występowanie dużej zgodności celów i kierunków interwencji. Nie stwierdzono też, celów sprzecznych i wykluczających się. Pod względem jakościowym, cele

określone w projekcie *Programu* są zgodne ze zbiorem celów częściowych polityki międzynarodowej, krajowej i wojewódzkiej, chociaż część z nich nie jest wyrażona ilościowo, jako np. wskaźniki progowe, które winny być osiągnięte w określonym horyzoncie czasu.

Kolejne zagadnienie poddane ocenie w ramach prognozy dotyczy identyfikacji przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, a w tym zdrowie i życie ludzi na terenie powiatu ełckiego. W wyniku analizy otrzymano odpowiedź, że wśród zadań ujętych w *Programie* nie ma inwestycji mogących powodować znaczne zagrożenie dla środowiska (w tym na obszary natura 2000). Specyfika dokumentu wskazuje na realizację działań z założenia służących ochronie środowiska. Wśród proponowanych zadań znajdują się, takie których realizacja może przynieść zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki dla środowiska, np. w przypadku niewłaściwej lokalizacji inwestycji. Biorąc jednak pod uwagę, że konkretne zadania realizowane w ramach *Programu* poddawane będą w razie potrzeby indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, zakłada się, że nie wystąpią znaczące negatywne oddziaływania na żaden z komponentów środowiska.

Reasumując przedstawioną powyżej ocenę wpływu ustaleń *Programu* na środowisko i żyjących w nim ludzi, można stwierdzić, że realizacja proponowanych celów i zadań będzie wykazywać dodatni wpływ na środowisko i ludzi. Powinny one przyczynić się do zwiększenia tempa aktywności w zakresie ochrony środowiska, chociaż zakres i skala proponowanych działań nie wskazują, by w nadchodzących kilku latach nastąpił w omawianej dziedzinie przełom ilościowy i jakościowy w stosunku do obecnego stanu. Szczególnie niepewna jest skala pozytywnych oddziaływań instrumentów o charakterze systemowym, których wdrażanie tylko w części zależy od aktywności na poziomie powiatu.

Należy zauważyć, że w wyniku realizacji celów, kierunków interwencji i zadań nie zidentyfikowano oddziaływań negatywnych, w tym szczególnie dla obszarów cennych przyrodniczo.

Całościowa analiza materiału zawartego w *Programie* pozwoliła stwierdzić, że dokument ten nie ma istotnych braków informacyjnych i analitycznych, które ograniczałyby możliwości dokonania niniejszej *Prognozy*.

16. KRÓTKIE REKOMENDACJE

Każdorazowo przy realizacji konkretnych zadań inwestycyjnych w ramach każdego z zadań należy przeprowadzić indywidualną ocenę oddziaływania na środowisko, aby wybrać najbardziej korzystny wariant środowiskowy ze szczególnym uwzględnieniem bliskiego sąsiedztwa obszarów chronionych i ich powiązań z innymi. Dotyczy to przede wszystkim realizacji zadań: rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej na obszarach powiatu.

17. LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

- 1) Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017 – AKPOŚK 2017 (KZGW, 2017).
- 2) Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych 2017,
- 3) Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, KZGW, Warszawa, 2016. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016, poz. 1911)
- 4) Aktualizacja programu wodno – środowiskowego kraju,
- 5) Baza aPGW, KZGW, 2017.
- 6) Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
- 7) Dane Wojewódzkiej Komendy Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku.
- 8) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.
- 9) GUS. Bank Danych Lokalnych.

- 10) Informacja o stanie środowiska na terenie województwa warmińsko – mazurskiego 2016. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. WIOŚ Olsztyn. 2017.
- 11) Informacja o stanie środowiska na terenie województwa warmińsko – mazurskiego 2017. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. WIOŚ Olsztyn. 2018.
- 12) Informacja o stanie środowiska na terenie województwa warmińsko – mazurskiego 2019. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. WIOŚ Olsztyn. 2020.
- 13) Informacja o stanie środowiska na terenie województwa warmińsko – mazurskiego 2020. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. WIOŚ Olsztyn. 2020.
- 14) Jan Marek Matuszkiewicz, Potential natural vegetation of Poland (Potencjalna roślinność naturalna Polski), IGiPZ PAN, Warszawa, 2008.
- 15) Karta informacyjna JCWPd 31 i 32. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
- 16) Krajowa Polityka Miejska 2023,
- 17) Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030 – KSRR 2030 (Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony),
- 18) Krajowy plan gospodarki odpadami 2022,
- 19) Krajowy program ochrony powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030),
- 20) Krajowy program ograniczania zanieczyszczeń powietrza,
- 21) Mapa zagospodarowania wód podziemnych będących kopalinami.
- 22) Monitoring tła zanieczyszczenia atmosferycznego w Polsce dla potrzeb EMEP, GAW/WHO i Komisji Europejskiej, GIOŚ, 2020.
- 23) Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej.
- 24) Ochrona przed suszą w planowaniu gospodarowania wodami metodyka postępowania. KZGW, Warszawa, 2016.
- 25) Ochrona przed suszą w planowaniu gospodarowania wodami metodyka postępowania. KZGW, Warszawa, 2013.
- 26) Plan Gospodarki Odpadami dla województwa warmińsko- mazurskiego na lata 2016-2022.
- 27) Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (aktualizacja),
- 28) Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Środkowej Wisły. KZGW. Warszawa. 2015.
- 29) Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły,
- 30) Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego (2018).
- 31) Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022 (wraz z aktualizacjami 2019),
- 32) Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- 33) Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku (projekt),
- 34) Portal internetowy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska
- 35) Portal internetowy IMGW – Monitoring chemizmu opadów atmosferycznych i ocena stanu depozycji zanieczyszczeń do podłoża
- 36) Portal internetowy KZGW (http://www.powodz.gov.pl/pl/plans_search).
- 37) Portal internetowy Państwowej Służby Hydrogeologicznej. PIG-PIB
- 38) Portal internetowy RZGW w Warszawie
- 39) Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015-2020,
- 40) Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych (2020),
- 41) Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko - Mazurskiego do 2030,
- 42) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
- 43) Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do 2020,

- 44) Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych oraz wojewódzkich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego o obciążeniu ponad 3 mln pojazdów rocznie, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne w wyniku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu określonych wskaźnikami LDWN i LN - w zakresie dróg krajowych” (aktualizacja 2019),
- 45) Regionalny Pogram Operacyjny Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2014-2020,
- 46) Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gmin powiatu ełckiego
- 47) Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko - mazurskiego w 2020, 2019, 2018, 2017. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, WIOŚ, 2021, 2020, 2019, 2018.
- 48) Rola przyrody w zmianach klimatu. Natura i różnorodność biologiczna, Komisja Europejska, 2009.
- 49) Rykowski K., Adaptacje do zmian klimatu i odpowiedzialność społeczna leśników, Zakład Ekologii Lasu, Instytut Badawczy Leśnictwa, Warszawa, 2016
- 50) Strategia działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2021-2024,
- 51) Strategia innowacyjności i efektywności „DYNAMICZNA POLSKA 2020”,
- 52) Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- 53) Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- 54) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- 55) Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2030,
- 56) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- 57) Strona internetowa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (www.arimr.gov.pl).
- 58) Strona internetowa Natura 2000 – GDOŚ Strona internetowa RZGW w Warszawie (http://warszawa.rzgw.gov.pl/__data/assets/image/0004/8896/Obszary-zagrozone-susza.jpg).
- 59) Strona internetowa posucha.imgw.pl
- 60) Strona internetowa powiatu ełckiego
- 61) Strona internetowa www.ekologia.pl/hałaswśrodowisku.
- 62) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55 ze zm.).
- 63) Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm).
- 64) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774 ze zm.).
- 65) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247).
- 66) www.btsearch.pl
- 67) www.gminy.pl.
- 68) www.google/maps
- 69) Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2015, aktualizacja 2020.
- 70) Zintegrowana Strategia Rozwoju Ełckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2025